

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ
ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

**«Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής
αποκάλυψη αδήλων εισοδημάτων, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις
του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις»**

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (ΝΟΜΟΣ 3588/2007, Α' 153)

Άρθρο 1

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ

(«Κήρυξη της πτώχευσης»)

1. Στο άρθρο 3 προστίθενται παρ. 3 και 4 ως ακολούθως:

«3. Η πιθανότητα αφερεγγυότητας αποτελεί λόγο κήρυξης της πτώχευσης, όταν την κήρυξή της ζητεί ο οφειλέτης και εφόσον συνυποβάλει πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης κατά τα άρθρα 107 και επόμενα συγχρόνως με την αίτηση της πτώχευσης.

4. Η πτώχευση κηρύσσεται εφ' όσον με βάση τα οικονομικά στοιχεία που τίθενται υπόψη του δικαστηρίου πιθανολογείται ότι η περιουσία του οφειλέτη επαρκεί για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας. Άλλως, το δικαστήριο διατάσσει την καταχώριση του ονόματος ή της επωνυμίας, κατά περίπτωση, του οφειλέτη στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο, καθώς και στα Μητρώα Πτωχεύσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 8. Η καταχώριση διαγράφεται μετά την πάροδο τριετίας.»

2. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 4 ως εξής:

«2. Κέντρο των κύριων συμφερόντων είναι ο τόπος, όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και, συνεπώς, είναι αναγνωρίσιμος από τους τρίτους. Για τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο, ότι κέντρο των κύριων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.»

3. Προστίθεται νέα παρ. 4 στο άρθρο 5 ως εξής:

«4. Με την αίτηση ο οφειλέτης υποχρεούται να καταθέσει, με ποινή απαραδέκτου, τις οικονομικές του καταστάσεις, εφόσον υπάρχουν, για την τελευταία χρήση για την οποία είναι διαθέσιμες και βεβαίωση της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας για τα χρέη του οφειλέτη προς το Δημόσιο. Η αίτηση μπορεί να συνοδεύεται και από άλλα έγγραφα που στηρίζουν τα παρεχόμενα από τον οφειλέτη στοιχεία, βεβαιωμένα ως προς την ακρίβεια του περιεχομένου τους από τον υπεύθυνο για την διεύθυνση του λογιστηρίου, όπου υπάρχει, και από το νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης. Στην περίπτωση των κεφαλαιουχικών εταιριών, οι ως άνω οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι δημοσιευμένες και εγκεκριμένες από τη γενική συνέλευση. Στην περίπτωση των λοιπών επιχειρήσεων, αλλά και όταν πρόκειται για ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, εφόσον υπάρχουν, αυτές πρέπει να είναι δημοσιευμένες σε μία οικονομική εφημερίδα και ελεγμένες.»

4. Η υπάρχουσα παρ. 4 του άρθρου 5 αναριθμείται σε παρ. 5.

5. Καταργείται η παρ. 2 του άρθρου 6 και οι υπάρχουσες παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 6 αναριθμούνται σε 2 και 3, αντίστοιχα.

6. Αντικαθίσταται η παρ. 3 (μετά την αναρίθμηση) του άρθρου 6 ως εξής:
«3. Στην περίπτωση που συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 2, το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί, μετά από αίτηση όποιου από τους διαδίκους έχει έννομο συμφέρον, να επιδικάσει αποζημίωση κατ' εκείνου που υπέβαλε την αίτηση.»

7. Αντικαθίστανται οι παρ. 1-3 του άρθρου 7 ως εξής:

α. «1. Με την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση το πτωχευτικό δικαστήριο διορίζει εισηγητή δικαστή και σύνδικο της πτώχευσης και διατάσσει τη σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας. Με την ίδια απόφαση το πτωχευτικό δικαστήριο ορίζει ημερομηνία σύγκλησης της συνέλευσης των πιστωτών για να αποφασίσει με βάση την έκθεση του συνδίκου κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 70. Η ημερομηνία αυτή δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από τέσσερις (4) μήνες από την κήρυξη της πτώχευσης. Στην απόφαση αναφέρονται επίσης και τα στοιχεία του οφειλέτη, κατά το άρθρο 5 παράγραφος 3.»

β. «2. Στην απόφαση προσδιορίζεται και η ημέρα παύσης των πληρωμών, η οποία δεν μπορεί να απέχει πέραν της διετίας από την ημερομηνία κήρυξης της πτώχευσης ή, σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη, πέραν του έτους πριν το θάνατο. Σε περίπτωση κήρυξης της πτώχευσης, κατά το άρθρο 3 παράγραφος 2 και 3, ημέρα παύσης πληρωμών λογίζεται η ημέρα δημοσίευσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση.»

γ. «3. Το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί, με μεταγενέστερη απόφασή του, μετά από αίτηση του συνδίκου, πιστωτή και οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον να μεταβάλει το χρόνο παύσης των πληρωμών. Η αίτηση μεταβολής του χρόνου παύσης των πληρωμών είναι απαράδεκτη μετά από την περάτωση της επαλήθευσης των πιστώσεων, κατά το άρθρο 93 και σε κάθε περίπτωση μετά πάροδο έτους από την κήρυξη της πτώχευσης.»

8. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 8 ως εξής:

«2. Οι αποφάσεις που κηρύσσουν ή ανακαλούν την πτώχευση ή μεταβάλλουν τον χρόνο παύσης των πληρωμών, επικυρώνουν τη συμφωνία εξυγίανσης ή την ακυρώνουν, επικυρώνουν ή απορρίπτουν το σχέδιο αναδιοργάνωσης, ακυρώνουν τούτο ή διατάσσουν την ατομική ανατροπή του ή παύουν τις εργασίες της πτωχεύσεως, καθώς και σε όσες άλλες περιπτώσεις ορίζεται στον παρόντα κώδικα, καταχωρούνται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο με επιμέλεια του συνδίκου, του οφειλέτη ή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον και δημοσιεύονται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων – Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ – ΤΑΝ). Το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί, κατά την κρίση του, να διατάξει και πρόσθετες δημοσιεύσεις.»

9. Αντικαθίσταται το άρθρο 12 ως εξής:

«Αντίκλητοι, κοινοποιήσεις

1. Ο οφειλέτης που κηρύχθηκε σε πτώχευση οφείλει με δήλωσή του προς τον γραμματέα των πτωχεύσεων να ορίσει ως αντίκλητό του πρόσωπο που κατοικεί στην έδρα του πτωχευτικού δικαστηρίου.

2. Όπου προβλέπονται επιδόσεις, κοινοποιήσεις, γνωστοποιήσεις ή ειδοποιήσεις προς τον οφειλέτη, αυτές γίνονται μόνο προς τον αντίκλητο που έχει νομίμως

διορισθεί και πάντοτε εγγράφως. Αν δεν έχει διορισθεί αντίκλητος, η ειδοποίηση των εν λόγω γίνεται με κάθε πρόσφορο μέσο, ακόμη και τηλεφωνικώς από τον γραμματέα των πτωχεύσεων, ο οποίος βεβαιώνει τούτο ενυπογράφως πάνω στο φάκελο της πτώχευσης.

3. Οι κατά τα ανωτέρω επιδόσεις, κοινοποιήσεις, γνωστοποιήσεις ή ειδοποιήσεις προς τον οφειλέτη μπορούν να παραλείπονται, όταν, παρά τις προσπάθειες, διαπιστώνεται ότι είναι αδύνατες, ιδίως λόγω μη ύπαρξης αντικλήτου ή λόγω μη ύπαρξης νόμιμης εκπροσώπησης οφειλετών νομικών προσώπων.»

Άρθρο 2

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

(«Συνέπειες της πτώχευσης»)

1. Προστίθεται τρίτο εδάφιο στην παρ. 1 του άρθρου 17 ως εξής:

«Η πτώχευση θεωρείται ότι έχει κηρυχθεί από την έναρξη της ημέρας κατά την οποία δημοσιεύεται η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση στο ακροατήριο.»

2. Καταργείται η παράγραφος 2 του άρθρου 17 και οι υπάρχουσες παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου αυτού αναριθμούνται σε 2 και 3 αντίστοιχα.

3. Αντικαθίστανται οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 18 ως εξής:

α. «1. Το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί, μετά από αίτηση του οφειλέτη, να του αναθέσει τη διοίκηση και ιδίως τη διαχείριση και διάθεση της πτωχευτικής περιουσίας, με ή χωρίς περιοριστικούς όρους, πάντοτε με τη σύμπραξη του συνδίκου, αν η ανάθεση αυτή είναι προς το συμφέρον των πιστωτών. Η σύμπραξη του συνδίκου μπορεί να συνίσταται σε γενικές άδειες διενέργειας πράξεων ή κατηγοριών πράξεων. Η ως άνω ανάθεση παύει αυτοδικαίως όταν η διαδικασία εισέρχεται στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών.»

β. «2. Το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί, μετά από αίτηση του συνδίκου, να αφαιρέσει από τον οφειλέτη τη διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας, αν τούτο επιβάλλει το συμφέρον των πιστωτών. Στην περίπτωση αυτή το δικαίωμα διοίκησης περιέρχεται στον σύνδικο.»

4. Αντικαθίσταται το άρθρο 19 ως εξής:

«Περιορισμός προς διατήρηση του ενεργητικού

1. Μέχρι την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης, άλλως μέχρι την ένωση των πιστωτών, απαγορεύεται η διάθεση στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης χωρίς την άδεια του εισηγητή, που χορηγείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ύστερα από αίτηση του συνδίκου.

2. Αν συντρέχουν όλως εξαιρετικές περιστάσεις, όπως προφανής κίνδυνος ουσιώδους μείωσης της αξίας της επιχείρησης του οφειλέτη ή ύπαρξη ιδιαίτερα ευνοϊκής προσφοράς, το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από αίτηση του συνδίκου και αφού ακουσθεί ο εισηγητής, μπορεί να αποφασίσει την εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου ή επιμέρους λειτουργικών συνόλων (κλάδων) αυτής, με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας και των διακρίσεων του άρθρου 135.»

5. Αντικαθίσταται η περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 21 ως εξής:

«δ. η απαίτηση ικανοποιείται από την πτωχευτική περιουσία μετά από την ικανοποίηση των ανέγγυων πιστωτών (πιστωτές τελευταίας σειράς).»

6. Αντικαθίσταται η παρ. 3 του άρθρου 34 ως εξής:

«3. Σε περίπτωση που η κατά το άρθρο 70 έκθεση του συνδίκου προβλέπει βιωσιμότητα της επιχείρησης, ο σύνδικος και ο οφειλέτης μπορούν χωριστά ο καθένας ή από κοινού να ζητήσουν από τον εισηγητή τη διατήρηση των αναγκαίων θέσεων εργασίας μέχρι την έγκριση ή απόρριψη από το πτωχευτικό δικαστήριο του κατά τα άρθρα 107 επ. σχεδίου αναδιοργάνωσης.»

7. Εισάγεται τρίτο εδάφιο στην παρ. 2 του άρθρου 43 ως εξής:

«Αν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο, η γνώση του αντισυμβαλλομένου τεκμαίρεται για τα πρόσωπα που συνδέονται με τον οφειλέτη σύμφωνα με το άρθρο 32 ν. 4308/2014.»

Άρθρο 3

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

(«Όργανα της πτώχευσης»)

1. Τα άρθρα 52 και 55 αντικαθίστανται ως εξής:

α. «Άρθρο 52

Τα όργανα της πτώχευσης

Τα όργανα της πτώχευσης είναι: το πτωχευτικό δικαστήριο, ο εισηγητής, ο σύνδικος και η συνέλευση των πιστωτών.»

β. «Άρθρο 55

Ανακοπή, έφεση και αναίρεση

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα κώδικα, οι αποφάσεις του πτωχευτικού δικαστηρίου υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, έφεση και αναίρεση μόνο για τους λόγους του άρθρου 559 αριθ. 1, 4, 14, 16, 17 και 19 του ΚΠολΔ. Δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας ή έφεση ή αναίρεση οι αποφάσεις του δικαστηρίου περί διορισμού ή αντικατάστασης του εισηγητή ή του συνδίκου και περί χορήγησης βοηθημάτων προς τον οφειλέτη ή την οικογένεια του.»

2. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 58 ως εξής:

«1. Εισηγητής στην πτώχευση ορίζεται πρωτοδικής που υπηρετεί στο πρωτοδικείο. Στα πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, εισηγητές των πτωχεύσεων ορίζονται για δύο (2) δικαστικά έτη, με απόφαση της ολομέλειάς τους, έως τρεις από τους προέδρους πρωτοδικών που υπηρετούν σ' αυτά, κατ' αποκλειστική απασχόληση. Για τον ορισμό των εισηγητών των πτωχεύσεων βαρύνουσα σημασία έχει ιδίως η δυνατότητα άσκησης των καθηκόντων τους για όσο το δυνατόν περισσότερο χρόνο, στο πλαίσιο και της ανανέωσης της θητείας τους ως εισηγητών. Στα λοιπά πρωτοδικεία, ο εισηγητής ορίζεται με την απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου. Με τον ίδιο τρόπο αντικαθίσταται ο εισηγητής.»

3. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 59 ως εξής:

«2. Επιβλέπει το έργο του συνδίκου και, αν συντρέχει σχετική περίπτωση, μπορεί να ζητήσει την αντικατάστασή του. Παρέχει στο σύνδικο την άδεια εμπορίας ή εκποίησης εμπορευμάτων και εν γένει κινητών και ακινήτων της πτώχευσης, όπου προβλέπεται στον παρόντα κώδικα.»

4. Αντικαθίστανται η παρ. 1 και 2 του άρθρου 60 ως εξής:

α. «1. Ο εισηγητής με αιτιολογημένη διάταξή του αποφαινεται επί των ζητημάτων που αναφέρονται στον παρόντα κώδικα και παρέχει τις προβλεπόμενες άδειες. Επίσης, αποφασίζει, εντός τριών (3) ημερών, επί όλων των διενέξεων του συνδίκου με τους πιστωτές και τους λοιπούς εμπλεκόμενους στη διαδικασία της πτώχευσης

και σε κάθε άλλη περίπτωση που έχει αρμοδιότητα κατά τον παρόντα κώδικα. Πριν από την έκδοση των ως άνω διατάξεων επιτρέπεται σε καθένα που έχει έννομο συμφέρον να καταθέσει στον εισηγητή έγγραφο υπόμνημα και να επικαλεστεί και να προσκομίσει σχετικά έγγραφα.»

β. «2. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα κώδικα, όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου κατά των διατάξεων του εισηγητή της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και κατά των αποφάσεων επί των διενέξεων του ίδιου με τον σύνδικο ή τον πιστωτή ή με άλλους εμπλεκόμενους στην πτώχευση. Η προσφυγή, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα κώδικα, ασκείται εντός δέκα (10) ημερών από την έκδοση της διάταξης και εκδικάζεται εντός οκτώ (8) ημερών, το δε πτωχευτικό δικαστήριο αποφαινεται επ' αυτής αμετακλήτως, εντός δέκα (10) ημερών από τη συζήτηση. Η προσφυγή στο πτωχευτικό δικαστήριο δεν αναστέλλει την εκτέλεση των διατάξεων του εισηγητή, μπορεί όμως ο πρόεδρος του πτωχευτικού δικαστηρίου, μετά από αίτηση του προσφεύγοντος, να διατάξει την αναστολή εκτελέσεως, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρα 682 επ. ΚΠολΔ).»

5. Προστίθεται τρίτο εδάφιο στο άρθρο 61 ως εξής:

«Ειδικότερα, ο εισηγητής μπορεί να αναθέτει σε ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) ή σε άλλα ελεγκτικά όργανα της Διοίκησης τη διενέργεια συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων, όπως έλεγχο και σύνταξη σχετικής έκθεσης ή λήψη αντιγράφων από τα φορολογικά και λοιπά βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη, ο οποίος έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως, με σκοπό τη διαπίστωση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης και της περιουσίας του τελευταίου.»

6. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 62 ως εξής:

«1. Αν ο οφειλέτης αρνείται να εμφανιστεί ενώπιον του συνδίκου ή του εισηγητή και εφόσον είχε νομίμως ειδοποιηθεί τουλάχιστον δύο (2) ημέρες πριν από την ημέρα εμφάνισης, ο εισηγητής επιβάλλει σ' αυτόν ποινή τάξεως από πεντακόσια (500) έως δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ υπέρ του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων – Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ – ΤΑΝ) που εισπράττεται

κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. Μετά τη δεύτερη, χωρίς αποτέλεσμα, ειδοποίηση εμφάνισης του οφειλέτη, ο εισηγητής μπορεί να προβεί στην αποστολή έκθεσης κατ' αυτού για απείθεια κατά τη διάταξη του άρθρου 169 του Ποινικού Κώδικα στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών.»

7. Αντικαθίστανται τα άρθρα 63, 64 και 65 ως εξής:

α. «Άρθρο 63

Ποιος διορίζεται σύνδικος

1. Το πτωχευτικό δικαστήριο, με την απόφαση του άρθρου 7, ορίζει ως σύνδικο πρόσωπο το οποίο διαθέτει άδεια διαχειριστή αφερεγγυότητας, σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα για τη ρύθμιση του επαγγέλματος του διαχειριστή αφερεγγυότητας, το οποίο θα εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 22 της υποπαρ. Γ3 της παρ. Γ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94), όπως τελικώς η ανωτέρω παρ. 22 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4423/2016 (Α' 182). Η επιλογή του συνδίκου από το πτωχευτικό δικαστήριο γίνεται κατά την κρίση του, αφού λάβει υπόψη του τις διατάξεις που ισχύουν για το διαχειριστή αφερεγγυότητας.

2. Ως σύνδικος δεν μπορεί να διοριστεί πρόσωπο το οποίο:

α) συνδέεται με τον οφειλέτη, και επί νομικών προσώπων με κάποιο από τα φυσικά πρόσωπα που μετέχουν στη διοίκησή τους ή ασκούν έλεγχο επ' αυτών, με συγγένεια εξ αίματος ή αγχιστείας σε ευθεία γραμμή απεριόριστα ή υιοθεσία και εκ πλαγίου μέχρι τέταρτου βαθμού ή είναι σύζυγος αυτών,

β) συνδέεται με τον οφειλέτη ή πρόσωπο που ελέγχει ή ελέγχεται από τον οφειλέτη με συμβατική σχέση,

γ) την πενταετία πριν την υποβολή της αίτησης πτώχευσης:

(αα) συμμετείχε στη διαχείριση ή εκπροσώπηση της επιχείρησης του οφειλέτη, ή

(ββ) είχε την ιδιότητα του νόμιμου ελεγκτή της επιχείρησης του οφειλέτη ή

δ) την τριετία πριν την υποβολή της αίτησης πτώχευσης είχε λάβει άμεσα ή έμμεσα αμοιβή ή είχε πληρωθεί απαίτησή του από τον οφειλέτη ή πρόσωπο που ελέγχει ή ελέγχεται από τον οφειλέτη στο πλαίσιο σύμβασης παροχής εξαρτημένων ή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή σύμβασης έργου.

3. Ο σύνδικος ελέγχει τη μη συνδρομή των κωλυμάτων της παραγράφου 2 ως προς τα πρόσωπα που προσλαμβάνει με οποιαδήποτε συμβατική σχέση (εργασίας, έργου κλπ.) για την υποβοήθηση του έργου του, σύμφωνα με το άρθρο 75.

4. Ο σύνδικος ειδοποιείται αμέσως για το διορισμό του με κάθε μέσο, ακόμη και τηλεφωνικά, από τον γραμματέα των πτωχεύσεων. Ο γραμματέας σημειώνει ενυπόγραφα την ειδοποίηση πάνω στο φάκελο της πτώχευσης. Εντός πέντε (5) ημερών από την ειδοποίηση για το διορισμό του, ο σύνδικος υποχρεούται να υποβάλει εγγράφως προς τον εισηγητή δήλωση περί υπάρξεως κωλύματος.

5. Ο σύνδικος ασκεί τα καθήκοντα που του ανατίθενται με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα και οφείλει να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την κείμενη νομοθεσία στο διαχειριστή αφερεγγυότητας.»

β. «Άρθρο 64

Αντικατάσταση συνδίκου

Το πτωχευτικό δικαστήριο αντικαθιστά το σύνδικο στις εξής περιπτώσεις:

α) ύστερα από έγγραφη δήλωση του συνδίκου προς τον εισηγητή, σύμφωνα με το άρθρο 63 παράγραφος 4 ή ύστερα από έγγραφη δήλωση παραίτησής του για σπουδαίο λόγο η οποία επίσης υποβάλλεται στον εισηγητή. Ο εισηγητής απευθύνεται αμέσως προς το πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο, με την απόφαση διορισμού νέου συνδίκου, αποφαινεται συγχρόνως για το εάν η παραίτηση οφείλεται σε κώλυμα του άρθρου 63 παράγραφος 2 ή εάν συντρέχει σπουδαίος λόγος. Εάν δεν συντρέχει κάποια εκ των ανωτέρω δύο περιπτώσεων, ο σύνδικος που παραιτήθηκε δεν μπορεί να διοριστεί εκ νέου σύνδικος για τα επόμενα δύο (2) έτη και το γεγονός αυτό γνωστοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας του πτωχευτικού δικαστηρίου στην Επιτροπή Διαχείρισης Αφερεγγυότητας της παρ. 22 της υποπαραγράφου Γ3 του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, όπως ισχύει, προκειμένου να καταχωρισθεί στο μητρώο διαχειριστών αφερεγγυότητας που προβλέπεται στην ως άνω διάταξη.

β) ύστερα από απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών που συγκαλείται για να αποφασίσει με βάση την έκθεση του συνδίκου κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο

άρθρο 70. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται στο πτωχευτικό δικαστήριο, η απόφαση του οποίου υπόκειται μόνο σε έφεση.

γ) ύστερα από αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή για σπουδαίο λόγο που συνίσταται, ιδίως, σε σοβαρή παράβαση του συνδίκου κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του ή μη εκπλήρωση αυτών. Η αίτηση υποβάλλεται στο πτωχευτικό δικαστήριο, η απόφαση του οποίου υπόκειται μόνον σε έφεση.»

γ. «Άρθρο 65

Δημοσιεύσεις πρόσκλησης προς τους πιστωτές

Ο σύνδικος έχει υποχρέωση να επιμεληθεί για τη δημοσίευση, σύμφωνα με το άρθρο 8, περίληψης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, με πρόσκληση των πιστωτών να συνέλθουν ενώπιον του εισηγητή στον οριζόμενο στην απόφαση τόπο και χρόνο, ενόψει της συνέλευσης του άρθρου 84. Αν ο σύνδικος βραδύνει, η δημοσίευση γίνεται με επιμέλεια του εισηγητή. Αν ματαιωθεί η συνέλευση, για οποιονδήποτε λόγο, η ημερομηνία σύγκλησης της επόμενης συνέλευσης ορίζεται με απλή πράξη του εισηγητή, η οποία δημοσιεύεται κατά τον ίδιο τρόπο.»

8. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 67 ως εξής:

«1. Ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει από τον εισηγητή να επιτρέψει να εξαιρεθούν από τη σφράγιση και να παραδοθούν σ' αυτόν, όσα πράγματα υπόκεινται σε άμεση φθορά ή υποτίμηση της αξίας τους ή η διατήρησή τους είναι δαπανηρή. Τα πράγματα αυτά απογράφονται και εκτιμώνται αμέσως από τον σύνδικο, ο οποίος υπογράφει την έκθεση.»

9. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 70 ως εξής:

«2. Η έκθεση του συνδίκου γνωστοποιείται υποχρεωτικά, τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν τη συνέλευση των πιστωτών στον εισηγητή, στον οφειλέτη, και σε εκπρόσωπο των εργαζομένων, προκειμένου να τοποθετηθούν επ' αυτής. Περίληψη της έκθεσης δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων – Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ – ΤΑΝ).»

10. Αντικαθίσταται το άρθρο 71 ως εξής:

«Άρθρο 71

Διατροφή του οφειλέτη και της οικογένειάς του

Ο εισηγητής μπορεί, με αιτιολογημένη διάταξή του, μετά από πρόταση του συνδίκου, να επιτρέπει την καταβολή του αναγκαίου χρηματικού ποσού προς τον οφειλέτη για τη στοιχειώδη διατροφή αυτού και της οικογένειάς του που περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη συντήρησή τους. Πριν από την έκδοση της εν λόγω διάταξης ο εισηγητής καλεί τον οφειλέτη για να εκθέσει τις απόψεις του ή και να καταθέσει σημείωμα με συνημμένα σχετικά έγγραφα. Κατά της διάταξης του εισηγητή που απορρίπτει εν όλω ή εν μέρει την πρόταση του συνδίκου για καταβολή του πιο πάνω χρηματικού ποσού προς τον οφειλέτη επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, ενώ τέτοια προσφυγή δεν επιτρέπεται κατά της διάταξης του εισηγητή που δέχεται εν όλω τη σχετική πρόταση του συνδίκου.»

11. Αντικαθίστανται οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 74 ως εξής:

α. «2. Ο οφειλέτης προσκαλείται να λάβει γνώση της συμφωνίας της παραγράφου 1 και δικαιούται να προβάλλει τις τυχόν αντιρρήσεις του ενώπιον του εισηγητή εντός τριών (3) ημερών.»

β. «3. Αν η αξία του αντικειμένου του συμβιβασμού δεν υπερβαίνει το ποσό της αρμοδιότητας του μονομελούς πρωτοδικείου, ο εισηγητής τον επικυρώνει ο ίδιος ή αρνείται την επικύρωσή του. Κατά της απόφασης του εισηγητή επιτρέπεται στο σύνδικο, στον αντισυμβαλλόμενο, στον οφειλέτη ή σε οποιονδήποτε πιστωτή, προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου. Η απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.»

12. Αντικαθίσταται το άρθρο 75 ως εξής:

«Άρθρο 75

Πρόσληψη προσώπων με ειδικές γνώσεις

Ο σύνδικος, σε περίπτωση που για την προώθηση των εργασιών της πτώχευσης απαιτούνται ειδικές γνώσεις τεχνικής, οικονομικής, λογιστικής ή άλλης φύσεως, τις οποίες δεν διαθέτει ο ίδιος, μπορεί, μετά από σύμφωνη γνώμη του εισηγητή, να προσλάβει, με οποιαδήποτε συμβατική σχέση (εργασίας, έργου κ.λπ.), τα

απαιτούμενα προς υποβοήθηση του έργου του τρίτα πρόσωπα ή τον οφειλέτη, των οποίων η αμοιβή θα καθοριστεί, κατ' εύλογη κρίση, από τον εισηγητή με αιτιολογημένη διάταξη του, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή στο πτωχευτικό δικαστήριο.»

13. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 77 ως εξής:

«2. Ο οφειλέτης ειδοποιείται πάντοτε για το αίτημα αυτό του συνδίκου και δικαιούται να προβάλλει τις τυχόν αντιρρήσεις του ενώπιον του εισηγητή εντός των τριών (3) επόμενων ημερών από την ειδοποίησή του.»

14. Καταργείται το άρθρο 79.

15. Αντικαθίσταται το άρθρο 80 ως εξής:

«Άρθρο 80

Ευθύνη του συνδίκου

1. Έναντι των πιστωτών και του οφειλέτη ο σύνδικος, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ευθύνεται για κάθε πταίσμα. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του οφείλει να επιδεικνύει την επιμέλεια του συνετού συνδίκου. Στο ίδιο μέτρο ο σύνδικος ευθύνεται έναντι των ανωτέρω προσώπων και για τις πράξεις τρίτου, στον οποίο χωρίς δικαίωμα ανέθεσε τη διεξαγωγή υπόθεσης της πτωχευτικής διαδικασίας, ενώ, αν είχε το δικαίωμα ανάθεσης, ευθύνεται μόνο για πταίσμα ως προς την επιλογή του τρίτου και ως προς τις οδηγίες που του έδωσε.
2. Έναντι των τρίτων που ζημιώθηκαν από τη δράση του, ο σύνδικος ευθύνεται προσωπικώς μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.
3. Αν από τη δράση του συνδίκου δημιουργήθηκε ομαδικό χρέος το οποίο δεν είναι δυνατόν να εκπληρωθεί από την πτωχευτική περιουσία, αυτός υποχρεούται να αποζημιώσει τον ομαδικό πιστωτή αν από βαριά αμέλεια δεν διέγνωσε ότι η περιουσία δεν προβλέπεται να επαρκέσει για την εκπλήρωση του ομαδικού χρέους τούτου ή το διέγνωσε αλλά αδιαφόρησε. Σε κάθε περίπτωση που ανακύπτει ευθύνη του συνδίκου έναντι τρίτων, εις ολόκληρον με αυτόν ευθύνεται και η ομάδα των πιστωτών, η οποία δικαιούται να αναζητήσει από το σύνδικο κάθε ποσό που υποχρεώθηκε να καταβάλει για την αιτία αυτή.

4. Η ευθύνη του συνδίκου κατά τις διατάξεις περί αδικοπραξιών δεν αποκλείεται.
5. Κάθε αξίωση κατά του συνδίκου παραγράφεται μετά πάροδο τριών (3) ετών από τότε που ο ζημιωθής έλαβε γνώση της ζημίας και του ζημιογόνου γεγονότος. Σε κάθε περίπτωση η αξίωση κατά του συνδίκου παραγράφεται μετά πάροδο τριετίας από τη λήξη των καθηκόντων του.»

16. Αντικαθίσταται η παρ. 3 του άρθρου 81 ως εξής:

«3. Για την αμοιβή του συνδίκου ισχύουν συμπληρωματικά οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με την αμοιβή του διαχειριστή αφερεγγυότητας.»

17. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 82 ως εξής:

«2. Συγκαλείται αρχικά με την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση κατά το άρθρο 7. Η σύγκλησή της διατάσσεται επίσης από τον εισηγητή, όπου προβλέπεται ειδικά στον παρόντα κώδικα. Περίληψη της διάταξης του εισηγητή για τη σύγκληση της συνέλευσης, που περιλαμβάνει τον τόπο και χρόνο, καθώς και τα θέματα που θα συζητηθούν, δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών πέντε (5) ημέρες πριν την ημέρα της σύγκλησης και τοιχοκολλάται στα γραφεία του εισηγητή.»

18. Αντικαθίστανται οι παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 83 ως εξής:

α. «1. Μετά την επαλήθευση των πιστώσεων, στη συνέλευση μετέχουν οι πιστωτές των οποίων έγιναν δεκτές, έστω και προσωρινά, κατά το άρθρο 94, οι απαιτήσεις τους.»

β. «2. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα Κώδικα, απαρτία υπάρχει, αν μετέχουν στη συνέλευση πιστωτές που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 50% των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί απαρτία, η συνέλευση επαναλαμβάνεται με όσους, ανεξάρτητα από ύψος των απαιτήσεών τους, ευρεθούν παρόντες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα Κώδικα.»

γ. «3. Οι αποφάσεις της συνέλευσης λαμβάνονται κατά πλειοψηφία των απαιτήσεων που εκπροσωπούνται σε αυτή.»

19. Αντικαθίστανται οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 84 ως εξής:

α. «1. Μετά το πέρας των επαληθεύσεων, ο εισηγητής, εντός δέκα (10) ημερών, υποχρεούται να συγκαλέσει τη συνέλευση των πιστωτών που αποφασίζει, αν πρέπει να συνεχιστεί από τον σύνδικο η άσκηση της εμπορικής δραστηριότητας της επιχείρησης του οφειλέτη ή ορισμένων κλάδων της για ορισμένο χρονικό διάστημα, αν πρέπει να εκμισθωθεί σε τρίτον η επιχείρηση ως σύνολο ή αν πρέπει να εκποιηθεί η επιχείρηση ως σύνολο ή κατά επιμέρους λειτουργικά σύνολα (κλάδους) αυτής ή να γίνει ρευστοποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της χωριστά. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία επί του συνόλου των απαιτήσεων, ανεξαρτήτως πόσοι πιστωτές είναι παρόντες.»

β. «2. Ο οφειλέτης και ο σύνδικος ειδοποιούνται πριν τρεις (3) ημέρες, περί του θέματος αυτού που θα συζητηθεί στη συνέλευση των πιστωτών, και δικαιούνται να προβάλλουν τις τυχόν αντιρρήσεις τους.»

20. Προστίθεται νέα παρ. 5 στο άρθρο 84:

«5. Αν ληφθεί απόφαση από την ανωτέρω πλειοψηφία για ρευστοποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας χωριστά, είναι δυνατόν, με αίτημα του συνδίκου ή πιστωτών που εκπροσωπούν το 20% του συνόλου των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, να ζητηθεί από το δικαστήριο η άδεια για εκ νέου σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών με αντικείμενο την τροποποίηση της προηγουμένως ληφθείσας απόφασης κατά την παράγραφο 1. Η αίτηση δύναται να υποβληθεί άπαξ, συνοδεύεται δε επί ποινή απαραδέκτου από βεβαίωση πιστωτικού ιδρύματος ή ΕΠΕΥ, εγκατεστημένων στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος, για την ύπαρξη αξιόχρεου επενδυτή ενδιαφερόμενου για την αγορά του ενεργητικού της επιχείρησης ως συνόλου ή λειτουργικών συνόλων (κλάδων) αυτής. Το δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση, εφόσον κρίνει ότι η ρευστοποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας έχει ήδη προχωρήσει σε τέτοιο βαθμό, ώστε δεν είναι πλέον συμφέρουσα η εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου.»

Άρθρο 4

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

(«ΕΞΕΛΕΓΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ»)

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 92 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η ανακοπή στρέφεται κατά του συνδίκου. Η ανακοπή μπορεί να ασκηθεί μέχρι και την τελευταία διανομή, σε καμία δε περίπτωση πέραν των έξι (6) μηνών από το

πέρας της προθεσμίας αναγγελίας. Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει τις διανομές που έχουν ήδη διαταχθεί από τον εισηγητή. Εάν διαταχθούν νέες διανομές πριν την έκδοση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου, ο ανακόπτων μετέχει σ' αυτές για ορισμένο ποσό που προσδιορίζεται προσωρινά από τον πρόεδρο του πτωχευτικού δικαστηρίου που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Το ποσό αυτό δεν καταβάλλεται στον ανακόπτοντα, αλλά φυλάσσεται μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της ανακοπής. Μετά την αναγνώριση της απαίτησης, ο ανακόπτων δικαιούται να ζητήσει από τον εισηγητή, να προαφαιρέσει από τα ποσά που δεν έχουν ακόμη διανεμηθεί τα μερίσματα που του αναλογούν από τις προηγηθείσες διανομές».

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 95 αντικαθίσταται ως εξής :

«2. Οι αντιρρήσεις εισάγονται από κοινού στο σύνολό τους, εντός δέκα (10) ημερών από την ολοκλήρωση των επαληθεύσεων, ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με έκθεση του εισηγητή, εντός είκοσι (20) ημερών από την εισαγωγή των αντιρρήσεων. Στη συζήτηση κλητεύονται ο οφειλέτης και οι πιστωτές των οποίων αμφισβητήθηκαν οι απαιτήσεις, καθώς και αυτοί που υπέβαλαν τις αντιρρήσεις, με επιμέλεια του συνδίκου. Στη διαδικασία μπορεί να παρέμβει όποιος έχει έννομο συμφέρον. Κατά της απόφασης του δικαστηρίου επιτρέπεται μόνο έφεση.»

3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 90 εισάγεται δεύτερο εδάφιο, ως εξής:

«Η ως άνω προθεσμία αναστέλλεται για το χρονικό διάστημα από 1^η ως 31^η Αυγούστου.»

Άρθρο 5

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ

(«Ειδικές διατάξεις επί νομικών προσώπων»)

Το άρθρο 98 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 98

Αστική ευθύνη διοικητών κεφαλαιουχικών εταιριών

1. Αν δεν υποβληθεί εγκαίρως η αίτηση πτώχευσης ανώνυμης εταιρείας σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του παρόντος, τα υπαίτια για την καθυστέρηση μέλη του διοικητικού της συμβουλίου ευθύνονται εις ολόκληρον για την αποκατάσταση της ζημίας των εταιρικών πιστωτών από την μείωση του πτωχευτικού μερίσματος που επήλθε λόγω της καθυστέρησης. Την ίδια ευθύνη υπέχει και αυτός που άσκησε την επιρροή του στο μέλος ή τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, με αποτέλεσμα να μην υποβάλουν εγκαίρως την αίτηση. Οι σχετικές απαιτήσεις των εταιρικών δανειστών ασκούνται μόνον από τον σύνδικο.
2. Αν η παύση πληρωμών της ανώνυμης εταιρείας προκλήθηκε από δόλο ή βαρεία αμέλεια των μελών του διοικητικού της συμβουλίου, τα υπαίτια μέλη ευθύνονται εις ολόκληρον σε αποζημίωση έναντι των εταιρικών πιστωτών για την ζημία που τους προκλήθηκε. Την ίδια ευθύνη υπέχει και αυτός που άσκησε την επιρροή του στο μέλος ή τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ώστε να προβούν σε πράξεις ή παραλείψεις που είχαν ως αποτέλεσμα την περιέλευση της εταιρείας σε παύση πληρωμών. Οι σχετικές αξιώσεις υπόκεινται σε τριετή παραγραφή από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, εφόσον δε πρόκειται περί ζημίας εκ δόλου, σε δεκαετή.
3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και στην εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, καθώς και στην ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία.»

Άρθρο 6

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΚΤΟΥ

(«Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης»)

1. Αντικαθίσταται το άρθρο 99 ως εξής:

«Άρθρο 99

Διαδικασία εξυγίανσης

1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με πτωχευτική ικανότητα σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1, το οποίο έχει το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του στην Ελλάδα και βρίσκεται σε παρούσα ή επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεών του κατά τρόπο γενικό, δύναται να

- αιτείται την επικύρωση της συνυποβαλλόμενης συμφωνίας εξυγίανσης που προβλέπεται στο άρθρο 100. Το πρόσωπο του προηγούμενου εδαφίου δύναται να υποβάλει την ως άνω αίτηση και όταν δεν συντρέχει παρούσα ή επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης, αν κατά την κρίση του δικαστηρίου υφίσταται απλώς πιθανότητα αφερεγγυότητάς του, η οποία δύναται να αρθεί με τη διαδικασία αυτή.
2. Η διαδικασία εξυγίανσης αποτελεί συλλογική προπτωχευτική διαδικασία, που αποσκοπεί στη διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωση της επιχείρησης με την επικύρωση της συμφωνίας που προβλέπεται στο παρόν κεφάλαιο, χωρίς να παραβιάζεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών. Η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών παραβιάζεται, αν προβλέπεται ότι οι μη συμβαλλόμενοι στη συμφωνία πιστωτές θα βρεθούν σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτή στην οποία θα βρίσκονταν με βάση το όγδοο κεφάλαιο του παρόντος Κώδικα. Για την εκτίμηση της οικονομικής θέσης των πιστωτών λαμβάνονται υπόψη τα ποσά και τυχόν άλλα ανταλλάγματα που θα λάβουν και οι όροι αποπληρωμής των ποσών αυτών.
3. Αν ο οφειλέτης έχει περιέλθει σε παύση πληρωμών, με την αίτηση για επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης του παρόντος κεφαλαίου πρέπει να συνυποβάλλεται με το ίδιο δικόγραφο αίτηση για την κήρυξη πτώχευσης κατά το άρθρο 5 παράγραφος 2. Παράλειψη συνυποβολής αίτησης πτώχευσης δεν καθιστά απαράδεκτη την αίτηση επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης του παρόντος κεφαλαίου, είναι όμως δυνατή η υποβολή αίτησης πτώχευσης από τους πιστωτές ή τον εισαγγελέα πρωτοδικών, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος Κώδικα. Το άρθρο 98 εφαρμόζεται και στην παρούσα περίπτωση. Αν το πτωχευτικό δικαστήριο δεχθεί την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, απορρίπτει την αίτηση κήρυξης πτώχευσης με την απόφαση με την οποία επικυρώνει τη συμφωνία. Αν το πτωχευτικό δικαστήριο απορρίψει την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, προχωρεί στην εξέταση της αίτησης πτώχευσης.
4. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως σε αιτήσεις του οφειλέτη, πιστωτών ή του εισαγγελέα πρωτοδικών για την κήρυξη πτώχευσης, οι οποίες εκκρεμούν κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης του παρόντος κεφαλαίου και σε αιτήσεις του οφειλέτη,

πιστωτών ή του εισαγγελέα πρωτοδικών οι οποίες κατατίθενται στο χρονικό διάστημα μετά από την υποβολή της αίτησης αυτής. Στην περίπτωση αυτή και μετά από αίτημα του οφειλέτη ή πιστωτή, η αίτηση κήρυξης της πτώχευσης είτε συνεκδικάζεται είτε αναβάλλεται για συνεκδίκηση με την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης.

5. Αν ο οφειλέτης περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών μετά την υποβολή αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης, οφείλει να υποβάλει αίτηση πτώχευσης σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και δύναται να ζητήσει την αναστολή της εξέτασης της αίτησης πτώχευσης μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αιτήσεως επικυρώσεως.

6. Αν ο οφειλέτης είναι ανώνυμη εταιρεία και συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 48 παράγραφος 1 στοιχείο γ' κ.ν. 2190/1920, αναστέλλεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξυγίανσης, ήτοι από την υποβολή της αίτησης επικύρωσης του άρθρου 104 του παρόντος μέχρι να εκδοθεί απόφαση γι' αυτή, η έκδοση απόφασης για τη λύση της εταιρείας και η τυχόν προθεσμία που έχει χορηγηθεί σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι τη λήξη της διαδικασίας εξυγίανσης. Αν ο οφειλέτης είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης και συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 45 παράγραφος 2 του ν. 3190/1955, αναστέλλεται κατά την ως άνω διάρκεια της διαδικασίας εξυγίανσης η έκδοση απόφασης για τη λύση της εταιρείας.

7. Αρμόδιο δικαστήριο για τις διαδικασίες του παρόντος κεφαλαίου είναι το κατά το άρθρο 4 αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο που, με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Οι αποφάσεις του δεν υπόκεινται σε τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

8. Οι διατάξεις των άλλων κεφαλαίων του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται στις διαδικασίες του παρόντος κεφαλαίου μόνο στο μέτρο που γίνεται παραπομπή σε αυτές».

2. Αντικαθίσταται το άρθρο 100 ως εξής:

«Άρθρο 100

Απαιτούμενη πλειοψηφία πιστωτών

1. Προκειμένου να επικυρωθεί συμφωνία εξυγίανσης, σύμφωνα με το άρθρο 106β, θα πρέπει να έχει συναφθεί από τον οφειλέτη και από πιστωτές του που εκπροσωπούν το εξήντα τοις εκατό (60%) του συνόλου των απαιτήσεων στο οποίο περιλαμβάνεται το σαράντα τοις εκατό (40%) των τυχόν εμπραγμάτως ή με προσημείωση υποθήκης εξασφαλισμένων απαιτήσεων. Η επικύρωση συμφωνίας, η οποία έχει συναφθεί μόνον από πιστωτές, που συγκεντρώνουν το ποσοστό του παραπάνω εδαφίου, χωρίς τη σύμπραξη του οφειλέτη, είναι δυνατή εφόσον ο οφειλέτης βρίσκεται, κατά το χρόνο σύναψης της συμφωνίας, σε παύση πληρωμών. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 3 έως 5 του άρθρου 99.

2. Τα ποσοστά της παραγράφου 1 υπολογίζονται με βάση κατάσταση πιστωτών που επισυνάπτεται στη συμφωνία εξυγίανσης. Η ημερομηνία που φέρει η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να είναι προγενέστερη των τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της συμφωνίας στο δικαστήριο. Στην κατάσταση των πιστωτών πρέπει να συμπεριλαμβάνονται όλοι οι πιστωτές, ανεξαρτήτως γενικών ή ειδικών προνομίων, οι απαιτήσεις των οποίων υπήρχαν κατά την ημερομηνία του προηγούμενου εδαφίου, έστω και αν δεν είναι ληξιπρόθεσμες. Πιστωτές θεωρούνται επίσης και όσοι έχουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις που οφείλονται συμβατικά από την ημερομηνία του πρώτου εδαφίου μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης των συμβάσεων. Δεν λαμβάνονται υπόψη πιστωτές που δεν θίγονται από τη συμφωνία εξυγίανσης κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 116 παράγραφος 3.

3. Στην περίπτωση της συμφωνίας του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, οι απαιτήσεις των πιστωτών που περιλαμβάνονται στην κατάσταση της παραγράφου 2 θα πρέπει να προκύπτουν από τα βιβλία του οφειλέτη ή να έχουν αναγνωριστεί ή να έχουν πιθανολογηθεί με απόφαση δικαστηρίου οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας, ακόμη και με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Στην περίπτωση της συμφωνίας του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 1, η κατάσταση των πιστωτών της παραγράφου 2 συντάσσεται με βάση τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη, εφόσον υπάρχουν ή τα βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη ή τα βιβλία και στοιχεία των συμβαλλόμενων πιστωτών ή αποφάσεις

δικαστηρίων οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας, συμπεριλαμβανομένων αποφάσεων που εκδίδονται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων».

3. Αντικαθίσταται το άρθρο 101 ως εξής:

«Άρθρο 101

Σύμπραξη συνέλευσης μετόχων ή εταιρών - Σύμπραξη τρίτων

1. Αν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο και κατά τις οικείες διατάξεις απαιτείται για την εκπλήρωση ορισμένων όρων της συμφωνίας εξυγίανσης απόφαση της συνέλευσης των μετόχων ή των εταιρών, η απόφαση αυτή δύναται είτε να λαμβάνεται μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης είτε να τίθεται στη συμφωνία εξυγίανσης ως αναβλητική αίρεση για τη θέση της σε ισχύ.
2. Όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε παύση πληρωμών, το πτωχευτικό δικαστήριο με την απόφασή του που επικυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης κατά το άρθρο 106β δύναται να διορίσει ειδικό εντολοδόχο, κατά την παράγραφο 5 του άρθρου 106β, με την εξουσία να ασκήσει το δικαίωμα παράστασης και ψήφου εκείνων των μετόχων ή εταιρών του οφειλέτη που δεν συμπράττουν στη λήψη της απόφασης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, και υπό τον όρο της μη σύμπραξής τους, εφόσον, επιπλέον των οριζόμενων στο άρθρο 106β, πιθανολογεί ότι σε περίπτωση εκκαθάρισης του οφειλέτη κατά το κεφάλαιο όγδοο οι μέτοχοι ή οι εταίροι δεν θα λάβουν μέρος στο προϊόν της εκκαθάρισης. Σε αυτή την περίπτωση, στην έκθεση του εμπειρογνώμονα του άρθρου 104 εκτίθεται η γνώμη του σε σχέση με την συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων. Η κοινοποίηση της απόφασης του δικαστηρίου στην εταιρία υποκαθιστά την κατά το νόμο διαδικασία νομιμοποίησης του ειδικού εντολοδόχου για τη συμμετοχή του στη συνέλευση. Στο πλαίσιο της συνέλευσης που συγκαλείται για τη λήψη της απόφασης της παραγράφου 1, πρώτα δίδεται ο λόγος στους μετόχους ή εταίρους οι οποίοι δηλώνουν την πρόθεσή τους να υπερψηφίσουν ή καταψηφίσουν την προβλεπόμενη στη συμφωνία εξυγίανσης απόφαση ή να απέχουν από την σχετική ψηφοφορία. Εφόσον από την καταμέτρηση των ψήφων δεν συγκεντρώνεται η απαραίτητη απαρτία ή πλειοψηφία για την έγκριση της ως άνω απόφασης, τότε ο ειδικός εντολοδόχος ασκεί το δικαίωμα ψήφου στην έκταση που αυτό απαιτείται για την έγκρισή της. Οι μη συμπράττοντες

μέτοχοι ή εταίροι διατηρούν δικαίωμα αποζημίωσης έναντι της εταιρίας και των πιστωτών, σε περίπτωση που στο πλαίσιο διαγνωστικής δίκης αποδειχθεί ότι μετά την εκκαθάριση θα απέμενε σχετικό προϊόν.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση, αν ένας ή περισσότεροι μέτοχοι ή εταίροι Ε.Π.Ε. δηλώνουν ότι δεν θα παραστούν στη σχετική συνέλευση ή δεν θα υπερψηφίσουν την αντίστοιχη απόφαση, καθώς και όταν δεν παραστούν ή δεν υπερψηφίσουν την απόφαση σε συνέλευση που έχει λάβει χώρα και έχει συγκληθεί ή πρόκειται να συγκληθεί νέα συνέλευση με τα ίδια θέματα, το πτωχευτικό δικαστήριο δύναται, αν κρίνει ότι η άρνηση είναι καταχρηστική, δικάζοντας με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, μετά από αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή, να διορίσει ειδικό εντολοδόχο, που θα δύναται να συγκαλέσει γενική συνέλευση και να ασκήσει το δικαίωμα παράστασης και ψήφου αντί των μετόχων ή των εταίρων αυτών. Θεωρείται ότι αρνούνται καταχρηστικά οι μέτοχοι ή οι εταίροι ιδίως αν το δικαστήριο κρίνει ότι χωρίς την επίτευξη συμφωνίας εξυγίανσης ο οφειλέτης αναμένεται να πτωχεύσει και ότι σε περίπτωση εκκαθάρισης του οφειλέτη κατά το κεφάλαιο όγδοο οι μέτοχοι ή οι εταίροι δεν θα λάβουν μέρος στο προϊόν της εκκαθάρισης. Η κοινοποίηση της απόφασης του δικαστηρίου στην εταιρία υποκαθιστά την κατά το νόμο διαδικασία νομιμοποίησης του ειδικού εντολοδόχου για τη συμμετοχή του στη συνέλευση, καθ' όλα τα στάδια αυτής.

4. Στην περίπτωση που για την εκπλήρωση ορισμένων όρων της συμφωνίας απαιτείται η σύμπραξη τρίτων προσώπων που δεν συμβάλλονται, αυτή είτε παρέχεται με σχετική δήλωση τούτων σε έγγραφο που φέρει βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής και συνοδεύει τη συμφωνία είτε τίθεται ως αναβλητική αίρεση στη συμφωνία για τη θέση της σε ισχύ».

4. Αντικαθίσταται το άρθρο 102 ως εξής:

«Άρθρο 102

Συμμετοχή δημοσίου και δημοσίων φορέων

Το δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, φορείς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης, δύναται να συναινούν στη σύναψη συμφωνίας εξυγίανσης υπογράφοντας τη συμφωνία με

τους ίδιους όρους που θα συναινούσε υπό τις αυτές συνθήκες ιδιώτης πιστωτής ακόμη και όταν με τη συμφωνία το δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δημόσιες επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα και οι φορείς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης παραιτούνται από προνόμια και εξασφαλίσεις ενοχικής ή εμπράγματης φύσεως».

5. Αντικαθίσταται το άρθρο 103 ως εξής:

«Άρθρο 103

Περιεχόμενο της συμφωνίας εξυγίανσης

1. Η συμφωνία εξυγίανσης δύναται να έχει ως αντικείμενο οποιαδήποτε ρύθμιση του ενεργητικού και του παθητικού του οφειλέτη και ιδίως:

α. Τη μεταβολή των όρων των υποχρεώσεων του οφειλέτη. Η μεταβολή αυτή δύναται ενδεικτικά να συνίσταται στη μεταβολή του χρόνου εκπλήρωσης των απαιτήσεων, περιλαμβανομένης της τροποποίησης των όρων υπό τους οποίους δύναται να ζητηθεί η πρόωρη αποπληρωμή τους, στη μεταβολή του επιτοκίου, στην αντικατάσταση της υποχρέωσης καταβολής επιτοκίου με την υποχρέωση καταβολής μέρους των κερδών, στην αντικατάσταση απαιτήσεων με μετατρέψιμες ή μη ομολογίες έκδοσης του οφειλέτη ή στην υποχρέωση των εμπραγμάτων ασφαλισμένων πιστωτών να δεχθούν την εναλλαγή υποθηκικής ή ενεχυρικής τάξης υπέρ νέων πιστωτών του οφειλέτη. Δεν θίγονται οι πιστώσεις που είναι εξασφαλισμένες με συμφωνία χρηματοοικονομικής ασφάλειας κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3301/2004 στο μέτρο που ικανοποιούνται από την ασφάλεια αυτή, εκτός αν συμφωνήσει διαφορετικά ο ασφαλειολήπτης.

β. Την κεφαλαιοποίηση υποχρεώσεων του οφειλέτη με την έκδοση μετοχών κάθε είδους ή κατά περίπτωση εταιρικών μεριδίων. Πριν από την κεφαλαιοποίηση δύναται να λαμβάνει χώρα μείωση του μετοχικού κεφαλαίου για την απόσβεση ζημιών σε κάθε περίπτωση ή αν οι μετοχές του οφειλέτη είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά ή πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης, για το σχηματισμό αποθεματικού. Στην τελευταία περίπτωση δεν απαιτείται να πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 4 παράγραφος 4α του κ.ν. 2190/1920 περί σχέσης της χρηματιστηριακής προς την ονομαστική αξία.

γ. Τη ρύθμιση των σχέσεων των πιστωτών μεταξύ τους μετά από την επικύρωση της συμφωνίας είτε υπό την ιδιότητά τους ως πιστωτών είτε σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης, υπό την ιδιότητά τους ως μετόχων ή εταίρων. Ενδεικτικά η συμφωνία εξυγίανσης δύναται να προβλέπει ότι μία κατηγορία πιστωτών δεν δύναται να ζητήσει την αποπληρωμή των απαιτήσεων προς αυτή πριν από την πλήρη ικανοποίηση μιας άλλης, να ρυθμίζει θέματα διοίκησης της επιχείρησης του οφειλέτη μετά την κεφαλαιοποίηση απαιτήσεων των πιστωτών, να ρυθμίζει θέματα σε σχέση με τη μεταβίβαση των μετοχών ή εταιρικών μεριδίων που θα προκύψουν από την κεφαλαιοποίηση, όπως ενδεικτικά δικαίωμα ή υποχρέωση των μετόχων μειοψηφίας σε περίπτωση πώλησης της πλειοψηφίας των μετοχών να πωλήσουν τις μετοχές τους με τους ίδιους όρους με τους οποίους γίνεται η πώληση της πλειοψηφίας.

δ. Τη μείωση των απαιτήσεων έναντι του οφειλέτη.

ε. Την εκποίηση επί μέρους περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.

στ. Την ανάθεση της διαχείρισης της επιχείρησης του οφειλέτη σε τρίτο με βάση οποιαδήποτε έννομη σχέση περιλαμβανομένης ενδεικτικά της εκμίσθωσης ή της σύμβασης διαχείρισης.

ζ. Τη μεταβίβαση του συνόλου ή μέρους της επιχείρησης του οφειλέτη σε τρίτο ή σε εταιρεία των πιστωτών κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 106δ.

η. Την αναστολή των ατομικών και συλλογικών διώξεων των πιστωτών για κάποιο διάστημα μετά την επικύρωση της συμφωνίας. Η αναστολή αυτή δεν θα δεσμεύει τους μη συμβαλλόμενους πιστωτές για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες από την επικύρωση της συμφωνίας.

θ. Το διορισμό προσώπου που θα επιβλέπει την εκτέλεση των όρων της συμφωνίας εξυγίανσης ασκώντας τις εξουσίες που του δίνονται κατά τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης.

ι. Την καταβολή συμπληρωματικών ποσών προς εξόφληση απαιτήσεων σε περίπτωση βελτίωσης της οικονομικής θέσης του οφειλέτη. Η συμφωνία θα πρέπει να ορίζει με ακρίβεια τις προϋποθέσεις καταβολής των ποσών αυτών.

2. Οι εγγυήσεις, οι ασφαλίσεις πιστώσεων και άλλες συμβάσεις με αντίστοιχο αποτέλεσμα υπέρ απαιτήσεων που κεφαλαιοποιούνται τρέπονται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, σε δικαίωμα προαίρεσης του πιστωτή να πωλήσει στον εγγυητή ή ασφαλιστή τις μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια που προκύπτουν από την κεφαλαιοποίηση του χρέους κατά το χρόνο στον οποίο θα καθίστατο κατά τους όρους του ληξιπρόθεσμο το χρέος και για ποσό ίσο με το άθροισμα του κεφαλαίου και των τυχόν τόκων που καλύπτονται από την εγγύηση. Το δικαίωμα προαίρεσης δύναται να ασκηθεί εντός δύο μηνών από το χρόνο κατά τον οποίο θα καθίστατο ληξιπρόθεσμη η υποχρέωση που κεφαλαιοποιήθηκε και, αν είναι ήδη ληξιπρόθεσμη κατά την κεφαλαιοποίηση, εντός δύο μηνών από την τελευταία.
3. Η μη τήρηση της συμφωνίας εξυγίανσης από τον οφειλέτη δύναται να τίθεται ως διαλυτική αίρεση της συμφωνίας εξυγίανσης ή ως λόγος καταγγελίας της.
4. Η συμφωνία εξυγίανσης δύναται να τελεί και υπό άλλες αιρέσεις αναβλητικές ή διαλυτικές, όπως ενδεικτικά την τροποποίηση ή καταγγελία εκκρεμών αμφοτεροβαρών συμβάσεων, οι όροι των οποίων είναι επαχθείς για την επιχείρηση του οφειλέτη. Σε περίπτωση αναβλητικής αίρεσης θα πρέπει να προβλέπεται ο χρόνος εντός του οποίου θα πρέπει να πληρωθεί η αίρεση, μη δυνάμενος να υπερβεί τους εννέα (9) μήνες από την επικύρωση, και να ρυθμίζονται προσωρινά οι υποχρεώσεις του οφειλέτη στο μέτρο που κρίνεται αναγκαίο για την αποφυγή της παύσης πληρωμών του οφειλέτη όσο εκκρεμεί η αίρεση.
5. Η ισχύς της συμφωνίας εξυγίανσης τελεί υπό την προϋπόθεση της επικύρωσης της από το πτωχευτικό δικαστήριο, εκτός αν κατά τη βούληση των συμβαλλομένων το σύνολο ή μέρος των όρων της ισχύουν μεταξύ τους και χωρίς την επικύρωση κατά τις διατάξεις του κοινού δικαίου.
6. Η συμφωνία εξυγίανσης συνάπτεται με ιδιωτικό έγγραφο, εκτός αν οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται με αυτή απαιτούν τη σύνταξη δημοσίου εγγράφου. Στην τελευταία περίπτωση το συμβολαιογραφικό έγγραφο μπορεί να αναπληρωθεί με δηλώσεις ενώπιον του δικαστηρίου.

7. Η συμφωνία εξυγίανσης συνοδεύεται υποχρεωτικά από επιχειρηματικό σχέδιο με χρονική διάρκεια ίση με αυτή της συμφωνίας, το οποίο εγκρίνεται από τους συμβαλλόμενους κατ' άρθρο 100».

6. Αντικαθίσταται το άρθρο 104 ως εξής:

«Άρθρο 104

Αίτηση επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης

1. Στην περίπτωση συμφωνίας εξυγίανσης που συνάπτεται από τον οφειλέτη και τους πιστωτές του, η αίτηση επικύρωσής της από το πτωχευτικό δικαστήριο υποβάλλεται από τον οφειλέτη ή συμβαλλόμενο πιστωτή. Στην περίπτωση της συμφωνίας εξυγίανσης που συνάπτεται μόνον από τους πιστωτές του οφειλέτη, η αίτηση επικύρωσης υποβάλλεται από οιονδήποτε από τους συμβαλλόμενους πιστωτές.
2. Στην αίτηση προς το πτωχευτικό δικαστήριο πρέπει να περιγράφονται η επιχείρηση του οφειλέτη, η οικονομική του κατάσταση με παράθεση των πιο πρόσφατων οικονομικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν οφειλών του προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, τα αίτια της οικονομικής του αδυναμίας και τα μέτρα που συμφωνήθηκαν για την αντιμετώπιση της οικονομικής του αδυναμίας. Ιδιαίτερα γίνεται περιγραφή του μεγέθους της επιχείρησης, του προσωπικού που απασχολεί, καθώς και της κατάστασης και των προοπτικών της αγοράς, στην οποία ο οφειλέτης δραστηριοποιείται.
3. Στην περίπτωση συμφωνίας εξυγίανσης που συνάπτεται από τον οφειλέτη και τους πιστωτές του η αίτηση επικύρωσης πρέπει να συνοδεύεται, με ποινή απαραδέκτου, από τα ακόλουθα έγγραφα: α) Την υπογεγραμμένη συμφωνία εξυγίανσης. β) Τις οικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη, εφόσον υπάρχουν, για την τελευταία χρήση, για την οποία είναι διαθέσιμες. Στην περίπτωση των κεφαλαιουχικών εταιριών, οι ως άνω οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι δημοσιευμένες και εγκεκριμένες από γενική συνέλευση. Στην περίπτωση των λοιπών επιχειρήσεων, αλλά και όταν πρόκειται για ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, εφόσον υπάρχουν, αυτές πρέπει να είναι δημοσιευμένες σε μία οικονομική εφημερίδα και ελεγμένες. γ) Βεβαίωση της αρμόδιας οικονομικής

υπηρεσίας για τα χρέη του οφειλέτη προς το Δημόσιο. δ) Έκθεση εμπειρογνώμονα, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Η αίτηση μπορεί να συνοδεύεται και από άλλα έγγραφα που στηρίζουν τα παρεχόμενα στοιχεία, βεβαιωμένα ως προς την ακρίβεια του περιεχομένου τους από τον υπεύθυνο για τη διεύθυνση του λογιστηρίου, όπου υπάρχει, και από το νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης του οφειλέτη. Τα έγγραφα του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να προσκομισθούν και με τις προτάσεις κατά τη συζήτηση της αίτησης επικύρωσης.

4. Στην περίπτωση της συμφωνίας εξυγίανσης που συνάπτεται μόνον από τους πιστωτές του οφειλέτη, συνυποβάλλεται επί ποινή απαραδέκτου αίτηση για την κήρυξη του οφειλέτη σε κατάσταση πτώχευσης, καθώς και έκθεση εμπειρογνώμονα που συντάσσεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Τα υπόλοιπα έγγραφα της παραγράφου 3 συνυποβάλλονται με την αίτηση, εφόσον έχουν παρασχεθεί από τον οφειλέτη στους πιστωτές ή τον ορισθέντα εμπειρογνώμονα. Σε περίπτωση ελλείψεων, το πτωχευτικό δικαστήριο δύναται να αναβάλει την έκδοση οριστικής απόφασης και να διατάξει να χορηγηθούν από τον οφειλέτη στον ορισθέντα εμπειρογνώμονα όλα τα απαιτούμενα στοιχεία για την πληρότητα της αίτησης εντός προθεσμίας ενός μηνός από την έκδοση της μη οριστικής του απόφασης. Με τη συμπλήρωση της προθεσμίας αυτής ο αιτών ή οι αιτούντες πιστωτές επαναφέρουν με κλήση τη συζήτηση της αίτησης επικύρωσης, η οποία προσδιορίζεται εντός διμήνου από την υποβολή της. Η μη παροχή συνδρομής και των απαιτούμενων στοιχείων από τον οφειλέτη προς τον εμπειρογνώμονα συνιστά το έγκλημα της μη συμμόρφωσης σε διάταξη δικαστικής απόφασης (άρθρο 232Α του Ποινικού Κώδικα), που διώκεται και τιμωρείται κατά τις διατάξεις του εν λόγω Κώδικα καθώς και του Κ.Ποιν.Δ. Αν το πτωχευτικό δικαστήριο δεχθεί την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, απορρίπτει την αίτηση κήρυξης πτώχευσης με την απόφαση με την οποία επικυρώνει τη συμφωνία. Αν το πτωχευτικό δικαστήριο απορρίψει την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, προχωρεί στην εξέταση της αίτησης πτώχευσης.

5. Στην έκθεση του εμπειρογνώμονα των παραγράφων 3 και 4 πρέπει να εκτίθεται η γνώμη του σε σχέση με τα οικονομικά στοιχεία του οφειλέτη, την κατάσταση της αγοράς και τη συνδρομή των προϋποθέσεων επικύρωσης της συμφωνίας

εξυγίανσης σύμφωνα με το άρθρο 106β. Στην έκθεση του προηγούμενου εδαφίου περιλαμβάνεται επίσης βεβαίωση του εμπειρογνώμονα για την ακρίβεια και εγκυρότητα της κατάστασης των πιστωτών που συνοδεύει τη συμφωνία εξυγίανσης, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 100 με ειδική μνεία των ενέγγυων πιστωτών και επισυνάπτεται κατάλογος των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Σε περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 2α του άρθρου 106 β, δεν απαιτείται να εκτίθεται η γνώμη του εμπειρογνώμονα σε σχέση με τη συνδρομή της προϋπόθεσης του στοιχείου α' της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου.

6. Ο εμπειρογνώμονας επιλέγεται από τον οφειλέτη και τους συμβαλλόμενους πιστωτές του από κοινού στην περίπτωση της αίτησης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 και από τους συμβαλλόμενους πιστωτές στην περίπτωση της αίτησης του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1. Ο εμπειρογνώμονας είναι πιστωτικό ίδρυμα που παρέχει νόμιμα υπηρεσίες στην Ελλάδα σύμφωνα με το ν. 3601/2007 (Α' 178) ή νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο, όπως ορίζονται στο ν. 3693/2008 (Α' 174). Αν ο οφειλέτης είναι φυσικό πρόσωπο, ως εμπειρογνώμονας δύναται να ορίζεται και ελεγκτής πτυχιούχος ανώτατης σχολής, που είναι μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Ο.Ε.Ε.) και κάτοχος άδειας Λογιστή Φοροτεχνικού Α' τάξεως του ν. 2515/1997 (Α' 154)».

7. Αντικαθίσταται το άρθρο 105 ως εξής:

«Άρθρο 105

Δικάσιμος - Κλητεύσεις

1. Για τη συζήτηση της αίτησης επικύρωσης ορίζεται δικάσιμος εντός διμήνου από την υποβολή της.
2. Στη συζήτηση της αίτησης κλητεύεται ο οφειλέτης, εφόσον δεν περιλαμβάνεται στους αιτούντες κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 104, άλλως η συζήτηση είναι απαράδεκτη. Η κλήτευση του οφειλέτη γίνεται τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημερομηνία συζήτησης, με επίδοση αντιγράφου της αίτησης στο οποίο σημειώνεται ο προσδιορισμός της δικασίμου. Με επιμέλεια του αιτούντος ή των αιτούντων, η αίτηση δημοσιεύεται εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών στο Δελτίο

Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων – Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ – ΤΑΝ) και στο Γ.Ε.ΜΗ.

3. Στη συζήτηση δύναται να παραστεί και να ακουσθεί και εκπρόσωπος των εργαζομένων. Κάθε άλλο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον δικαιούται να παρέμβει προφορικά.

4. Ο αρμόδιος δικαστής δύναται κατά το άρθρο 748 παράγραφος 3 Κ.Πολ.Δ. να διατάξει την κλήτευση ενός ή περισσότερων πιστωτών του οφειλέτη, ορίζοντας ταυτόχρονα και την προθεσμία της κλήτευσης. Εφόσον υπάρχουν χρέη του οφειλέτη προς το δημόσιο ή προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης, διατάσσεται υποχρεωτικά η κλήτευση τούτων».

8. Αντικαθίσταται το άρθρο 106 ως εξής:

«Άρθρο 106

Αυτοδίκαιη αναστολή

1. Από την κατάθεση της συμφωνίας εξυγίανσης προς επικύρωση και μέχρι την έκδοση απόφασης από το πτωχευτικό δικαστήριο για την επικύρωση ή μη της συμφωνίας εξυγίανσης, αναστέλλονται αυτόματα τα μέτρα, εκκρεμή ή μη, ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη για την ικανοποίηση απαιτήσεων που έχουν γεννηθεί πριν την υποβολή της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης. Η ανωτέρω αναστολή δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες. Για την ως άνω διάρκεια αναστέλλεται η λήψη οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου κατά του οφειλέτη, συμπεριλαμβανομένης της συντηρητικής κατάσχεσης και της εγγραφής προσημείωσης υποθήκης, συναινετικής ή κατ' αντιδικία, εκτός εάν με αυτό επιδιώκεται η αποτροπή της απομάκρυνσης ή αφαίρεσης ή μετακίνησης κινητών πραγμάτων της επιχείρησης, τεχνολογικού ή εν γένει εξοπλισμού της που δεν έχει συμφωνηθεί και ενέχει τον κίνδυνο απαξίωσης της επιχείρησης του οφειλέτη. Για την ως άνω διάρκεια αναστέλλονται οι αποκλειστικές προθεσμίες άσκησης αξιώσεων και παραγραφής, υπό τις οποίες τελούν οι απαιτήσεις των πιστωτών και τα δικαιώματα των υπέρ του οφειλέτη εγγυητών και συνοφειλετών του εις ολόκληρον, καθώς και οι προθεσμίες και η άσκηση διαδικαστικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων των προθεσμιών των ενδίκων μέσων. Η ως άνω αυτόματη αναστολή διώξεων μπορεί να εφαρμοστεί

μόνον μία φορά ανά οφειλέτη. Στο Μητρώο Πτωχεύσεων του άρθρου 8 παράγραφος 3 σημειώνεται η έναρξη ισχύος της αυτόματης αναστολής διώξεων κατά την πρώτη υποβολή αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης κατά το άρθρο 104.

2. Η αναστολή της προηγούμενης παραγράφου επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση της διάθεσης των ακινήτων και του εξοπλισμού της επιχείρησης του οφειλέτη.

3. Μετά την πάροδο της περιόδου των τεσσάρων (4) μηνών που αναφέρεται στην παράγραφο 1, δύναται να διαταχθεί η αναστολή λήψης μέτρων, εκκρεμών ή μη, ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη καθώς και η λήψη κάθε άλλου προληπτικού μέτρου, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 106α. Η παράγραφος 2 ισχύει και στην περίπτωση αυτή».

9. Αντικαθίσταται το άρθρο 106α ως εξής:

«Άρθρο 106α

Προληπτικά μέτρα

1. Το πτωχευτικό δικαστήριο ή κατά περίπτωση ο πρόεδρος του, με απόφαση που λαμβάνεται κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον και δικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, δύναται, μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, να διατάξει και οποιοδήποτε άλλο από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 προληπτικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά καταλαμβάνουν τις απαιτήσεις που έχουν γεννηθεί πριν από την υποβολή της αίτησης επικύρωσης και μπορούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αίτησης επικύρωσης.

2. Εφόσον συντρέχει σπουδαίος επιχειρηματικός ή κοινωνικός λόγος, τα παραπάνω προληπτικά μέτρα μπορεί να επεκτείνονται και υπέρ εγγυητών ή λοιπών συνοφειλετών του οφειλέτη.

3. Τα προληπτικά μέτρα της παραγράφου 1 δεν μπορούν να θίγουν τα δικαιώματα από συμφωνία παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3301/2004 (Α' 263) ή από ρήτρα εκκαθαριστικού συμφηφισμού

κατά την έννοια της ίδιας διάταξης και ανεξάρτητα από το αν η ρήτρα εκκαθαριστικού συμψηφισμού περιέχεται σε συμφωνία παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας ή σε συμφωνία της οποίας αποτελεί μέρος η συμφωνία παροχής ασφάλειας. Επίσης δεν θίγεται το δικαίωμα καταγγελίας και απόδοσης του μισθίου σε περίπτωση σύμβασης μίσθωσης, εφόσον ο οφειλέτης είναι υπερήμερος ως προς την καταβολή έξι (6) ή περισσότερων μηνιαίων μισθωμάτων. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διατήρηση των αναγκαίων θέσεων εργασίας μέχρι την επικύρωση ή την απόρριψη της συμφωνίας εξυγίανσης

4. Κατά τη συζήτηση της αίτησης για τη λήψη προληπτικών μέτρων το δικαστήριο δύναται να διατάξει την κλήτευση ενός ή περισσότερων πιστωτών του οφειλέτη ή τον οφειλέτη στην περίπτωση που δεν έχει συμμετάσχει στη σύναψη της συμφωνίας κατά τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 104. Η κλήτευση μπορεί να γίνεται με τα μέσα που προβλέπονται στο άρθρο 686 παράγραφος 4 ΚΠολΔ.

5. Στα προληπτικά μέτρα των προηγούμενων παραγράφων δύναται να τίθενται εξαιρέσεις, αν συντρέχει σπουδαίος κοινωνικός λόγος, όπως, ενδεικτικά, προκειμένου να καταβληθούν σε πιστωτή ποσά που είναι αναγκαία για τη διατροφή τούτου ή της οικογένειάς του ή για την ικανοποίηση απαιτήσεων διατροφής άλλων προσώπων. Απαιτήσεις εργαζομένων για μισθούς δεν καταλαμβάνονται από τα προληπτικά μέτρα, εκτός αν το δικαστήριο επεκτείνει αυτά και στις απαιτήσεις αυτές για σπουδαίο λόγο και για ορισμένο χρόνο ειδικά αναφερόμενους στην απόφαση.

6. Τα προληπτικά μέτρα του προηγούμενου άρθρου και της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, δύναται να διαταχθούν και πριν από την κατάθεση αίτησης επικύρωσης συμφωνίας, άπαξ, μετά από αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή, η οποία θα δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων – Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ – ΤΑΝ), εφόσον προσκομίζεται από τον αιτούντα έγγραφη δήλωση πιστωτών που εκπροσωπούν ποσοστό τουλάχιστον 20% του συνόλου των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη και συντρέχουν και οι προϋποθέσεις της επείγουσας περίπτωσης ή του επικειμένου κινδύνου κατά τις διατάξεις των άρθρων 682 επ. Κ.Πολ.Δ. Τα προληπτικά μέτρα που

διατάσσονται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο ή τυχόν προσωρινή διαταγή που εκδόθηκε ισχύουν έως την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης και σε κάθε περίπτωση κατ' ανώτατο όριο έως τέσσερις (4) μήνες συνολικά από την έκδοση της απόφασης ή τη χορήγηση της προσωρινής διαταγής, οπότε παύουν αυτοδικαίως να ισχύουν, απαγορευομένης της παράτασης ισχύος τους.

7. Το πτωχευτικό δικαστήριο ή κατά περίπτωση ο πρόεδρος του δύναται οποτεδήποτε, ύστερα από αίτηση του έχοντος έννομο συμφέρον ή αυτεπαγγέλτως, να ανακαλεί ή να μεταρρυθμίζει κατά περίπτωση τα κατά τις προηγούμενες παραγράφους προληπτικά μέτρα».

10. Αντικαθίσταται το άρθρο 106β ως εξής:

«Άρθρο 106β

Επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης

1. Το πτωχευτικό δικαστήριο επικυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης, εφόσον έχει υπογραφεί από τον οφειλέτη και από την απαιτούμενη κατά την παρ. 1 του άρθρου 100 πλειοψηφία του συνόλου των πιστωτών, ή μόνον από πιστωτές του που συγκεντρώνουν την ανωτέρω πλειοψηφία.

2. Το πτωχευτικό δικαστήριο επικυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης όταν, επιπλέον των προϋποθέσεων της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, πληρούνται σωρευτικά και τα ακόλουθα:

α. Πιθανολογείται ότι κατόπιν της επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης η επιχείρηση του οφειλέτη θα καταστεί βιώσιμη.

β. Πιθανολογείται ότι η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών δεν παραβλάπεται κατά την έννοια του άρθρου 99 παρ. 2.

γ. Η συμφωνία εξυγίανσης δεν είναι αποτέλεσμα δόλου ή άλλης αθέμιτης πράξης ή κακόπιστης συμπεριφοράς του οφειλέτη, πιστωτή ή τρίτου, και δεν παραβιάζει διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, ιδίως του δικαίου του ανταγωνισμού.

δ. Η συμφωνία εξυγίανσης αντιμετωπίζει με βάση την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης τους πιστωτές, που βρίσκονται στην ίδια θέση. Αποκλίσεις από την

αρχή της ισότιμης μεταχείρισης μεταξύ των πιστωτών επιτρέπονται για σπουδαίο επιχειρηματικό ή κοινωνικό λόγο που εκτίθεται ειδικά στην απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου ή αν ο θιγόμενος πιστωτής συναινεί στην απόκλιση. Ενδεικτικά, δύνανται να τύχουν ευνοϊκής μεταχείρισης απαιτήσεις πελατών της επιχείρησης του οφειλέτη, η μη ικανοποίηση των οποίων βλάπτει ουσιωδώς τη φήμη της ή τη συνέχιση της επιχείρησης, απαιτήσεις, η εξόφληση των οποίων είναι αναγκαία για τη διατροφή του πιστωτή και της οικογένειάς του, καθώς και εργατικές απαιτήσεις.

ε. Συναινεί ο οφειλέτης, στην περίπτωση της αίτησης του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 104. Η συναίνεση του οφειλέτη θεωρείται ότι έχει δοθεί, εάν, έως και τη συζήτηση της αίτησης επικύρωσης, δεν ασκήσει παρέμβαση κατά της αποδοχής της. Με την εξαίρεση της περίπτωσης του άρθρου 106δ, η παρέμβαση του οφειλέτη κατά της αποδοχής της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας δεν εμποδίζει την επικύρωση της συμφωνίας από το πτωχευτικό δικαστήριο, εάν από την αίτηση και ιδίως από την έκθεση του εμπειρογνώμονα της παραγράφου 5 του άρθρου 104 προκύπτει ότι η συμφωνία εξυγίανσης δεν θα καταστήσει τη νομική και οικονομική κατάσταση του οφειλέτη χειρότερη από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν χωρίς τη συμφωνία.

3. Το πτωχευτικό δικαστήριο επικυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης χωρίς να ελέγχει τη συνδρομή της προϋπόθεσης υπό στοιχείο α' της προηγούμενης παραγράφου εφόσον πληρούνται όλες οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Η συμφωνία περιλαμβάνει ρητή δήλωση των συμβαλλόμενων πιστωτών ότι συμφωνούν με το περιεχόμενο του επιχειρηματικού σχεδίου της παραγράφου 7 του άρθρου 103.

β. Η συμφωνία περιλαμβάνει: (αα) λεπτομερή καταγραφή της ταυτότητας των συμβαλλομένων και μη πιστωτών και των απαιτήσεών τους και (ββ) σαφή αναφορά των πιστωτών, συμβαλλομένων και μη, οι απαιτήσεις των οποίων αναμένεται να επηρεαστούν από την υλοποίηση της συμφωνίας και ο τρόπος επηρεασμού τους.

γ. Η συμφωνία μαζί με το επιχειρηματικό σχέδιο έχουν κοινοποιηθεί με νόμιμη επίδοση δικαστικού επιμελητή σε όλους τους μη συμβαλλόμενους πιστωτές, οι

απαιτήσεις των οποίων επηρεάζονται από τη συμφωνία, και το ύψος της απαίτησής τους ανέρχεται σε ποσοστό 10% και άνω του συνολικού ύψους των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, ενώ σε εκείνους που το ύψος της απαίτησής τους είναι μικρότερο του 10% του συνολικού ύψους των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, αρκεί κοινοποίηση της συμφωνίας με κάθε πρόσφορο μέσο, όπως ηλεκτρονική ή συστημένη ταχυδρομική επιστολή, τηλεμοιοτυπικό μήνυμα ή καταχώριση περίληψής της στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 105.

4. Αν με την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης δεν αίρεται η παύση πληρωμών που τυχόν υφίσταται, το πτωχευτικό δικαστήριο δεν επικυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης και, αν εκκρεμεί αίτηση πτώχευσης, κηρύσσει την πτώχευση του οφειλέτη. Αν δεν εκκρεμεί αίτηση πτώχευσης, αλλά το δικαστήριο διαπιστώσει την παύση των πληρωμών, η απόφαση απόρριψης της επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης κοινοποιείται με μέριμνα της γραμματείας του δικαστηρίου στον εισαγγελέα πρωτοδικών για να κρίνει κατά πόσο θα υποβάλει αίτηση πτώχευσης κατά το άρθρο 5 παράγραφος 1.

5. Το πτωχευτικό δικαστήριο δύναται σε περίπτωση που δεν του έχουν προσκομιστεί όλα τα στοιχεία που τεκμηριώνουν το βάσιμο της αίτησης ή που διαπιστώνει ότι η συμφωνία εξυγίανσης δεν πρέπει να επικυρωθεί, αντί της απόρριψης της αίτησης να τάξει προθεσμία για την προσκόμιση εγγράφων, την παροχή διευκρινίσεων ή την τροποποίηση της συμφωνίας εξυγίανσης. Τα έγγραφα, οι διευκρινίσεις ή η τροποποίηση πρέπει να υποβληθούν εντός της προθεσμίας που τάσσει το δικαστήριο και δεν δύναται να υπερβαίνει το δεκαήμερο.

6. Με την απόφαση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης ή και με μεταγενέστερη απόφαση, το δικαστήριο, μετά από αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή του, δύναται να ορίσει πρόσωπο από το Μητρώο διαχειριστών αφερεγγυότητας, που θα καταρτιστεί κατά τις διατάξεις του πιο πάνω προεδρικού διατάγματος, ως ειδικό εντολοδόχο, για τη διενέργεια ειδικών πράξεων, τις οποίες ορίζει το δικαστήριο, ιδίως για τη διαφύλαξη της περιουσίας του οφειλέτη, τη διενέργεια ειδικών διαχειριστικών πράξεων, τη διενέργεια των πράξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 101 ή την επίβλεψη της εκτέλεσης της συμφωνίας εξυγίανσης. Η απόφαση ορίζει τις

πράξεις στις οποίες δύναται να προβαίνει ο ειδικός εντολοδόχος και τη διάρκεια της εντολής, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια της συμφωνίας εξυγίανσης.

7. Η απόφαση που επικυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης ή που απορρίπτει την αίτηση επικύρωσής της δημοσιεύεται αμελλητί σε περίληψη στο Γ.Ε.ΜΗ. και στο Δελτίο της παραγράφου 2 του άρθρου 105 με επιμέλεια του οφειλέτη ή πιστωτών.

8. Τριτανακοπή κατά της επικυρωτικής απόφασης δύναται να ασκηθεί ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου από πρόσωπο που δεν παρέστη στη συζήτηση και δεν είχε κλητευθεί νομίμως σύμφωνα με το άρθρο 105 εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση κατά την προηγούμενη παράγραφο.

9. Στην περίπτωση της παραγράφου 7 το δικαστήριο ακυρώνει τη συμφωνία μόνο αν δεν είναι εφικτή η διατήρηση της με επανυπολογισμό των ποσών που δικαιούται να λάβει το πρόσωπο που άσκησε την ανακοπή ή την τριτανακοπή. Στον επανυπολογισμό αυτόν προβαίνει το ίδιο το δικαστήριο.

10. Κατά της απόφασης που απορρίπτει την αίτηση επικύρωσης επιτρέπεται έφεση κατά τις κοινές διατάξεις.

11. Η επικυρωθείσα συμφωνία εξυγίανσης δύναται να τροποποιείται άπαξ με μεταγενέστερη συμφωνία όλων των συμβαλλόμενων μερών, η οποία κατατίθεται προς επικύρωση ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, με επιμέλεια του οφειλέτη ή οποιουδήποτε εκ των συμβαλλόμενων πιστωτών. Το δικαστήριο επικυρώνει την τροποποιητική συμφωνία, εφόσον συντρέχουν περιοριστικά και σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Η τροποποίηση αφορά το χρόνο και τον τρόπο αποπληρωμής των απαιτήσεων ή το είδος των εκατέρωθεν παροχών.

β) Οι μεταβολές που επέρχονται στην αρχική συμφωνία δεν επηρεάζουν τους όρους αποπληρωμής των μη συμβαλλόμενων πιστωτών και δεν επιβαρύνουν τη θέση τους, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί με την επικυρωθείσα συμφωνία εξυγίανσης.

γ) Η τροποποιητική συμφωνία δεν θίγει τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών, συμβαλλόμενων και μη.

Στη σχετική δίκη δύναται να ασκηθεί μόνο κύρια παρέμβαση, χωρίς προδικασία, από οποιονδήποτε έχοντα έννομο συμφέρον, ο οποίος επικαλείται τη μη τήρηση των ανωτέρω προϋποθέσεων και αποδεικνύει βλάβη στα συμφέροντά του, προερχόμενη από τη μη τήρησή τους. Κατά της απόφασης του δικαστηρίου που απορρίπτει την αίτηση τροποποίησης επιτρέπεται μόνον έφεση κατά τις κοινές διατάξεις, αποκλειόμενου οποιουδήποτε άλλου ένδικου μέσου ή βοηθήματος, συμπεριλαμβανομένης της τριτανακοπής».

11. Αντικαθίσταται το άρθρο 106δ ως εξής:

«Άρθρο 106δ

Μεταβίβαση της επιχείρησης του οφειλέτη

1. Όταν κατά τη συμφωνία εξυγίανσης ή με σύμβαση που καταρτίζεται σε εκτέλεση της τελευταίας μεταβιβάζεται το σύνολο ή μέρος της επιχείρησης του οφειλέτη, μεταβιβάζονται στον αποκτώντα το ενεργητικό της επιχείρησης ή του μέρους της και ενδεχομένως, στο μέτρο που προβλέπεται στη συμφωνία, μέρος των υποχρεώσεων, ενώ οι λοιπές υποχρεώσεις κατά περίπτωση εξοφλούνται από το τίμημα της πώλησης της επιχείρησης ή του μέρους της, διαγράφονται, ή στην περίπτωση μεταβίβασης μέρους της επιχείρησης παραμένουν ως υποχρεώσεις του οφειλέτη ή κεφαλαιοποιούνται. Ως προς τη μεταβίβαση των εκκρεμών συμβατικών σχέσεων εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 33. Ως προς τη μεταβίβαση διοικητικών αδειών εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 141 παράγραφος 3. Για τη σύμβαση μεταβίβασης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 133 και 134.

2. Η μεταβίβαση της επιχείρησης ή μέρους της, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, μπορεί να γίνει είτε σε τρίτο είτε σε εταιρεία που συνιστάται από τους πιστωτές, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο είτε σε άλλη εταιρεία, υφιστάμενη ή νεοϊδρυόμενη, υπό τη μορφή εισφοράς εις είδος, τηρουμένων των προϋποθέσεων των άρθρων 9 και 9α του κ.ν. 2190/1920.

3. Είναι δυνατόν κατά τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης να συστήνεται ανώνυμη εταιρεία με εισφορά σε είδος μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, τηρουμένων των προϋποθέσεων των άρθρων 9 και 9α του κ.ν. 2190/1920. Η εταιρεία αυτή αποκτά το σύνολο ή μέρος της επιχείρησης του

οφειλέτη έναντι εξόφλησης των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη που έχουν εισφερθεί σε αυτή. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 103 παράγραφος 1 περίπτωση γ'.

4. Στην περίπτωση του παρόντος άρθρου, και με την επιφύλαξη των παραγράφων 10 επ. του άρθρου 106β, τα συμβαλλόμενα στη συμφωνία εξυγίανσης μέρη έχουν τη δυνατότητα να τροποποιήσουν τη συμφωνία εξυγίανσης κατά το μέρος που αφορά στους όρους μεταβίβασης της επιχείρησης ή μέρους της, εφόσον έως την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης επικύρωσης έχουν μεταβληθεί τα στοιχεία του μεταβιβαζόμενου ενεργητικού και προσκομίζεται με τις προτάσεις συμπληρωματική έκθεση του ορισθέντος εμπειρογνώμονα επί των τροποποιούμενων όρων.

5. Στην περίπτωση του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται το άρθρο 178».

12. Αντικαθίσταται το άρθρο 106ε ως εξής:

«Άρθρο 106ε

Ακύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης μετά την επικύρωση

1. Η συμφωνία εξυγίανσης μπορεί να ακυρωθεί με απόφαση του δικαστηρίου μετά από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εάν μετά από την επικύρωση αποκαλύφθηκε ότι η συμφωνία αποτέλεσε προϊόν δόλου του οφειλέτη ή συμπαιγνίας του με πιστωτή ή τρίτο, ιδίως λόγω απόκρυψης του ενεργητικού ή διόγκωσης του παθητικού του.

β) εάν η μη εκπλήρωση των όρων της συμφωνίας από τον οφειλέτη είναι τόσο ουσιώδης, ώστε με βεβαιότητα να προβλέπεται η αδυναμία εξυγίανσης της επιχείρησής του.

2. Η ακύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης επιφέρει αυτοδικαίως την αποδέσμευση των πιστωτών από τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης και την επαναφορά τους στην πριν από την επικύρωση της συμφωνίας νομική θέση τους ως προς το ύψος, το είδος, την εξασφάλιση και τα προνόμια των απαιτήσεών τους κατά του οφειλέτη, εφόσον είχαν διαμορφωθεί διαφορετικά στη συμφωνία εξυγίανσης, μετά από αφαίρεση των ποσών που τυχόν είχαν λάβει κατά τη συμφωνία. Η απόφαση που

ακυρώνει τη συμφωνία εξυγίανσης ή που απορρίπτει την αίτηση ακύρωσής της δημοσιεύεται αμελλητί σε περίληψη στο Γ.Ε.ΜΗ. και στο Δελτίο της παραγράφου 2 του άρθρου 105 με επιμέλεια του οφειλέτη ή πιστωτών.

3. Η κήρυξη πτώχευσης του οφειλέτη, μετά την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, επιφέρει τη ματαίωση υλοποίησης της συμφωνίας. Στην περίπτωση αυτή:

α) οι απαιτήσεις των πιστωτών που δεν έχουν ικανοποιηθεί πλήρως κατά τη συμφωνία, επανέρχονται, ως προς το ύψος και το χρόνο λήξης τους, όπως είχαν πριν την επικύρωση της συμφωνίας, μετά την αφαίρεση των τυχόν ληφθέντων,

β) εμπράγματα εξασφαλίσεις, οι οποίες, κατά τη συμφωνία είχαν εξαλειφθεί ή άλλως αρθεί, δεν αναβιώνουν, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη συμφωνία και τούτο έχει σημειωθεί στα οικεία δημόσια βιβλία,

γ) εμπράγματα εξασφαλίσεις, οι οποίες είχαν συσταθεί σύμφωνα με τη συμφωνία για να εξασφαλίσουν την ικανοποίηση απαιτήσεων, εξακολουθούν να ισχύουν μόνον κατά το ποσό και για το χρόνο που έχει συμφωνηθεί στη συμφωνία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε αυτή.

4. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα δικαιώματα που έχει κάθε πιστωτής κατά το κοινό δίκαιο για τις περιπτώσεις μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του οφειλέτη που αναλαμβάνονται ή διαμορφώνονται με τη συμφωνία, καθώς και καθυστερημένης ή πλημμελούς εκπλήρωσης, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων καταγγελίας ή υπαναχώρησης».

13. Αντικαθίσταται το άρθρο 106στ ως εξής:

«Άρθρο 106στ

Καθήκοντα και αμοιβές των οργάνων της διαδικασίας

1. Οι εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τον οφειλέτη κατά την έννοια των όρων του διατάγματος το οποίο θα εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 22 της υποπαρ. Γ3 της παρ. Γ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94), όπως τελικώς η ανωτέρω παρ. 22 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4423/2016 (Α' 182). Δεν

επιτρέπεται ο ορισμός δημοσίων υπαλλήλων που υπηρετούν σε οικονομικές υπηρεσίες ως εμπειρογνώμωνων.

2. Ο εμπειρογνώμονας υποχρεούται να εκτελεί τα καθήκοντα του με ευσυνειδησία, αντικειμενικότητα και αμεροληψία. Έναντι των πιστωτών και του οφειλέτη ο εμπειρογνώμονας ευθύνεται για δόλο και βαριά αμέλεια.

3. Η αμοιβή των εμπειρογνώμωνων κατά το παρόν κεφάλαιο συμφωνείται με τον οφειλέτη και τους πιστωτές ή μόνον με τους πιστωτές στην περίπτωση που κατατίθεται αίτηση για επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 104 .

4. Οι εμπειρογνώμονες έχουν υποχρέωση να μην γνωστοποιούν πληροφορίες που περιέρχονται σε αυτούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εφόσον αυτό δεν είναι αναγκαίο για τη σύναψη της συμφωνίας.»

Άρθρο 7

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΒΔΟΜΟΥ

(«Σχέδιο αναδιοργάνωσης»)

1. Αντικαθίσταται το άρθρο 108 ως εξής:

«Άρθρο 108

Πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης

1. Σχέδιο δικαιούται να υποβάλει στο πτωχευτικό δικαστήριο ο οφειλέτης ή πιστωτές, σύμφωνα με τις ακόλουθες ρυθμίσεις.

2. Ο οφειλέτης δικαιούται να υποβάλει σχέδιο αναδιοργάνωσης συγχρόνως με την αίτησή του, με την οποία ζητεί να κηρυχθεί σε πτώχευση κατά το άρθρο 3 παράγραφοι 2 και 3, καθώς και το άρθρο 5 παράγραφος 2, ή μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την κήρυξή του σε πτώχευση. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί από τον εισηγητή μια φορά και για σύντομο χρόνο, όχι πέραν του μηνός, εφόσον αποδεικνύεται ότι η καθυστέρηση δεν είναι επιζήμια για τους πιστωτές και ότι υπάρχουν βάσιμες ελπίδες αποδοχής του σχεδίου από τους πιστωτές.

3. Πιστωτές που εκπροσωπούν τουλάχιστον το εξήντα τοις εκατό (60%) του συνόλου των απαιτήσεων, στο οποίο πρέπει να περιλαμβάνεται και ποσοστό τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό (40%) των τυχόν εμπραγμάτως ή με ειδικό προνόμιο ή με προσημείωση υποθήκης εξασφαλιζόμενων απαιτήσεων δύνανται να συνυποβάλουν με την αίτηση πτώχευσης κατά του οφειλέτη πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης. Ο υπολογισμός των ως άνω ποσοστών γίνεται με βάση κατάσταση πιστωτών που συντάσσεται από κάτοχο άδειας Λογιστή Φοροτεχνικού Α' ή Β' Τάξεως του ν. 2515/1997 ή ορκωτό ελεγκτή, βασίζεται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις ή/και τα βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη ή/και των αιτούντων πιστωτών και αποτυπώνεται σε βεβαίωση του συντάκτη ότι συντρέχει η προϋπόθεση της ως άνω πλειοψηφίας. Η βεβαίωση αυτή επισυνάπτεται στην αίτηση με ποινή απαράδεκτου. Κοινοπρακτούντες και ομολογιούχοι πιστωτές συμμετέχουν στο σχηματισμό των ως άνω ποσοστών σύμφωνα με τους όρους της μεταξύ τους συμφωνίας. Αν δεν συμπληρώνονται τα ως άνω ποσοστά, το πτωχευτικό δικαστήριο κηρύσσει την πτώχευση του οφειλέτη, η δε πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης θεωρείται ως μη υποβληθείσα.»

2. α) Αντικαθίσταται η περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 109 ως εξής:

«γ) διαμόρφωση, των δικαιωμάτων και γενικά της νομικής θέσης που έχει κάθε πιστωτής, ανάλογα με την κατηγορία πτωχευτικών πιστωτών στην οποία ανήκει, ή άλλος που συμμετέχει στο σχέδιο χωρίς να είναι πιστωτής, όπως άφεση, μείωση ή καταβολή σε δόσεις των απαιτήσεων, παραίτηση ή περιορισμός εμπράγματης ασφάλειας ή προνομίου, μεταβίβαση της επιχείρησης ως συνόλου ή επιμέρους λειτουργικών συνόλων (κλάδων) αυτής, καθώς και τη θέση του οφειλέτη κατά την εκπλήρωση του σχεδίου και τη συνέχιση ευθύνης του ή την πλήρη ή μερική απαλλαγή του.»

β) Αντικαθίσταται η παρ. 4 του άρθρου 109 ως εξής:

«4. Το σχέδιο πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση ορκωτού ελεγκτή, η αμοιβή του οποίου καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 106στ παράγραφος 3.»

3. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 111 ως εξής:

«1. Όταν συντρέχουν πιστωτές με απαιτήσεις διαφορετικής νομικής θέσης, ο καθορισμός των δικαιωμάτων εκείνων που συμμετέχουν στο σχέδιο γίνεται υποχρεωτικά ανά ομάδες, ως εξής:

α) πιστωτές με ενέγγυες απαιτήσεις, εφόσον τα δικαιώματά τους θίγονται με το σχέδιο

β) πιστωτές με απαιτήσεις που έχουν γενικό προνόμιο

γ) πιστωτές με ανέγγυες απαιτήσεις και

δ) πιστωτές με απαιτήσεις τελευταίας σειράς, μόνον εάν το σχέδιο προβλέπει περί των τελευταίων.»

4. Καταργείται το άρθρο 114.

5.

α. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 115 ως εξής:

«1. Το πτωχευτικό δικαστήριο καθορίζει με την απόφασή του αμέσως προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών, για την αποδοχή ή μη του σχεδίου από τους πιστωτές, καθώς και ημερομηνία σύγκλησης ειδικής συνέλευσης των πιστωτών για συζήτηση και ψηφοφορία επί του σχεδίου. Η προθεσμία αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 8. Εάν το σχέδιο αναδιοργάνωσης υποβάλλεται από τον οφειλέτη μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την κήρυξή του σε πτώχευση, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 108, ο εισηγητής με διάταξή του καθορίζει την προθεσμία και την ημερομηνία του πρώτου εδαφίου.»

β. Αντικαθίσταται η παρ. 3 του άρθρου 115 ως εξής:

«3. Η απόφαση του δικαστηρίου ή η διάταξη του εισηγητή που καθορίζει ημερομηνία σύγκλησης της ειδικής συνέλευσης δημοσιεύεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση κατά το άρθρο 8 παράγραφος 1.»

6. Αντικαθίσταται το άρθρο 118 ως εξής:

«Άρθρο 118

Τροποποιήσεις του σχεδίου

Εκείνος που υπέβαλε το σχέδιο δικαιούται να επιφέρει τροποποιήσεις σε επί μέρους προτάσεις του σχεδίου που προκύπτουν κατά τη συζήτησή του και τις θεωρεί αναγκαίες για την αποδοχή του.»

7. α. Αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 120 ως εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των ορισμών της παραγράφου 2 προϋπόθεση για την έναρξη της ψηφοφορίας επί του σχεδίου, όταν το σχέδιο έχει υποβληθεί από πιστωτές σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 108, είναι η προηγούμενη συναίνεση του οφειλέτη.»

β. Αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 120 ως εξής:

«3. Οι κατά την παράγραφο 2 αντιρρήσεις του οφειλέτη δεν εμποδίζουν την επικύρωση του σχεδίου από το πτωχευτικό δικαστήριο, εάν προβλέπεται ότι το σχέδιο δεν θα καταστήσει τη νομική κατάσταση του οφειλέτη χειρότερη από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν χωρίς το σχέδιο.»

8. Εισάγεται νέο άρθρο 120α ως εξής :

«Άρθρο 120α

Σύμπραξη συνέλευσης μετόχων ή εταίρων

Αν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο και κατά τις οικείες διατάξεις απαιτείται για την εκπλήρωση ορισμένων όρων της πρότασης σχεδίου αναδιοργάνωσης η σύμπραξη της συνέλευσης των μετόχων ή των εταίρων, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 101 παράγραφοι 1, 2 και 3.»

9. Αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 122 ως εξής:

«3. Στη συζήτηση καλούνται, τουλάχιστον πριν τρεις (3) ημέρες, να εκφέρουν τις απόψεις τους, ο οφειλέτης και ο σύνδικος. Όποιος έχει έννομο συμφέρον έχει δικαίωμα παρέμβασης χωρίς τήρηση προδικασίας.»

10. Αντικαθίσταται η περ. α' του άρθρου 124 ως εξής:

«α) εάν δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του παρόντος κώδικα ως προς το περιεχόμενο του σχεδίου, την ίση μεταχείριση των πιστωτών που συμμετέχουν στην ίδια ομάδα ή υποομάδα, τη διαδικασία συζήτησης και ψηφοφορίας, τις αναγκαίες

πλειοψηφίες των πιστωτών και τη συναίνεση του οφειλέτη και εφόσον η σχετική παράβαση θα μπορούσε ουσιωδώς να είχε επηρεάσει την αποδοχή του σχεδίου από τους πιστωτές.»

11. Αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 128 ως εξής:

«1. Η ακύρωση του σχεδίου επιφέρει αυτοδικαίως:

α) τη λήξη της διαδικασίας αναδιοργάνωσης και της εποπτείας εκπλήρωσης των όρων του σχεδίου

β) την αποδέσμευση των πιστωτών από τους όρους του σχεδίου και την επαναφορά τους στην κατά την κήρυξη της πτώχευσης νομική θέση τους ως προς το ύψος, το είδος, την εξασφάλιση και τα προνόμια των απαιτήσεων τους κατά του οφειλέτη, εφόσον είχαν διαμορφωθεί διαφορετικά στο σχέδιο, μετά από αφαίρεση των ποσών που τυχόν είχαν λάβει σύμφωνα με το σχέδιο και

γ) την εισέλευση της διαδικασίας στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών.»

12. Αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 131 ως εξής:

«2. Ο σύνδικος πληροφορεί ανά έξι (6) μήνες με έκθεσή του τον εκπρόσωπο των πιστωτών που έχει προς τούτο οριστεί στο σχέδιο, για την πορεία του σχεδίου και τις προβλέψεις για την εκπλήρωσή του.»

Άρθρο 8

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΟΓΔΟΟΥ

(«Η εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη και η διανομή»)

1. Αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 135 ως εξής:

«1. Αν αποφασισθεί, μετά το πέρας των επαληθεύσεων από τη συνέλευση των πιστωτών σύμφωνα με το άρθρο 84 ότι η επιχείρηση του οφειλέτη πρέπει να εκποιηθεί ως σύνολο επιχείρησης ή κατά τα επιμέρους λειτουργικά σύνολα (κλάδους) αυτής, η εκποίηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις.»

2. Αντικαθίσταται το άρθρο 136 ως εξής:

«Άρθρο 136

Εκτίμηση της αξίας του ενεργητικού

Αν η απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών του άρθρου 84, περί εκποίησης της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου, επικυρωθεί από τον εισηγητή και δεν ασκηθεί κατ' αυτής εμπρόθεσμη προσφυγή ή η ασκηθείσα εμπροθέσμως προσφυγή απορριφθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 84, ο σύνδικος ζητεί από τον εισηγητή να του επιτραπεί η πρόσληψη πιστοποιημένου εκτιμητή, φυσικού ή νομικού προσώπου, το οποίο περιλαμβάνεται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών που τηρείται στη Διεύθυνση Οικονομικού Συντονισμού και Μακροοικονομικών Προβλέψεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών και είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του ίδιου Υπουργείου. Ο τελευταίος προβαίνει στην εκτίμηση της αξίας της επιχείρησης ως συνόλου, εν όψει της δυνατότητας συνέχισης της επιχείρησης, καθώς και στην ταυτόχρονη εκτίμηση της αξίας και των κατ' ιδίαν υλικών και άυλων στοιχείων του ενεργητικού της. Εφόσον στην περιουσία της επιχείρησης του οφειλέτη περιλαμβάνεται ακίνητο, για την εκτίμηση της αξίας αυτού λαμβάνεται υπόψη η εμπορική του αξία.»

3. Αντικαθίσταται το άρθρο 137 ως εξής:

«Άρθρο 137

Διάταξη του εισηγητή

1. Ο σύνδικος, με βάση την απογραφή του ενεργητικού του οφειλέτη (άρθρο 68 παρ. 2) και τον ισολογισμό ή τη λογιστική κατάσταση που έχει συντάξει (άρθρο 76 παρ. 1 και 2) και κάθε άλλο στοιχείο που έχει στη διάθεση του, καθώς και την έκθεση του κατά το προηγούμενο άρθρο εκτιμητή, συντάσσει, εντός είκοσι (20) ημερών, λεπτομερή έκθεση προς τον εισηγητή, στην οποία αναφέρονται όλα τα επί μέρους στοιχεία που απαρτίζουν το ενεργητικό και τα οποία περιέρχονται στον αγοραστή που αναδεικνύεται πλειοδότης, τους τυχόν προτεινόμενους όρους της πώλησης και γενικά κάθε χρήσιμη πληροφορία.

2. Με την έκθεση της προηγούμενης παραγράφου ο σύνδικος ζητεί από τον εισηγητή να του επιτραπεί η εκποίηση με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό της

επιχείρησης ως συνόλου, αντί του συνολικού τιμήματος που εκτιμά αυτός και αντί των όρων που τυχόν αυτός θεωρεί ότι προσήκουν στην περίπτωση.

3. Ο εισηγητής με αιτιολογημένη διάταξή του, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων – Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ – ΤΑΝ) και η οποία δεν υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, αποφαινεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών, καθορίζοντας την αξία της επιχείρησης, την τιμή πρώτης προσφοράς και τους όρους υπό τους οποίους πρέπει να γίνει η εκποίηση. Σε αυτή την περίπτωση η ανακοπή του άρθρου 152 ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ως άνω Δελτίο.»

4. α. Αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 138 ως εξής:

«1. Ο σύνδικος, εντός δέκα (10) ημερών από την έκδοση της κατά το προηγούμενο άρθρο διάταξης του εισηγητή, δημοσιεύει διακήρυξη περί διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού. Η διακήρυξη περιέχει:

α) την επωνυμία, την έδρα, τη δραστηριότητα και συνοπτική περιγραφή της επιχείρησης του οφειλέτη, το ενεργητικό της οποίας πωλείται ως σύνολο, χωρίς να απαιτείται λεπτομερής περιγραφή των επί μέρους στοιχείων, τα οποία αναγράφονται στην έκθεση του συνδίκου του προηγούμενου άρθρου, αντίγραφο της οποίας μπορεί να λάβει ατελώς κάθε ενδιαφερόμενος

β) πρόσκληση προς κάθε ενδιαφερόμενο να παραλάβει από τον σύνδικο αντίγραφο της κατά το άρθρο 137 έκθεσής του και να υποβάλει την προσφορά του, η οποία συνοδεύεται από εγγυητική επιστολή τράπεζας που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα, για ποσό και με όρους που προσδιορίζονται επίσης στη διακήρυξη

γ) την προθεσμία υποβολής των προσφορών, στον εισηγητή, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των είκοσι (20) ημερών από την τελευταία δημοσίευση της διακήρυξης στον τύπο, σύμφωνα με τις διατάξεις της επόμενης παραγράφου, καθώς και την ημέρα και ώρα αποσφράγισης των προσφορών από τον εισηγητή και

δ) το ονοματεπώνυμο του συμβολαιογράφου της έδρας της επιχείρησης του οφειλέτη, ενώπιον του οποίου, μετά από την έγκριση του εισηγητή, συνάπτεται η σύμβαση της μεταβίβασης της επιχείρησης.»

β. Προστίθεται παράγραφος 3 στο άρθρο 138 ως εξής:

«3. Επιπλέον των ανωτέρω η διακήρυξη αυτή δημοσιεύεται με επιμέλεια του συνδίκου στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Δελτίου Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων.»

5. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 139 ως εξής:

«2. Κατά την καθορισθείσα στη διακήρυξη ημέρα και ώρα, ο εισηγητής αποσφραγίζει τις προσφορές, παρουσία του συνδίκου και εκείνων που υπέβαλαν τις προσφορές. Ο εισηγητής συντάσσει έκθεση περί της αποσφράγισης, στην οποία προσαρτώνται όλες οι προσφορές και την οποία υπογράφει ο ίδιος, ο γραμματέας, ο σύνδικος και οι λοιποί παρόντες. Αντίγραφο της έκθεσης και των προσφορών παραδίδεται στον σύνδικο αυθημερόν, καθώς και σε κάθε ενδιαφερόμενο που δικαιολογεί έννομο συμφέρον.»

6. Αντικαθίσταται το άρθρο 140 ως εξής:**«Άρθρο 140****Κατακύρωση**

1. Ο σύνδικος, εντός πέντε (5) ημερών από την αποσφράγιση των προσφορών, συντάσσει συνοπτική έκθεση αξιολόγησής τους και προτείνει την κατακύρωση ή μη της επιχείρησης στον πλειοδότη, δηλαδή σ' αυτόν του οποίου την προσφορά κρίνει ως πλέον συμφέρουσα για τους πιστωτές. Η έκθεση υποβάλλεται στον εισηγητή, αντίγραφο δε αυτής χορηγείται αδαπάνως και σε κάθε ενδιαφερόμενο που δικαιολογεί έννομο συμφέρον.

2. Ο εισηγητής, με αιτιολογημένη διάταξή του, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων - Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ - ΤΑΝ) και η οποία δεν υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, εγκρίνει ή απορρίπτει την κατακύρωση. Σε αυτή την περίπτωση η ανακοπή του άρθρου 152 ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ως άνω Δελτίο. Πριν από την έκδοση της ως άνω διάταξης καλούνται ο σύνδικος, ο οφειλέτης και αυτοί

που μετείχαν στο δημόσιο πλειστηριασμό να καταθέσουν στον εισηγητή έγγραφο υπόμνημα και να επικαλεστούν και να προσκομίσουν σχετικά έγγραφα. Ο εισηγητής, αφού λάβει υπόψη τα παραπάνω, εφόσον κρίνει την προσφορά του πλειοδότη συμφέρουσα για τους πιστωτές, εγκρίνει τη σύναψη της σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης. Άλλως, ο δημόσιος πλειστηριασμός επαναλαμβάνεται, σύμφωνα με το άρθρο 144.»

7. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 141 ως εξής:

«1. Μετά την κατά το προηγούμενο άρθρο έγκριση από τον εισηγητή, ο σύνδικος συνάπτει ενώπιον του συμβολαιογράφου ο οποίος ορίζεται στη διακήρυξη τη σύμβαση μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης, με βάση τους όρους της προσφοράς του και τους τυχόν άλλους ευνοϊκότερους όρους που υποδείχθηκαν στον πλειοδότη και αυτός τους αποδέχθηκε με δήλωσή του προς τον σύνδικο και τον εισηγητή.»

8. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 144 ως εξής:

«2. Ο σύνδικος, στην περίπτωση μη έγκρισης της κατακύρωσης από τον εισηγητή, επαναλαμβάνει εντός δεκαπέντε (15) ημερών τις δημοσιεύσεις του άρθρου 138, ορίζοντας νέες ημερομηνίες υποβολής προσφορών. Ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει από τον εισηγητή να ορίσει, με αιτιολογημένη διάταξή του, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, νέα τιμή πρώτης προσφοράς. Ο νέος δημόσιος πλειστηριασμός διεξάγεται με τις ίδιες διατυπώσεις και έχει τα ίδια αποτελέσματα που ορίζονται στις ανωτέρω διατάξεις.»

9. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 147 ως εξής:

«2. Σε περίπτωση που άρχισε εκτέλεση από τους ενέγγυους πιστωτές κατά την προηγούμενη παράγραφο, αν και μετά την ένωση αυτή καθυστερεί κατά τρόπο αδικαιολόγητο που επιφέρει συγκεκριμένη βλάβη των πιστωτών, ο εισηγητής, με αιτιολογημένη διάταξή του, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, μετά από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να δώσει την άδεια στον σύνδικο να εκποιήσει το ακίνητο κατά τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.»

10. Αντικαθίσταται το άρθρο 148 ως εξής:

«Άρθρο 148

Διαδικασία διακήρυξης

1. Η εκποίηση των ακινήτων του οφειλέτη γίνεται ύστερα από άδεια του εισηγητή που παρέχεται μετά από αίτηση του συνδίκου, με αιτιολογημένη διάταξή του, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου. Στη διάταξη του εισηγητή ορίζεται η αξία του ακινήτου, η τιμή πρώτης προσφοράς και οι όροι της εκποίησης. Αν έχει προηγηθεί η διαδικασία των άρθρων 135 επ., ως αξία του ακινήτου θεωρείται η εκτίμησή του σύμφωνα με το άρθρο 136.
2. Μετά από την έκδοση της διάταξης της παραγράφου 1 ο εισηγητής συντάσσει έκθεση στην οποία αναφέρεται το ακίνητο που εκποιείται, η τιμή πρώτης προσφοράς και οι όροι που τυχόν όρισε, ο τόπος και χρόνος του πλειστηριασμού, ο τόπος και χρόνος των επαναλήψεών του, καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία.
3. Ο σύνδικος, εντός δέκα (10) ημερών από την έκδοση της διάταξης του εισηγητή, εκδίδει διακήρυξη περί διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού. Η διακήρυξη περιέχει σύντομη περιγραφή του ακινήτου, την τιμή πρώτης προσφοράς και τους όρους που όρισε ο εισηγητής, τον τόπο και χρόνο του πλειστηριασμού και τις επαναλήψεις του, καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία.
4. Αντίγραφο της διακήρυξης τοιχοκολλάται στο γραφείο του εισηγητή και κοινοποιείται στους ενυπόθηκους πιστωτές και στο Δημόσιο δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν τον πλειστηριασμό. Περίληψη της διακήρυξης, που αναφέρει τα ανωτέρω στοιχεία, δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν τον πλειστηριασμό και τις τυχόν επαναλήψεις του. Ο εισηγητής μπορεί να διατάξει πρόσθετες δημοσιεύσεις σε πολιτικές ή οικονομικές αθηναϊκές εφημερίδες, καθώς και σε εφημερίδα του τόπου όπου βρίσκεται το ακίνητο, τις οποίες ορίζει ο ίδιος. Στις δημοσιεύσεις αυτές πρέπει να αναφέρεται η ημέρα και ώρα του πλειστηριασμού και οι τυχόν επαναλήψεις. Οι πρόσθετες δημοσιεύσεις λαμβάνουν χώρα, εφόσον διαταχθούν, πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν τον πλειστηριασμό.

5. Επιπλέον των ανωτέρω η διακήρυξη αυτή δημοσιεύεται με επιμέλεια του συνδίκου στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Δελτίου Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων.»

11. Αντικαθίσταται το άρθρο 150 ως εξής:

«Άρθρο 150

Επανάληψη πλειστηριασμού

1. Εάν ο πλειστηριασμός επαναληφθεί τρεις (3) συνεχείς ανά εβδομάδα φορές, χωρίς να εμφανιστεί πλειοδότης, αναβάλλεται για μία ακόμη φορά από τον εισηγητή χωρίς άλλες διατυπώσεις, σε ημερομηνία απέχουσα τέσσερις (4) εβδομάδες από την τελευταία επανάληψη. Αν η διαδικασία αποβεί άκαρπη, κατόπιν αίτησης του συνδίκου, ο εισηγητής με αιτιολογημένη διάταξή του, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, υποχρεούται να μεταρρυθμίσει την κατά το άρθρο 148 διάταξή του και να ορίσει μικρότερη τιμή πρώτης προσφοράς ή να θέσει όρους για τη διευκόλυνση της εκποίησης του ακινήτου περιλαμβανομένης της ελεύθερης εκποίησης. Πριν από την έκδοση της ως άνω διάταξης όποιος δικαιολογεί έννομο συμφέρον μπορεί να καταθέσει στον εισηγητή έγγραφο υπόμνημα και να επικαλεστεί και να προσκομίσει σχετικά έγγραφα.

2. Ο εισηγητής αποφαινεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της αίτησης του συνδίκου και μεταρρυθμίζει τη διάταξη. Αμέσως μετά την έκδοση της διάταξης, ο εισηγητής συντάσσει νέα έκθεση, κατά το άρθρο 148 παρ. 2 και ο σύνδικος συντάσσει νέα διακήρυξη, την οποία προσαρμόζει στη διάταξη, τηρώντας τις διατυπώσεις της παρ. 3 του ίδιου άρθρου. Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και για κάθε περαιτέρω μείωση της τιμής πρώτης προσφοράς.»

12. Αντικαθίστανται οι παρ. 3 και 4 του άρθρου 152 ως εξής:

«3. Η άσκηση της ανακοπής και η προθεσμία αυτής δεν αναστέλλουν την περαιτέρω διαδικασία της εκκαθάρισης, εκτός αν διατάξει τούτο ο εισηγητής, μετά από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου που δικαιολογεί έννομο συμφέρον και αφού ακουσθεί ο

σύνδικος, που προσκαλείται να εκθέσει τις απόψεις του εγγράφως προ τριών (3) ημερών.

4. Η συζήτηση της ανακοπής προσδιορίζεται υποχρεωτικά μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κατάθεσή της και το δικαστήριο αποφαινεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Η απόφαση του δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ανακοπή ερημοδικίας, έφεση ή αναίρεση. Το πτωχευτικό δικαστήριο με την απόφασή του που απαγγέλλει την ακύρωση, ορίζει ποιες από τις πράξεις πρέπει να επαναληφθούν.»

13. Αντικαθίσταται η περ. α' του άρθρου 154 ως εξής:

«(α) Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτήσεις οποιασδήποτε φύσεως προς την επιχείρηση του οφειλέτη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχιση της δραστηριότητας και των πληρωμών της, η διάσωσή της και η διατήρηση ή επαύξηση της περιουσίας της, με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης ή το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Το ίδιο προνόμιο έχουν και απαιτήσεις προσώπων που, με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης, συνεισέφεραν αγαθά ή υπηρεσίες προς το σκοπό συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης και των πληρωμών, για την αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών που συνεισέφεραν. Επίσης, το ίδιο προνόμιο έχουν και απαιτήσεις από χρηματοδότηση κάθε φύσης και παροχή αγαθών και υπηρεσιών προς την επιχείρηση του οφειλέτη που δίδονται για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου και γεννώνται κατά το χρονικό διάστημα των διαπραγματεύσεων για την επίτευξη συμφωνίας εξυγίανσης, το οποίο δύναται να απέχει έως έξι (6) μήνες, κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης επικύρωσης. Το προνόμιο του προηγούμενου εδαφίου υφίσταται ανεξάρτητα από την επικύρωση ή μη της συμφωνίας εξυγίανσης, εφόσον οι σκοποί των χρηματοδοτήσεων ή των παροχών και η ύπαρξη του προνομίου προβλέπονται ρητά στη συμφωνία εξυγίανσης ή σε συμβάσεις που καταρτίζονται κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Το προνόμιο των προηγούμενων εδαφίων δεν αφορά σε μετόχους ή εταίρους για τις εισφορές τους σε μετρητά ή σε είδος στα πλαίσια αύξησης του κεφαλαίου του οφειλέτη.»

14. Αντικαθίσταται το άρθρο 156 ως εξής:

«Άρθρο 156

Συρροή προνομίων

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, αν εκτός από τις απαιτήσεις του άρθρου 154 υπάρχουν και οι απαιτήσεις του άρθρου 155 αριθμ. 1(γ), προτιμώνται οι πρώτες. Αν υπάρχουν και απαιτήσεις του άρθρου 155 αριθμ. 1α) και 1β), τότε οι απαιτήσεις του άρθρου 154 ικανοποιούνται έως το ένα τρίτο του προϊόντος της πτωχευτικής εκποίησης που πρέπει να διανεμηθεί στους πιστωτές και τα δύο τρίτα διατίθενται για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του άρθρου 155 αριθ. 1α) και 1β). Από τα υπόλοιπα που απομένουν από το ένα τρίτο ή τα δύο τρίτα, μετά την ικανοποίηση των απαιτήσεων των άρθρων 154 και 155 αριθ. 1α) και 1β), κατά το προηγούμενο εδάφιο, κατατάσσονται, ώσπου να καλυφθούν, οι απαιτήσεις της άλλης από τις προαναφερόμενες δύο κατηγορίες, που δεν έχουν ικανοποιηθεί.
2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, αν υπάρχουν περισσότερες απαιτήσεις από αυτές που αναφέρονται στα άρθρα 154 ή 155, η απαίτηση της προηγούμενης τάξης προτιμάται από την απαίτηση της επόμενης τάξης και αν είναι της ίδιας τάξης ικανοποιούνται συμμετρως. Αν συντρέχουν περισσότερες απαιτήσεις από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 155 αριθ. 1β), ακολουθείται η κατά το ουσιαστικό δίκαιο σειρά.
3. Αν εκτός από τις απαιτήσεις του άρθρου 154 υπάρχουν και απαιτήσεις του άρθρου 155, καθώς και μη προνομιούχες απαιτήσεις, τότε, μετά την ολοσχερή ικανοποίηση των απαιτήσεων του άρθρου 154 (α), οι απαιτήσεις του άρθρου 155 ικανοποιούνται έως το εξήντα πέντε τοις εκατό (65%), οι λοιπές απαιτήσεις του άρθρου 154 έως το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) και οι μη προνομιούχες απαιτήσεις έως το δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού του προϊόντος της πτωχευτικής εκποίησης που πρέπει να διανεμηθεί στους πιστωτές συμμετρως. Από τα υπόλοιπα που απομένουν από το εξήντα πέντε τοις εκατό (65%) ή από το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) κατατάσσονται, ώσπου να καλυφθούν οι απαιτήσεις της εκάστοτε άλλης από τις δύο προαναφερόμενες κατηγορίες, που δεν έχουν ικανοποιηθεί. Από τα υπόλοιπα που απομένουν από την ικανοποίηση των εγχειρόγραφων δανειστών ικανοποιούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 155 και του άρθρου 154 κατηγορίες β-ζ κατά τα οριζόμενα στο εδάφιο 2 της παραγράφου 1. Αν υπάρχουν απαιτήσεις του άρθρου 155 και μη προνομιούχες απαιτήσεις, οι πρώτες ικανοποιούνται έως το

ενενήντα τοις εκατό (90%) και οι δεύτερες έως το δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού του προϊόντος της πτωχευτικής εκποίησης, που πρέπει να διανεμηθεί στους πιστωτές συμμέτρως. Αν υπάρχουν απαιτήσεις του άρθρου 154 και μη προνομιούχες απαιτήσεις, τότε, μετά την ολοσχερή ικανοποίηση των απαιτήσεων του άρθρου 154α, οι λοιπές απαιτήσεις του άρθρου 154 ικανοποιούνται σε ποσοστό έως το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του προϊόντος της πτωχευτικής εκποίησης που πρέπει να διανεμηθεί στους πιστωτές, ενώ οι μη προνομιούχοι ικανοποιούνται στο υπόλοιπο ποσοστό συμμέτρως.»

15. α. Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 161 ως εξής:

«1. Εντός δέκα (10) ημερών από την επομένη της τελευταίας χρονολογικά δημοσίευσης του άρθρου 153 παρ. 2, οποιοσδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον, μπορεί να ασκήσει κατά του πίνακα διανομής ανακοπή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου για λόγους που αναφέρονται στην κατάταξη των πιστωτών. Η ανακοπή απευθύνεται κατά του συνδίκου και κατά των πιστωτών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη. Η απόφαση του δικαστηρίου υπόκειται σε όλα τα ένδικα μέσα, πλην της ανακοπής ερημοδικίας.»

β. Αναριθμείται η υπάρχουσα παρ. 2 του άρθρου 161 σε 3 και προστίθεται παρ. 2 ως εξής:

«2. Η συζήτηση της ανακοπής προσδιορίζεται υποχρεωτικά μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κατάθεσή της και η απόφαση επ' αυτής εκδίδεται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών από τη συζήτησή της.»

Άρθρο 9

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΝΑΤΟΥ

(«Απλοποιημένη διαδικασία επί πτωχεύσεων μικρού αντικειμένου»)

Αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 162 ως εξής:

«Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των λοιπών κεφαλαίων του παρόντος κώδικα, εκτός αν το πτωχευτικό δικαστήριο κατά την κρίση του αποφασίσει τον

τρόπο και τους τύπους, σύμφωνα με τους οποίους θα διεξαχθεί η πτωχευτική διαδικασία, ακόμη και κατά παρέκκλιση των διατάξεών του.»

Άρθρο 10

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ

(«Η περάτωση της πτώχευσης»)

1. Αντικαθίσταται το άρθρο 164 ως εξής:

«Γενικά

Άρθρο 164

1. Η πτώχευση περατώνεται με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρθρο 125 παρ. 2), με την εκποίηση όλων των στοιχείων του ενεργητικού της, καθώς και με την παύση των εργασιών της λόγω της έλλειψης ενεργητικού, λόγω της παρόδου του χρόνου που ορίζεται στο άρθρο 166 παρ. 3 ή λόγω της εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών κατά το κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης.

2. Η τελεσίδικη επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης και η περάτωση της πτώχευσης λόγω εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών συνιστούν λόγους αναβίωσης του νομικού προσώπου τηρουμένων των διατάξεων του εταιρικού δικαίου».

2. Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 165 ως εξής:

«2. Ο εισηγητής συγκαλεί εντός μηνός τη συνέλευση των πιστωτών, ενώπιον των οποίων ο σύνδικος λογοδοτεί για τη διαχείρισή του. Στη συνέλευση αυτή καλείται και δικαιούται να παραστεί και ο οφειλέτης. Οι πιστωτές γνωμοδοτούν περί της διαχείρισης του συνδίκου. Συντάσσεται περί αυτού έκθεση από τον εισηγητή, στην οποία καταχωρούνται και οι παρατηρήσεις του οφειλέτη και των πιστωτών. Αν η σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών δεν καταστεί δυνατό να πραγματοποιηθεί, μετά από δεύτερη ατελέσφορη προσπάθεια, ο σύνδικος λογοδοτεί ενώπιον μόνου του εισηγητή».

3. Αντικαθίστανται οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 166 ως εξής:

«1. Αν οι εργασίες της πτώχευσης δεν μπορούν να εξακολουθήσουν, λόγω έλλειψης των αναγκαίων χρημάτων ή ευχερώς ρευστοποιήσιμης περιουσίας, το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από έκθεση του εισηγητή και αφού ακούσει τον σύνδικο, μπορεί, κατόπιν αίτησης του οφειλέτη, πιστωτή ή του συνδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να κηρύξει την παύση των εργασιών της πτώχευσης.

2. Στην περίπτωση της παραγράφου 1 περατώνεται η πτώχευση, αίρεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση και ο οφειλέτης αναλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας του. Οι πιστωτές αναλαμβάνουν τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα, εκτός αν ο οφειλέτης έχει απαλλαγεί σύμφωνα με το άρθρο 169, παύει δε το λειτούργημα του συνδίκου και του εισηγητή. Τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται μετά πάροδο μηνός από τη δημοσίευση της απόφασης της παραγράφου 1».

4. Καταργείται το άρθρο 167.

Άρθρο 11

Αντικατάσταση ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ

(«Η αποκατάσταση του οφειλέτη»)

Αντικαθίσταται το Κεφάλαιο ενδέκατο του Πτωχευτικού Κώδικα (άρθρα 168 έως 170α) εξ ολοκλήρου, ως εξής:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

Η ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Άρθρο 167

Κήρυξη του οφειλέτη συγγνωστού

1. Το πτωχευτικό δικαστήριο, εκτιμώντας τα αίτια και τις συνθήκες της πτώχευσης, ύστερα από σχετική έκθεση του εισηγητή, στην οποία καταχωρούνται και οι τυχόν παρατηρήσεις του οφειλέτη και των πιστωτών, και αφού ακούσει το σύνδικο, αποφαινεται ότι ο οφειλέτης είναι συγγνωστός, αν αυτός επιδεικνύει καλή πίστη τόσο κατά την κήρυξη της πτώχευσης όσο και κατά την διάρκειά της, είναι συνεργάσιμος με τα όργανα της πτώχευσης και η πτώχευση δεν οφείλεται σε δόλιες

ενέργειές του. Δεν μπορούν να κηρυχθούν συγγνωστοί αυτοί που καταδικάστηκαν για κάποια από τις πράξεις των άρθρων 171 και 172 του παρόντος ή για κάποια από τις κακουρηγηματικές πράξεις της κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης ή πλαστογραφίας του Ποινικού Κώδικα. Αν υπάρχει εκκρεμής ποινική δίωξη για κάποια από αυτές τις πράξεις, το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να αναβάλλει την απόφασή του μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της ποινικής διαδικασίας. Η απόφαση ανακαλείται αν επέλθει μεταβολή πραγμάτων που να δικαιολογεί την ανάκληση.

2. Αν η πτώχευση περατώθηκε με απόφαση που κηρύσσει την παύση των εργασιών της, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 166, με την ίδια απόφαση το πτωχευτικό δικαστήριο, εκτιμώντας τα αίτια και τις συνθήκες της πτώχευσης και αφού ακούσει τον σύνδικο, αποφαίνεται ύστερα και από σχετική έκθεση του εισηγητή ότι ο οφειλέτης είναι συγγνωστός.

3. Αν η πτώχευση περατώθηκε με απόφαση που διατάσσει την εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου υπό τις περιστάσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του παρόντος, το πτωχευτικό δικαστήριο ύστερα από αίτηση του οφειλέτη, εκτιμώντας τα αίτια και τις συνθήκες της πτώχευσης και αφού ακούσει τον σύνδικο, αποφαίνεται ύστερα και από σχετική έκθεση του εισηγητή, ότι ο οφειλέτης είναι συγγνωστός.

4. Αν ο οφειλέτης κηρυχθεί συγγνωστός, δεν προσωποκρατείται από τους πιστωτές της πτώχευσης, εκτός αν ειδικοί νόμοι ορίζουν διαφορετικά, παύουν δε οι στερήσεις δικαιωμάτων οι οποίες συνέπειες της πτώχευσης σύμφωνα με το άρθρο 15 του παρόντος. Η διάταξη της απόφασης περί κηρύξεως του οφειλέτη συγγνωστού σημειώνεται στο Μητρώο Πτωχεύσεων, καθώς και στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο.

Άρθρο 168

Αίτηση περί απαλλαγής

Ο οφειλέτης υποβάλλει μετά την παρέλευση δύο ετών από την κήρυξη της πτώχευσης, άλλως μέχρι την περάτωσή της, αν αυτή επέρχεται ενωρίτερα, αίτηση περί της απαλλαγής του.

Άρθρο 169

Απόφαση περί απαλλαγής

1. Το πτωχευτικό δικαστήριο αποφασίζει επί της υποβληθείσας σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο αίτησης του οφειλέτη και, εφ' όσον τον κρίνει συγγνωστό σύμφωνα με το άρθρο 167, τον απαλλάσσει πλήρως από το υπόλοιπο των απαιτήσεων των πιστωτών που δεν ικανοποιείται από την πτωχευτική περιουσία. Η απόφαση επί της αίτησης εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών από τη συζήτησή της.
2. Ο οφειλέτης δεν απαλλάσσεται από οφειλές που δημιουργήθηκαν από αδίκημα που τελέσθηκε με δόλο ή βαρεία αμέλεια.
3. Αν η πτώχευση περατώνεται με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης, ο οφειλέτης απαλλάσσεται άνευ ετέρου, εκτός εάν το σχέδιο ορίζει διαφορετικά.
4. Απαλλαγή του οφειλέτη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου επιτρέπεται μόνο μία φορά, εκτός εάν πρόκειται για νεότερη απαλλαγή με βάση σχέδιο αναδιοργάνωσης».

Άρθρο 12**Τροποποιήσεις στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ****(«Ποινικές διατάξεις»)**

Αντικαθίσταται η παρ. 4 του άρθρου 171 ως εξής :

4. Οι πράξεις του παρόντος άρθρου είναι αξιόποινες μόνο σε περίπτωση που κηρυχθεί η πτώχευση ή η αίτηση απορριφθεί για το λόγο ότι προβλέπεται πως η περιουσία του οφειλέτη δεν θα επαρκέσει για τη κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου.»

Άρθρο 13

1. Έναρξη ισχύος

Η ισχύς των διατάξεων του Μέρους Πρώτου του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός από τα άρθρα 63, 64, 80 και την παρ. 3 του άρθρου 81 του Πτωχευτικού Κώδικα, η ισχύς των οποίων αρχίζει από την ενεργοποίηση του Μητρώου διαχειριστών αφερεγγυότητας, που θα καταρτιστεί κατά τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος για τη ρύθμιση του επαγγέλματος του διαχειριστή αφερεγγυότητας, το οποίο θα εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 22 της υποπαρ. Γ3 της παρ. Γ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94), όπως τελικώς η ανωτέρω παρ. 22 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4423/2016 (Α' 182).

2. Μεταβατικές διατάξεις

- α. Η παρ. 10 του άρθρου 106β και τα άρθρα 167, 168 και 169 του Πτωχευτικού Κώδικα, όπως αυτά τίθενται με τον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται και επί εκκρεμών κατά τη θέση σε ισχύ του παρόντος διαδικασιών.
- β. Κατά τα λοιπά οι διατάξεις του παρόντος, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο προηγούμενο άρθρο, εφαρμόζονται επί των διαδικασιών που αρχίζουν μετά την έναρξη ισχύος του. Ως έναρξη διαδικασιών νοείται ότι η κατάθεση αίτησης πτώχευσης ή αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης.
- γ. Η διάταξη του άρθρου 156 του Πτωχευτικού Κώδικα, όπως αντικαθίσταται με το παρόν, εφαρμόζεται και επί αιτήσεων που έχουν κατατεθεί από 19 Αυγούστου 2016.
- δ. Οι προϊσχύσασες διατάξεις εξακολουθούν να ισχύουν και να εφαρμόζονται επί των εκκρεμών διαδικασιών.
- ε. Μέχρι την ενεργοποίηση του Μητρώου διαχειριστών αφερεγγυότητας, που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο, θα εφαρμόζονται οι προϊσχύσασες των άρθρων 63, 64, 79, 80 και 81 διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα. Μετά την ενεργοποίηση του ως άνω Μητρώου και την έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων των άρθρων 63, 64, 80 και 81 παρ. 3 του Πτωχευτικού Κώδικα, αυτά θα εφαρμόζονται επί των διαδικασιών που θα αρχίζουν μετά την έναρξη ισχύος τους. Οι προϊσχύσασες αντίστοιχες διατάξεις θα εξακολουθούν να ισχύουν και να εφαρμόζονται επί των εκκρεμών διαδικασιών κατά τον ως άνω χρόνο.
- β. Οι διατάξεις άλλων νόμων που παραπέμπουν σε άρθρα των καταργούμενων ή αντικαθιστώμενων διατάξεων του ν. 3588/2007, από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου θεωρούνται ότι παραπέμπουν σε αντίστοιχες διατάξεις του.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ**ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄****ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ****Άρθρο 14****Τροποποίηση γενικών δικονομικών κανόνων**

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 17 του Π.Δ. 18/1989 (Α΄ 8) αντικαθίσταται ως εξής:
«Τα δικόγραφα της αίτησης ακυρώσεως, της προσφυγής και της αίτησης αναιρέσεως, που ασκούνται από ιδιώτη, υπογράφονται μόνο από δικηγόρο.»
2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 17 καταργείται.
3. Στην τρίτη υποπαράγραφο της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Π.Δ. 18/1989, όπως ισχύει μετά τις προσθήκες που έγιναν με το άρθρο 41 του ν. 4055/2012 (Α΄ 51), προστίθενται μετά το προτελευταίο εδάφιο τα εξής:
«Η αυξημένη δικαστική δαπάνη του προηγούμενου εδαφίου επιβάλλεται επίσης στον διάδικο που ηττήθηκε, εάν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, το δικόγραφό του υπερβαίνει σε έκταση το αναγκαίο μέτρο ενόψει των τιθέμενων με το ένδικο βοήθημα ή μέσο ζητημάτων.»
4. Η περίπτωση α΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 21 του Π.Δ. 18/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «Σε περίπτωση προσφυγής που ασκείται από υπάλληλο η κοινοποίηση προς την αρμόδια αρχή γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.»

Άρθρο 15**Τροποποίηση διατάξεων περί ενδίκων βοηθημάτων και μέσων**

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 41 του Π.Δ.18/1989 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι κατά το άρθρο 103 του Συντάγματος προσφυγές υπαλλήλων ασκούνται μέσα σε εξήντα ημέρες από την κοινοποίηση ή την αποδεδειγμένη πλήρη γνώση από αυτούς της προσβαλλόμενης απόφασης.»

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 53 του Π.Δ. 18/1989, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της από την παράγραφο 1 του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 (Α' 213), αντικαθίσταται ως εξής:

«Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο, με συγκεκριμένους ισχυρισμούς, που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο, ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Το απαράδεκτο του προηγούμενου εδαφίου καλύπτεται, εάν μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης περιέλθει εγγράφως σε γνώση του δικαστηρίου με πρωτοβουλία του διαδίκου, ακόμη και αν δεν γίνεται επίκλησή της στο εισαγωγικό δικόγραφο, απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, που είναι αντίθετη προς την προσβαλλόμενη απόφαση.»

3. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 58 του Π.Δ. 18/1989, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από την παράγραφο 2 του άρθρου 12 του ν. 3900/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η έφεση επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο, με συγκεκριμένους ισχυρισμούς, που περιέχονται στο σχετικό δικόγραφο, ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Το απαράδεκτο του προηγούμενου εδαφίου καλύπτεται, εάν μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης περιέλθει εγγράφως σε γνώση του δικαστηρίου με πρωτοβουλία του διαδίκου, ακόμη και αν δεν γίνεται επίκλησή της στο εισαγωγικό δικόγραφο, απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, που είναι αντίθετη προς την προσβαλλόμενη απόφαση.»

4. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα αιτήματα των διαδικών υπογράφονται επί ποινή απαραδέκτου από δικηγόρο και συνοδεύονται από παράβολο τριακοσίων (300) ευρώ, το οποίο καταπίπτει υπέρ του Δημοσίου σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματος.»

Άρθρο 16

Αίτηση επανάληψης της διαδικασίας

Στο Μέρος Τρίτο του Π.Δ. 18/1989 προστίθεται μετά το άρθρο 69 Κεφάλαιο Έβδομο και νέο άρθρο 69Α, ως εξής:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Αίτηση επανάληψης της διαδικασίας

Άρθρο 69Α

1. Δικαστική απόφαση, για την οποία κρίθηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ότι εκδόθηκε κατά παραβίαση δικαιώματος που αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή διάταξης ουσιαστικού δικαίου της Σύμβασης, υπόκειται σε αίτηση επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον του δικαστικού σχηματισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας που την εξέδωσε.
2. Δικαίωμα να ασκήσουν την κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτηση έχουν όσοι διατέλεσαν διάδικοι στη δίκη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί τους, εφόσον έχουν έννομο συμφέρον.
3. Η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία ενενήντα ημερών, που αρχίζει από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 44 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τηρουμένης κατά τα λοιπά της ισχύουσας διαδικασίας. Αν κατά τη διάρκεια της παραπάνω προθεσμίας υπάρξει διαδοχή του ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαδίκου, η προθεσμία για τον διάδοχο αρχίζει από τότε που επήλθε η διαδοχή. Ειδικώς στην

περίπτωση κληρονομικής διαδοχής, η προθεσμία για τον κληρονόμο αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας για την αποποίηση της κληρονομίας.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 17

Σχέση της διοικητικής με την πολιτική και την ποινική δίκη

Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Τα δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, οι οποίες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ισχύουν έναντι όλων. Δεσμεύονται, επίσης, από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων ως προς την ενοχή του δράστη, από τις αμετάκλητες αθωωτικές αποφάσεις, καθώς και από τα αμετάκλητα αποφαινόμενα να μην γίνει η κατηγορία βουλεύματα, εκτός εάν η απαλλαγή στηρίχθηκε στην έλλειψη αντικειμενικών ή υποκειμενικών στοιχείων που δεν αποτελούν προϋπόθεση της διοικητικής παράβασης.»

Άρθρο 18

Τροποποίηση του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και συναφών διατάξεων

1. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας απαλείφεται η φράση «Κατ' εξαίρεση.»

2. Η περίπτωση β' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«β) των φορολογικών και τελωνειακών εν γένει διαφορών, των οποίων το αντικείμενο δεν υπερβαίνει τις εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, ανήκει σε πρώτο βαθμό στο μονομελές πρωτοδικείο. Εάν το αντικείμενο υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ και μέχρι του ποσού των εκατόν πενήντα χιλιάδων

(150.000) ευρώ, ανήκει σε πρώτο βαθμό στο τριμελές πρωτοδικείο. Εάν το αντικείμενο υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, ανήκει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό στο τριμελές εφετείο.»

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται στις εκκρεμείς υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει ορισθεί δικάσιμος.

4. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«των διαφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 13 και 14 του ν. 2523/1997 (Α' 179), των παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του ν. 4174/2013 (Α' 170), του άρθρου 153 του ν. 2960/2001 (Α' 265) και των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του ν. 1406/1983 (Α' 182), η οποία προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 51 του ν. 3659/2008 (Α' 77), ανήκει στον πρόεδρο πρωτοδικών του διοικητικού πρωτοδικείου, ο οποίος αποφαινεται ανεκκλήτως.»

5. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 προστίθεται τελευταίο εδάφιο, ως ακολούθως:

«Η υποχρέωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής δεν ισχύει στις περιπτώσεις των διαφορών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του προέδρου πρωτοδικών του διοικητικού πρωτοδικείου, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως εκάστοτε ισχύει.»

Άρθρο 19

Τροποποίηση διατάξεων για την εξαίρεση δικαστών

1. Το άρθρο 17 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν την εξαίρεση του δικαστή για τον οποίο συντρέχει λόγος αποκλεισμού ή στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν συγκεκριμένοι πραγματικοί λόγοι που δικαιολογούν τη δημιουργία αμφιβολίας ως προς την αντικειμενική άσκηση των καθηκόντων του, με έγγραφη αίτηση, που υποβάλλεται στη γραμματεία του δικαστηρίου ή στο ακροατήριο κατά τις διακρίσεις της επόμενης παραγράφου.

2. Η εξαίρεση προτείνεται από τον διάδικο πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση στο ακροατήριο. Αργότερα, και έως το πέρας της συζήτησης στο

ακροατήριο, αίτηση εξαίρεσης μπορεί να υποβληθεί, μόνο εάν πιθανολογείται ότι η περίπτωση ή οι λόγοι της εξαίρεσης προέκυψαν ή έγιναν γνωστοί στον διάδικο μετά την πάροδο της πενθήμερης προθεσμίας.

3. Οι διάδικοι με την ίδια αίτηση μπορούν επίσης να ζητήσουν να κριθεί η νομιμότητα διαδικαστικών πράξεων που έχει ενεργήσει ο δικαστής του οποίου ζητείται η εξαίρεση ή που έχουν ενεργηθεί με τη σύμπραξή του πριν από την υποβολή της αίτησης.

4. Η αίτηση υποβάλλεται είτε από τον διάδικο αυτοπροσώπως είτε από πληρεξούσιο με ειδική πληρεξουσιότητα, πρέπει δε να περιέχει, κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, τους λόγους εξαίρεσης και τα στοιχεία από τα οποία αυτοί αποδεικνύονται, διαφορετικά είναι απαράδεκτη.

5. Είναι απαράδεκτη η αίτηση για την εξαίρεση όλων των δικαστών των διοικητικών δικαστηρίων του Κράτους.

6. Δεν επιτρέπεται αίτηση εξαίρεσης: α) όλων των μελών του δικαστηρίου, στο οποίο υπηρετούν πραγματικά περισσότεροι από πέντε (5) δικαστές, β) μελών του δικαστηρίου το οποίο αποφασίζει για την αίτηση εξαίρεσης κατά το άρθρο 18, γ) περισσότερων των οκτώ (8) δικαστών για κάθε δικαστήριο στο οποίο υπηρετούν πραγματικά τουλάχιστον δώδεκα (12) δικαστές, δ) περισσότερων των τεσσάρων (4) δικαστών για κάθε δικαστήριο στο οποίο υπηρετούν πραγματικά επτά (7) δικαστές και περισσότερων των δύο (2) όταν υπηρετούν πραγματικά λιγότεροι από επτά (7) δικαστές, ε) μελών του δικαστηρίου το οποίο αποφασίζει για την παραπομπή της αίτησης εξαίρεσης από δικαστήριο σε δικαστήριο κατά τα άρθρα 11 και 21.

7. Είναι απαράδεκτη η άσκηση δεύτερης αίτησης εξαίρεσης από τον διάδικο κατά των ίδιων δικαστών, στο πλαίσιο της ίδιας δίκης.»

2. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 19 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την απορριπτική απόφαση το δικαστήριο, εάν κρίνει ότι οι λόγοι εξαίρεσης είναι απαράδεκτοι ή προδήλως αβάσιμοι, επιβάλλει σε εκείνον που υπέβαλε την αίτηση και τις κυρώσεις της παρ. 2 του άρθρου 42.»

Άρθρο 20

Τροποποίηση του άρθρου 27 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Η περίπτωση α' της παραγράφου 2 του άρθρου 27 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«α) κατά την εκδίκαση χρηματικών διαφορών, όταν το αντικείμενό τους δεν υπερβαίνει το ποσό των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ, αν πρόκειται δε για φορολογική εν γένει διαφορά που αφορά κύριο και πρόσθετο φόρο, όταν ο κύριος φόρος δεν υπερβαίνει το ποσό αυτό.»

Άρθρο 21

Τροποποίηση των άρθρων 126 και 128 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

1. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 126 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας καταργούνται. Η ρύθμιση καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς δίκες.
2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 128 αντικαθίσταται ως εξής: «Αντίγραφο του δικογράφου που κατατέθηκε, με μνεία της χρονολογίας κατάθεσής του, επιδίδεται, με τη φροντίδα της γραμματείας, στους καθ' ων τούτο στρέφεται, εξήντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο.»

Άρθρο 22

Τροποποίηση του άρθρου 126Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

1. Στο τέλος της παραγράφου 3 του άρθρου 126Α προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Την κατά τα ανωτέρω εκδίκαση ενδίκου βοηθήματος ή μέσου μπορεί να προτείνει στον πρόεδρο και ο ορισθείς κατά το άρθρο 127 ως εισηγητής.»
2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 126Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής: «Οι κατά τις παραγράφους 1 και 2 αποφάσεις λαμβάνονται μόνον ομοφώνως και μετά την αποστολή του φακέλου από τη διοίκηση, όταν τούτο κρίνεται απαραίτητο.»
3. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 126Α αντικαθίσταται ως εξής: «Ο τελευταίος μπορεί, με αίτησή του, που κατατίθεται εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση, και πάντως όχι μετά την πάροδο δεκαοκτώ (18) μηνών από την έκδοση της απόφασης, να ζητήσει τη συζήτηση της υπόθεσης στο

ακροατήριο, καταβάλλοντας τριπλάσιο του κατά το άρθρο 277 οριζόμενου παραβόλου ή, όταν η υπόθεση έχει εισαχθεί με το ένδικο βοήθημα της αγωγής, τριπλάσιο του οριζόμενου στην περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 277 παραβόλου για την προσφυγή.»

4. Στο άρθρο 126Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 10 ως εξής:

«10. Υποθέσεις που έχουν εισαχθεί αναρμοδίως μπορούν να παραπέμπονται στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο είτε με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο είτε με τη διαδικασία της παραγράφου 1. Με τον ίδιο τρόπο παραπέμπεται και η τυχόν εκκρεμής αίτηση αναστολής.»

Άρθρο 23

Εισαγωγή της ενδοδικαστικής συμβιβαστικής επίλυσης διαφορών

1. Μετά το άρθρο 126Α στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται νέο άρθρο 126B ως εξής:

«Άρθρο 126B

Ενδοδικαστική συμβιβαστική επίλυση σε συμβούλιο των διαφορών από αγωγές για απαιτήσεις από διοικητικές συμβάσεις

1. Οι διαφορές από αγωγές για απαιτήσεις από την εκτέλεση διοικητικών συμβάσεων αρμοδιότητας των διοικητικών εφετείων, υπόκεινται στη διαδικασία ενδοδικαστικής συμβιβαστικής επίλυσης σε συμβούλιο, σύμφωνα με τους όρους των επόμενων παραγράφων.

2. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διεύθυνσης ή ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο οριζόμενος από αυτόν δικαστής, αμέσως μετά την κατάθεση του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου, ορίζει με πράξη του επ' αυτού το αρμόδιο τμήμα για την ενδοδικαστική επίλυση της διαφοράς. Ο πρόεδρος του οικείου τμήματος ορίζει εισηγητή δικαστή με πράξη του, η οποία κοινοποιείται στους διαδίκους. Εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση, οι διάδικοι είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στη γραμματεία του δικαστηρίου όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επίλυση της διαφοράς. Ο εισηγητής επιμελείται τη συγκέντρωση των αναγκαίων

στοιχείων από τους διαδίκους, από τους οποίους μπορεί να ζητά, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, την προσκόμιση πρόσθετων στοιχείων, και οργανώνει την επικοινωνία με αυτούς προς τον σκοπό επίλυσης της διαφοράς. Προς τούτο οι διάδικοι καλούνται σε κοινή συνάντηση από τον εισηγητή σε ημερομηνία που ορίζεται από τον ίδιο. Μετά την ολοκλήρωση της ως άνω διαδικασίας, η υπόθεση εισάγεται στο συμβούλιο και συντάσσεται πρακτικό, το οποίο περιέχει τις δηλώσεις των διαδίκων και την απόφαση του συμβουλίου, με την οποία επιλύεται η διαφορά ή διαπιστώνεται η μη επίτευξη της ενδοδικαστικής επίλυσής της.

3. Η απόφαση ενδοδικαστικής επίλυσης, η οποία περιέχει το ύψος της απαίτησης χωρίς παράθεση του πραγματικού, το χρόνο έναρξης της τοκοφορίας και τον προσδιορισμό του επιτοκίου, έχει τα αποτελέσματα αμετάκλητης δικαστικής απόφασης και συνιστά εκτελεστό τίτλο κατά την έννοια του άρθρου 199 του παρόντος Κώδικα.

4. Η διαδικασία ενδοδικαστικής επίλυσης διεξάγεται κατά τρόπο που να διασφαλίζεται το απόρρητο αυτής.

5. Οι διάδικοι, πλην του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, για τους οποίους έχει εφαρμογή η παράγραφος 1 του άρθρου 29 του παρόντος Κώδικα, εκπροσωπούνται στη διαδικασία του παρόντος άρθρου από δικηγόρους, σύμφωνα με τον Κώδικα Δικηγόρων, εφαρμοζόμενης και της διάταξης της περίπτωσης Α' της παραγράφου 2 του άρθρου 27 του παρόντος Κώδικα. Για την ενδοδικαστική επίλυση της διαφοράς απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα.»

2. Οι διατάξεις του νέου άρθρου 126B του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, που τίθενται με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις.

Άρθρο 24

Εισαγωγή του θεσμού του εισηγητή δικαστή σε διαφορές ουσίας

1. Στο άρθρο 127 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής:

«3. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διεύθυνσης ή ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο πρόεδρος του τμήματος, αμέσως μετά την κατάθεση του ενδίκου

βοηθήματος ή μέσου, με πράξη του επ' αυτού, ορίζει εισηγητή τόσο για τις υποθέσεις τριμελούς όσο και μονομελούς σύνθεσης και δίνει εντολή να ανακοινωθεί η δικογραφία σε αυτόν. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διεύθυνσης ή ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο πρόεδρος του τμήματος μπορεί οποτεδήποτε, ακόμη και προφορικώς, να αντικαταστήσει τον εισηγητή σε περίπτωση κωλύματος. Εισηγητής δεν ορίζεται για το ένδικο βοήθημα της αγωγής ή για ένδικο μέσο κατά απόφασης που εκδίδεται επί αγωγής. Σε περίπτωση σώρευσης περισσότερων ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων κατά το άρθρο 124, εισηγητής ορίζεται εφόσον τούτο απαιτείται για ένα από τα ένδικα βοηθήματα ή μέσα που σωρεύονται στο ίδιο δικόγραφο.»

2. Μετά το άρθρο 128 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται άρθρο 128Α με τίτλο «Καθήκοντα εισηγητή», ως εξής:

«1. Ο εισηγητής, σε συνεργασία, εφόσον τούτο κρίνεται απαραίτητο, με τον πρόεδρο του συμβουλίου διεύθυνσης ή τον δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο ή τον πρόεδρο του τμήματος, φροντίζει για τη συγκέντρωση κάθε στοιχείου χρήσιμου για τη διερεύνηση της υπόθεσης και για τη διενέργεια των επιδόσεων εκ μέρους της γραμματείας.

2. Ο εισηγητής μπορεί να ανακοινώνει τη δίκη στους δικαιούμενους σε παρέμβαση, να επικοινωνεί με τους διαδίκους, να τους ενημερώνει για τυχόν τυπικές παραλείψεις και να ζητά από αυτούς να προσκομίσουν στοιχεία που λείπουν ή είναι οπωσδήποτε χρήσιμα.

3. Οι αρχές προς τις οποίες απευθύνεται ο εισηγητής για τη συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών για τη διερεύνηση της υπόθεσης έχουν την υποχρέωση να αποστέλλουν τα ζητούμενα στοιχεία και να παρέχουν τις αναγκαίες πληροφορίες.

4. Όταν ανακύπτουν ζητήματα που ερευνώνται αυτεπαγγέλτως, ο εισηγητής συντάσσει συνοπτική έκθεση, η οποία αναφέρεται αποκλειστικά στα ζητήματα αυτά. Στην περίπτωση αυτή, η έκθεση επισυνάπτεται στον φάκελο το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από τη συζήτηση, προκειμένου να λάβουν γνώση οι διάδικοι. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης κατάθεσης της έκθεσης από τον εισηγητή, ο διάδικος δύναται να ζητήσει αναβολή της εκδίκασης της υπόθεσης.»

3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 129 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Η έκθεση με τον κατά την προηγούμενη παράγραφο διοικητικό φάκελο διαβιβάζονται στο δικαστήριο τριάντα ημέρες τουλάχιστον πριν από τη δικάσιμο.»

4. Η παράγραφος 2 του άρθρου 133 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η συνεδρίαση αρχίζει με την προεκφώνηση των υποθέσεων από το πινάκιο, κατά τη σειρά της εγγραφής τους σε αυτό. Την προεκφώνηση ακολουθεί η εκφώνηση και η συζήτηση των υποθέσεων. Σε περίπτωση που έχει συνταχθεί έκθεση κατά το άρθρο 128Α, η συζήτηση αρχίζει με την ανάγνωσή της από τον εισηγητή. Σε ειδική στήλη του πινακίου, ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση σημειώνει, για κάθε περίπτωση, κατά μεν την προεκφώνηση, αν τυχόν η υπόθεση αναβάλλεται ή διαγράφεται, μετά δε την εκφώνηση και τη συζήτηση, αν οι διάδικοι παραστάθηκαν και πώς κατ' αυτήν, καθώς και ότι η υπόθεση συζητήθηκε. Οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι δεν θα εμφανισθούν στο ακροατήριο, αλλά θα παραστούν με κοινή δήλωση που υπογράφεται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους. Τέτοια δήλωση μπορεί να γίνει και από έναν ή ορισμένους μόνο πληρεξούσιους. Η δήλωση που έχει γίνει από πληρεξούσιο του Δημοσίου, ΟΤΑ ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου δεν έχει καμία δικονομική συνέπεια, αν δεν διαβιβαστεί εμπρόθεσμα στο δικαστήριο ο διοικητικός φάκελος. Η δήλωση αυτή παραδίδεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή, σε περίπτωση κοινής δήλωσης, από έναν τουλάχιστον πληρεξούσιο δικηγόρο στον αρμόδιο γραμματέα το αργότερο την παραμονή της δικάσιμου και σημειώνεται αμέσως στο πινάκιο. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης ύστερα από αίτηση διαδίκου, δεν κλητεύεται κατά τη νέα δικάσιμο ο διάδικος που υπέβαλε δήλωση.»

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει ορισθεί δικάσιμο.

Άρθρο 25

Τροποποίηση του άρθρου 142 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Η παράγραφος 2 του άρθρου 142 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η κατάργηση διαπιστώνεται με απόφαση του δικαστηρίου, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 143, τα οποία, εφόσον δεν έχει ορισθεί δικάσιμος, εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις α', δ' και ε' της προηγούμενης παραγράφου.»

Άρθρο 26

Τροποποίηση του άρθρου 194 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 194 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, το οποίο προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 81 του ν. 3659/2008 (Α' 77), αντικαθίσταται ως εξής:

«Μόλις συμπληρωθεί το οκτάμηνο, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων επιλαμβάνεται και ερευνά αν είναι δικαιολογημένη ή μη η καθυστέρηση.»

Άρθρο 27

Τροποποίηση του άρθρου 202 και κατάργηση του άρθρου 209Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 202 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 34 του ν. 3900/2010 (Α' 213), αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ειδικώς επί φορολογικών, τελωνειακών και διαφορών με χρηματικό αντικείμενο, το δικαστήριο μπορεί, με την απόφασή του, να ορίσει ότι το ανασταλτικό αποτέλεσμα δεν καταλαμβάνει τη λήψη ενός ή περισσότερων αναγκαστικών μέτρων είσπραξης ή διοικητικών μέτρων, για τον εξαναγκασμό ή τη διασφάλιση της είσπραξης της οφειλής, επί συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων του αιτούντος, τα οποία αναφέρονται στην απόφαση.»

2. Στο άρθρο 202 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 6, ως εξής:

«6. Σε κάθε περίπτωση χορήγησης αναστολής, μερικής ή ολικής, η υπόθεση προσδιορίζεται κατά προτεραιότητα, εντός έτους από την έκδοση της απόφασης επί

της αίτησης αναστολής και, στις φορολογικές και τελωνειακές διαφορές, εντός έξι μηνών από την έκδοση της απόφασης.»

3. Το άρθρο 209Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως προστέθηκε με το άρθρο 38 του ν. 3900/2010, καταργείται.

Άρθρο 28

Τροποποίηση του άρθρου 276 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου 276 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«4. Η απαλλαγή χορηγείται ύστερα από αίτηση του διαδίκου. Η υποβολή της αίτησης διακόπτει την προθεσμία για την άσκηση του οικείου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, η οποία αρχίζει από την επομένη της κοινοποίησης της επ' αυτής απόφασης στον αιτούντα. Σε περίπτωση ήδη εκκρεμούς ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, η αίτηση υποβάλλεται είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης. Η αίτηση πρέπει σε κάθε περίπτωση να συνοδεύεται από τα σχετικά έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.

5. Για την αποδοχή ή την απόρριψη της κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτησης, αποφαίνεται ο πρόεδρος του συμβουλίου διεύθυνσης του δικαστηρίου ή ο αναπληρωτής του ή ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο οριζόμενος από αυτούς πρόεδρος του δικαστηρίου, στο οποίο πρόκειται να εισαχθεί ή εκκρεμεί η υπόθεση, με πράξη του, η οποία επιδίδεται στον αιτούντα δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου. Η διαδικασία διεξάγεται ατελώς και δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση με δικηγόρο. Προϋπόθεση για την αποδοχή της αίτησης είναι το οικείο ένδικο βοήθημα ή μέσο να μην κρίνεται προδήλως απαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο. Για την ένδεια αρκεί η πιθανολόγηση. Η αποδοχή ή η απόρριψη της αίτησης πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μόνο μία φορά, σε περίπτωση μεταβολής των πραγματικών περιστατικών.»

Άρθρο 29

Τροποποίηση του άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, το οποίο προστέθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 65 του ν. 3994/2011 (Α' 165), αντικαθίσταται ως εξής:

«Ως αντικείμενο της διαφοράς θεωρείται η διαφορά του κύριου φόρου, δασμού, τέλους, εισφοράς ή προστίμου και, επί προσβολής πλειόνων συναφών πράξεων με κοινή προσφυγή, το άθροισμα του αντικειμένου αυτών.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρο 30

Αρμοδιότητα για υποθέσεις προ του 2013

Εκκρεμή ένδικα βοηθήματα επί υποθέσεων των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, αρμοδιότητας μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου, τα οποία ασκήθηκαν μέχρι 31.12.2012, χωρίς να έχει ορισθεί δικάσιμος, εκδικάζονται σε πρώτο βαθμό από πρόεδρο πρωτοδικών, εξαιρουμένων των προέδρων τριμελών συμβουλίων διεύθυνσης διοικητικών πρωτοδικείων, και σε δεύτερο βαθμό από εφέτη μονομελούς διοικητικού εφετείου. Οι διατάξεις του άρθρου 126Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας εφαρμόζονται και για την εκδίκαση των υποθέσεων του προηγούμενου εδαφίου.

Άρθρο 31

Μετατροπή θέσεων Κλάδου ΔΕ Δακτυλογράφων – Χειριστών ΗΥ

«Ο αριθμός των οργανικών θέσεων του Κλάδου ΔΕ Δακτυλογράφων (ήδη Κλάδου ΔΕ Δακτυλογράφων - Χειριστών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών) του Τομέα υπαλλήλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, ορίζεται σε εβδομήντα δύο (72). Πενήντα δύο (52) κενές οργανικές θέσεις του ίδιου Κλάδου ΔΕ Δακτυλογράφων, του ίδιου Τομέα, μετατρέπονται σε: α) τριάντα πέντε (35) θέσεις Κλάδου ΠΕ Γραμματέων, β) οκτώ (8)

θέσεις Κλάδου ΠΕ Οικονομολόγων - Λογιστών, γ) τρεις (3) θέσεις Κλάδου ΠΕ Μεταφραστών - Διερμηνέων και δ) έξι (6) θέσεις Κλάδου ΥΕ Φυλάκων.»

Άρθρο 32

Έναρξη ισχύος

Οι διατάξεις του Μέρους Δεύτερου του παρόντος νόμου ισχύουν από την ημερομηνία δημοσίευσής του, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις του.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΠΑΡΑΒΟΛΑ ΚΑΙ ΤΕΛΗ ΕΝΔΙΚΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ, ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΒΟΛΩΝ, ΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Α. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο 33

Κατάργηση δικαστικού ενσήμου στις αναγνωριστικές αγωγές

1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 7 του ν.δ. 1544/1942 (Α΄ 189), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 70 του ν. 3994/2011 (Α΄ 165) και το άρθρο 21 του ν. 4055/2012 (Α΄ 51) αντικαθίσταται ως εξής:

«Στο τέλος, που επιβάλλεται κατά το άρθρο 2 του ν. ΓΠΟΗ/1912, δεν υπόκεινται οι αναγνωριστικές αγωγές, καθώς και οι αγωγές για την εξάλειψη υποθήκης και προσημείωσης και εκείνες που αφορούν την ακύρωση πλειστηριασμού.»

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται στις εκκρεμείς αναγνωριστικές αγωγές, καθώς και στις αγωγές που ασκήθηκαν ως καταψηφιστικές πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, εφόσον μετατραπούν σε αναγνωριστικές μετά την έναρξη ισχύος του.

Άρθρο 34

Μεταρρύθμιση δικαστικού ένσημου στις καταψηφιστικές αγωγές των εργατικών διαφορών

Στο άρθρο 71 του Εισαγωγικού Νόμου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται δεύτερο εδάφιο, ως εξής:

«Στις περιπτώσεις εργατικών διαφορών για τις οποίες καταβάλλεται δικαστικό ένσημο αυτό καθορίζεται σε ποσοστό τέσσερα τοις χιλίοις (4%) επί της αξίας του αντικειμένου της αγωγής ή άλλου δικογράφου που υποβάλλεται σε οποιοδήποτε δικαστήριο του Κράτους και υπόκειται σε δικαστικό ένσημο κατά τις οικείες διατάξεις.»

Άρθρο 35

Τροποποιήσεις διατάξεων σχετικά με τα παράβολα και τα τέλη στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

1. Στο άρθρο 241 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής:

«3. Προϋπόθεση για τη χορήγηση αναβολής κατόπιν αιτήματος του διαδίκου, πλην των περιπτώσεων αποχής δικηγόρων, είναι η κατάθεση, υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.):

α) ενώπιον Ειρηνοδικείου και Μονομελούς Πρωτοδικείου παραβόλου ποσού είκοσι (20) ευρώ

β) ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου παραβόλου ποσού τριάντα (30) ευρώ

γ) ενώπιον του Εφετείου παράβολο ποσού σαράντα (40) ευρώ.

Στις περιπτώσεις που το αίτημα υποβάλλεται από το ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. ως διάδικο, το παράβολο του προηγούμενου εδαφίου καταβάλλεται υπέρ του Δημοσίου.

Αν υποβάλλεται κοινό αίτημα από περισσότερους διαδίκους κατατίθεται ένα παράβολο από τους αιτούντες, που επιμερίζεται ισομερώς σε αυτούς.»

2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 495 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο τρίτο του άρθρου 1 του ν. 4335/2015 (Α' 87), αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκείνος που ασκεί το ένδικο μέσο της έφεσης, της αναίρεσης και της αναψηλάφησης, υποχρεούται να καταθέσει παράβολο, που επισυνάπτεται στην έκθεση που συντάσσει ο γραμματέας, ως εξής:

A. Για το ένδικο μέσο της έφεσης:

α) κατά απόφασης Ειρηνοδικείου παράβολο ποσού εβδομήντα πέντε (75) ευρώ

β) κατά απόφασης Μονομελούς Πρωτοδικείου παράβολο ποσού εκατό (100) ευρώ

γ) κατά απόφασης Πολυμελούς Πρωτοδικείου παράβολο ποσού εκατό πενήντα (150) ευρώ.

B. Για το ένδικο μέσο της αναίρεσης:

α) κατά απόφασης Ειρηνοδικείου παράβολο ποσού διακοσίων πενήντα (250) ευρώ

β) κατά απόφασης Μονομελούς Πρωτοδικείου παράβολο ποσού τριακοσίων (300) ευρώ

γ) κατά απόφασης Πολυμελούς Πρωτοδικείου παράβολο ποσού τετρακοσίων (400) ευρώ

δ) κατά απόφασης Εφετείου παράβολο ποσού τετρακοσίων πενήντα (450) ευρώ.

Γ. Για το ένδικο μέσο της αναψηλάφησης:

α) κατά αποφάσεων ειρηνοδικείων, μονομελών και πολυμελών πρωτοδικείων παράβολο ποσού τετρακοσίων (400) ευρώ

β) κατά αποφάσεων Εφετείου και του Αρείου Πάγου παράβολο ποσού πεντακοσίων (500) ευρώ.»

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 505 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ο ανακόπτων οφείλει να προκαταβάλει στη γραμματεία του δικαστηρίου κατά την κατάθεση της ανακοπής το παράβολο που όρισε η ερήμην απόφαση και ανέρχεται για κάθε ανακόπτοντα:

α) σε ποσό που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από εκατόν είκοσι (120) ευρώ και μεγαλύτερο από διακόσια (200) ευρώ, αν αυτή εκδίδεται από το Ειρηνοδικείο,

β) σε ποσό που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από εκατό πενήντα (150) ευρώ και μεγαλύτερο από διακόσια πενήντα (250) ευρώ, αν αυτή εκδίδεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο, ή

γ) σε ποσό που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από διακόσια (200) ευρώ και μεγαλύτερο από τριακόσια (300) ευρώ, όταν εκδίδεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο ή το Εφετείο.

Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σε περίπτωση που δεν κατατεθεί το παράβολο, το ένδικο μέσο απορρίπτεται από το δικαστήριο ως απαράδεκτο. Σε περίπτωση ολικής ή μερικής νίκης του καταθέσαντος, το δικαστήριο με την απόφασή του διατάσσει να επιστραφεί το παράβολο σε αυτόν, αλλιώς διατάσσει να εισαχθεί στο δημόσιο ταμείο.»

4. Στο άρθρο 575 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προστίθενται εδάφια δ' και ε' ως εξής:

«Προϋπόθεση για τη χορήγηση αναβολής κατόπιν αιτήματος του διαδίκου, πλην των περιπτώσεων αποχής δικηγόρων, είναι η κατάθεση υπέρ του Ταμείου

Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ) παραβόλου ποσού πενήντα (50) ευρώ. Στις περιπτώσεις που το αίτημα υποβάλλεται από το ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. ως διάδικο, το παράβολο του προηγούμενου εδαφίου καταβάλλεται υπέρ του Δημοσίου. Αν υποβάλλεται κοινό αίτημα από περισσότερους διαδίκους κατατίθεται ένα παράβολο από τους αιτούντες, που επιμερίζεται ισομερώς σε αυτούς..»

Β. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο 36

Τροποποιήσεις στο π.δ. 18/1989

1. Στο άρθρο 33 του Π.Δ. 18/1989 (Α' 8) προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Προϋπόθεση για τη χορήγηση αναβολής κατόπιν αιτήματος του διαδίκου, πλην των περιπτώσεων αποχής δικηγόρων, είναι η κατάθεση, παραβόλου υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων ύψους πενήντα (50) ευρώ. Στις περιπτώσεις που το αίτημα υποβάλλεται από το ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. ως διάδικο, το παράβολο του προηγούμενου εδαφίου καταβάλλεται υπέρ του Δημοσίου. Αν υποβάλλεται κοινό αίτημα από περισσότερους διαδίκους κατατίθεται ένα παράβολο από τους αιτούντες, που επιμερίζεται ισομερώς σε αυτούς..»

2. Τα εδάφια α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του Π.Δ. 18/1989 (Α' 8), αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Το ένδικο μέσο που ασκείται στο Συμβούλιο της Επικράτειας απορρίπτεται ως απαράδεκτο, αν μέσα σε ένα μήνα από την κατάθεση του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης δεν καταβληθεί παράβολο. Το παράβολο ορίζεται, όταν πρόκειται για αίτηση ακυρώσεως, υπαλληλική προσφυγή, αίτηση αναιρέσεως σε διαφορές κοινωνικής ασφάλισης ή τριτανακοπή σε εκατό πενήντα (150) ευρώ, όταν πρόκειται για έφεση σε διακόσια (200) ευρώ, όταν πρόκειται για αναστολή εκτελέσεως, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, αίτηση ερμηνείας και αίτηση διόρθωσης σε πενήντα (50) ευρώ και όταν πρόκειται για αίτηση αναιρέσεως, πλην εκείνων που αφορούν διαφορές κοινωνικής ασφάλισης, σε τριακόσια πενήντα (350) ευρώ.»

Άρθρο 37**Τροποποιήσεις στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας**

1. Το εδάφιο α' της παραγράφου 2 του άρθρου 42 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, όπως ισχύει) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αν ο ιδιώτης διάδικος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπος ή ο εκπρόσωπος ή ο δικαστικός πληρεξούσιός του υποπέσει σε παράβαση των κανόνων της προηγούμενης παραγράφου, το δικαστήριο, με την οριστική του απόφαση, επιβάλλει σε αυτόν χρηματική ποινή από εκατό πενήντα (150) έως χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ.»

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 93 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, όπως ισχύει) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Προκειμένου για χρηματικού αντικειμένου φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, ο εκκαλών οφείλει να καταβάλει μέχρι την ημερομηνία της αρχικής δικασίμου, με ποινή απαραδέκτου της έφεσης, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του οφειλόμενου, σύμφωνα με την πρωτόδικη απόφαση, κύριου φόρου, δασμού, ή τέλους εν γένει, εκτός αν έχει χορηγηθεί αναστολή σύμφωνα με το άρθρο 209Α. Το καταβλητέο ποσό υπολογίζεται από την αρμόδια φορολογική ή τελωνειακή αρχή, η οποία συντάσσει ατελώς, μετά από αίτηση του εκκαλούντος, ειδικό σημείωμα, με το οποίο βεβαιώνεται και η καταβολή του.»

3. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 135 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο γ' ως εξής:

«Προϋπόθεση για τη χορήγηση αναβολής κατόπιν αιτήματος του διαδίκου, πλην των περιπτώσεων αποχής δικηγόρων, είναι η κατάθεση παραβόλου υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) ως εξής: α) ποσού τριάντα (30) ευρώ, ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου, β) ποσού σαράντα (40) ευρώ, ενώπιον του τριμελούς πρωτοδικείου και γ) ποσού πενήντα (50) ευρώ, ενώπιον του εφετείου. Στις περιπτώσεις που το αίτημα υποβάλλεται από το ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. ως διάδικο, το παράβολο του προηγούμενου εδαφίου καταβάλλεται υπέρ του Δημοσίου. Αν

υποβάλλεται κοινό αίτημα από περισσότερους διαδίκους κατατίθεται ένα παράβολο από τους αιτούντες, που επιμερίζεται ισομερώς σε αυτούς.»

4. Η παράγραφος 2 του άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, όπως ισχύει) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Το παράβολο ορίζεται:

α) για την ένσταση κατά τα άρθρα 246 και 269, την αντένσταση κατά το άρθρο 256, την προσφυγή και την ανακοπή κατά το άρθρο 217 σε εκατό (100) ευρώ και για τις αιτήσεις παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας και την αίτηση διόρθωσης ή ερμηνείας σε πενήντα (50) ευρώ,

β) για την ανακοπή ερημοδικίας και την τριτανακοπή σε εκατό πενήντα (150) ευρώ, για την έφεση και για την αντέφεση σε διακόσια (200) ευρώ και για την αίτηση αναθεώρησης σε τριακόσια (300) ευρώ.

Εξαιρητικά το παράβολο της προσφυγής σε διαφορές από άσκηση προσφυγής ασφαλισμένου σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ορίζεται σε είκοσι πέντε (25) ευρώ.»

5. Τα εδάφια α' και β' της παραγράφου 3 του άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, όπως ισχύει) αντικαθίστανται ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση, στις χρηματικού περιεχομένου φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, το παράβολο για την προσφυγή, την έφεση και την αντέφεση ορίζεται σε ποσοστό ίσο προς το ένα τοις εκατό (1%) του αντικειμένου της διαφοράς και μέχρι του ποσού των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

Αν το παράβολο υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, καταβάλλεται το ποσό αυτό, το επιπλέον δε τυχόν οφειλόμενο και μέχρι του ορίου των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, καταλογίζεται, αν συντρέχει περίπτωση, με την οριστική απόφαση του δικαστηρίου επί της προσφυγής ή της έφεσης.»

6. Στο άρθρο 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, όπως ισχύει) προστίθεται παράγραφος 12, ως εξής:

«Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 9 και 10 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για το παράβολο που κατατίθεται σύμφωνα με το άρθρο 135 παράγραφος 3 εδάφιο γ', το οποίο εκπίπτει πάντοτε υπέρ εκείνου για τον οποίο έχει εκδοθεί.»

Άρθρο 38

Τροποποιήσεις στον ν. 4129/2013

Η παράγραφος 3 του άρθρου 73 του ν. 4129/2013 (Α' 52) «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο» αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Το παράβολο ορίζεται: α) για τις εφέσεις, αιτήσεις αναστολής, αιτήσεις αναθεωρήσεως, αιτήσεις ανακοπής και τριτανακοπής και αιτήσεις διορθώσεως ή ερμηνείας στις συνταξιοδοτικές διαφορές σε είκοσι (20) ευρώ, β) για τις αιτήσεις αναιρέσεως στις συνταξιοδοτικές διαφορές σε εβδομήντα (70) ευρώ, γ) για τις αιτήσεις ανάκλησης κατά των πράξεων των Κλιμακίων του άρθρου 35 του παρόντος ή των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και τις αιτήσεις αναθεωρήσεως κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των αιτήσεων αυτών σε εκατό (100) ευρώ, δ) για τα ένδικα βοηθήματα ή μέσα κατά καταλογιστικών πράξεων ή αποφάσεων και για τις χρηματικού αντικειμένου διαφορές σε ποσοστό ένα τοις εκατό του αμφισβητούμενου ποσού, χωρίς τις τυχόν προσαυξήσεις. Το αναλογικό παράβολο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των εβδομήντα (70) ευρώ. Αν υπερβαίνει το ποσό των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ, καταβάλλεται το ποσό αυτό και το τυχόν επιπλέον οφειλόμενο παράβολο καταλογίζεται με την απόφαση, σε περίπτωση απόρριψης ή εν μέρει αποδοχής του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά ή τα ποσοστά των παραβόλων.»

Άρθρο 39

Τροποποίηση στο άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 3959/2011 (Προστασία Ελεύθερου Ανταγωνισμού)

Η παράγραφος 2 του άρθρου 45 του ν. 3959/2011, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η προσφυγή, η αίτηση αναίρεσης, η ανακοπή, η αίτηση αναθεώρησης και η παρέμβαση, που ασκούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου στα διοικητικά δικαστήρια, καθώς και η αίτηση επανασυζήτησης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, συνοδεύονται, με ποινή το απαράδεκτο αυτών, από γραμμάτιο καταβολής παραβόλου επτακοσίων πενήντα (750) ευρώ. Ως προς την απόδοση του παραβόλου εφαρμόζονται οι παράγραφοι 9, 10 και 11 του άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και της παραγράφου 4 του άρθρου 36 του Π.Δ. 18/1989. Από την υποχρέωση αυτή απαλλάσσεται το Δημόσιο.»

Γ. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο 40

Τροποποιήσεις παραβόλων και τελών στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

1. Η μόνη παράγραφος του άρθρου 18 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αριθμείται σε παράγραφο 1 και προστίθεται παράγραφος 2, ως εξής:

«2. Η αίτηση εξαιρέσεως είναι απαράδεκτη αν δεν συνοδεύεται από παράβολο πενήντα (50) ευρώ, το οποίο επιστρέφεται αν γίνει αυτή ολικά ή μερικά δεκτή. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.»

2. Το εδάφιο α' της παραγράφου 4 του άρθρου 42 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο μηνυτής, κατά την υποβολή της μήνυσης ενώπιον κάθε αρμόδιας αρχής, καταθέτει, με ποινή το απαράδεκτο αυτής, παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού εβδομήντα (70) ευρώ.»

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 46 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο εγκαλών κατά την υποβολή της έγκλησης, για τα απολύτως κατ' έγκληση διωκόμενα εγκλήματα, ενώπιον κάθε αρμόδιας αρχής καταθέτει παράβολο υπέρ του

Δημοσίου ποσού πενήντα (50) ευρώ. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν δεν κατατεθεί παράβολο η έγκληση απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Εξαιρούνται από την κατάθεση παραβόλου οι δικαιούχοι νομικής βοήθειας, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο άρθρο 1 του ν. 3226/2004. Δεν απαιτείται κατάθεση παραβόλου για τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και τα εγκλήματα κατά της ενδοοικογενειακής βίας και τα εγκλήματα ρατσιστικών διακρίσεων (άρθρα 81 Α και 361 Β του Ποινικού Κώδικα) και τα εγκλήματα παραβιάσεων της ίσης μεταχείρισης. Για αξιόποινες πράξεις που τελούνται σε βάρος δημοσίων οργάνων και υπαλλήλων κατά την άσκηση των ανατεθειμένων σε αυτούς καθηκόντων, ο παθών υποβάλλει την έγκληση ατελώς και χωρίς την κατάθεση παραβόλου.»

4. Το εδάφιο α' της παραγράφου 2 του άρθρου 48 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο προσφεύγων υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, το οποίο επισυνάπτεται στην έκθεση που συντάσσει ο πιο πάνω γραμματέας.»

5. Το εδάφιο β' του άρθρου 63 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ως τέλος πολιτικής αγωγής, με ποινή το απαράδεκτο αυτής, ορίζεται το ποσό των σαράντα (40) ευρώ, που καταβάλλεται εφάπαξ με παράβολο υπέρ του Δημοσίου είτε κατά την προδικασία είτε κατά την κύρια διαδικασία και καλύπτει την παράσταση του πολιτικώς ενάγοντα μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης.»

6. Η μόνη παράγραφος του άρθρου 192 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αριθμείται σε παράγραφο 1 και προστίθεται παράγραφος 2, ως εξής:

«2. Η αίτηση εξαίρεσης είναι απαράδεκτη αν δεν συνοδεύεται από παράβολο πενήντα (50) ευρώ, το οποίο επιστρέφεται αν γίνει αυτή ολικά ή μερικά δεκτή. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.»

7. Η παράγραφος 1 του άρθρου 322 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο κατηγορούμενος που κλητεύθηκε απευθείας με κλητήριο θέσπισμα στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου έχει δικαίωμα, αφού ενημερωθεί για την προανάκριση, να προσφύγει στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος· η προθεσμία δεν παρεκτείνεται εξαιτίας της απόστασης. Γι' αυτή την προσφυγή συντάσσεται έκθεση ενώπιον του γραμματέα της εισαγγελίας πρωτοδικών ή του γραμματέα του ειρηνοδικείου της διαμονής του, ο οποίος έχει υποχρέωση να το αναφέρει τηλεγραφικά στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών υποβάλλοντας ταυτόχρονα την έκθεση που συντάχθηκε. Ο προσφεύγων, πλην των περιπτώσεων εγκλημάτων ρατσιστικών διακρίσεων (άρθρα 81 Α και 361 Β του Ποινικού Κώδικα) και των εγκλημάτων παραβιάσεων της ίσης μεταχείρισης, υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού διακοσίων πενήντα (250) ευρώ. Σε περίπτωση που η προσφυγή ασκείται από περισσότερους κατηγορουμένους, κατατίθεται μόνο ένα παράβολο. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν δεν κατατεθεί το παράβολο, η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα εφετών. Σε περίπτωση που ο εισαγγελέας εφετών κάνει δεκτή την προσφυγή διατάσσει και την επιστροφή του παραβόλου στον καταθέσαντα αυτό.»

Άρθρο 41

Τροποποιήσεις χρηματικών ποινών και προστίμων στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 21 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν απορριφθεί η αίτηση, καταδικάζεται ο αιτών στην πληρωμή των εξόδων· αν ταυτόχρονα αποδειχθούν εντελώς ψευδείς οι λόγοι εξαίρεσης που προβλήθηκαν, εκτός από την πληρωμή των εξόδων, καταδικάζεται επίσης και σε χρηματική ποινή πενήντα (50) έως διακόσια πενήντα (250) ευρώ.»

2. Το εδάφιο β' της παραγράφου 1 του άρθρου 163 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν η παράβαση ανακαλυφθεί στο ακροατήριο και ιδίως όταν αυτή προκύπτει από έγγραφο της δικογραφίας, το δικαστήριο που δικάζει την ποινική υπόθεση επιβάλλει υποχρεωτικά στον υπαίτιο την πειθαρχική ποινή επίπληξης ή προστίμου πενήντα (50) έως εκατό πενήντα (150) ευρώ ή και τις βαρύτερες ποινές που προβλέπουν οι πειθαρχικές διατάξεις από τις οποίες διέπεται, ανάλογα με το βαθμό της υπαιτιότητάς του.»

3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 201 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο πραγματογνώμονας που δεν παρέδωσε την έκθεσή του μέσα στην προθεσμία που του ορίστηκε, καθώς και εκείνος που έδειξε αμέλεια κατά τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, απειλούνται με πρόστιμο τριάντα (30) έως εκατό πενήντα (150) ευρώ, καθώς και με την πληρωμή των εξόδων και των τυχόν ζημιών.»

4. Το εδάφιο β' του άρθρου 229 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν αυτός είναι εισαγγελέας, ανακριτής, ειρηνοδίκης ή πταισματοδίκης, μπορεί επιπλέον να καταδικάσει το μάρτυρα που δεν εμφανίστηκε από απείθεια την ορισμένη ημέρα σε πρόστιμο είκοσι (20) έως εκατό (100) ευρώ και στην πληρωμή των τελών.»

5. Το εδάφιο α' της παραγράφου 1 του άρθρου 231 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν κάποιος από τους μάρτυρες ή τους πραγματογνώμονες που κλητεύθηκε νόμιμα στο ακροατήριο δεν εμφανιστεί, καταδικάζεται από το δικαστήριο με πρόταση του εισαγγελέα ή του δημόσιου κατηγορού ή και αυτεπαγγέλτως σε πρόστιμο σαράντα (40) έως ογδόντα πέντε (85) ευρώ, εάν κλητεύθηκε σε μονομελές δικαστήριο που δικάζει πλημμελήματα, πενήντα (50) έως εκατό ογδόντα (180) ευρώ, εάν κλητεύθηκε σε πολυμελές δικαστήριο που δικάζει πλημμελήματα και ογδόντα πέντε (85) έως

διακόσια τριάντα (230) ευρώ, εάν κλητεύθηκε σε άλλο δικαστήριο, ως και στην πληρωμή των τελών της αποφάσεως ανεξάρτητα από την αναβολή ή όχι της δίκης.»

Δ. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥ ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.

Άρθρο 42

Διασφάλιση πόρων ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.

1. Η υποπερ. η) της περ. Α) της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν.δ. 1017/1971 αντικαθίσταται ως εξής:

«η) ποσοστό τριάντα επί τοις εκατό (30%) επί του καταβαλλομένου εκάστοτε ποσού λόγω δικαστικού ενσήμου, αγωγής ή άλλου δικογράφου, υποβαλλομένου ενώπιον πάντων των δικαστηρίων του Κράτους, υποκειμένου δε σε δικαστικό ένσημο κατά τις οικείες διατάξεις. Με κοινή υπουργική απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να τροποποιείται το ποσοστό του προηγουμένου εδαφίου, με σκοπό την αναπροσαρμογή των πόρων του ταμείου για τη διασφάλιση της πραγματοποίησης της αποστολής του ταμείου.»

2. Οι υποπεριπτώσεις α) έως ζ) της περίπτωσης Α) της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του νομοθετικού διατάγματος 1017/1971 (Α'209), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 7 παράγραφος 10 του νόμου 4043/2012 (Α'25), αντικαθίστανται ως εξής:

«α) ευρώ 4 για κάθε παράσταση δικηγόρου στο Πρωτοδικείο ή οποιαδήποτε Πολιτική ή Δικαστική Αρχή ή Διοικητικό Δικαστήριο, για κάθε υπόθεση πολιτική ή ποινική ή δικαστική και σε κάθε αγωγή, παρέμβαση και σε όλα τα εισαγωγικά της δίκης έγγραφα, προτάσεις ή σημειώματα ή δικόγραφα ενδίκων μέσων, αιτήσεις ή προσφυγές στα ίδια Δικαστήρια και Αρχές.

β) ευρώ 6 για τις ίδιες ανάγκες στο Εφετείο, Κακουργιοδικείο, Διοικητικά Δικαστήρια, όταν δικάζουν κατ'έφεση ή οποιασδήποτε δικαστικής παρ'εφέτες Αρχής.

- γ) ευρώ 18 για τις ίδιες πράξεις στο Συμβούλιο της Επικρατείας ή τον Άρειο Πάγο ή το Ελεγκτικό Συνέδριο.
- δ) ευρώ 3 για τις ίδιες πράξεις στο Ειρηνοδικείο ή Πταισματοδικείο ή παρ' αυτά Δικαστικής Αρχής.
- ε) ευρώ 3 σε κάθε μήνυση ή αίτηση που υποβάλλεται στον Εισαγγελέα ή στον Δημόσιο Κατήγορο και σε κάθε ανακριτικό υπάλληλο, καθώς και σε κάθε αίτηση ή υπόμνημα κάθε τύπου, που υποβάλλεται σε οποιαδήποτε Υπηρεσία αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Δικηγορικούς ή Συμβολαιογραφικούς Συλλόγους ή Συλλόγους Δικαστικών Επιμελητών, πλην των αιτήσεων για έκδοση πιστοποιητικών Ποινικού Μητρώου. Οι αιτήσεις και τα υπομνήματα των απόρων κρατουμένων υποβάλλονται ατελώς.
- στ) ευρώ 1 για τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης για την οποία καταβάλλονται πάγια τέλη, ευρώ 4 σε κάθε φύσεως συμβολαιογραφικές πράξεις για τις οποίες καταβάλλονται αναλογικά τέλη και ευρώ 2 για την έκδοση κάθε αντιγράφου ή αποσπάσματος αυτών.
- ζ) ευρώ 2 για κάθε αντίγραφο ή πιστοποιητικό που εκδίδεται από οποιαδήποτε δικαστική Αρχή, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Δικηγορικούς Συλλόγους, Συμβολαιογραφικούς Συλλόγους και Συλλόγους Δικαστικών Επιμελητών, πλην των πιστοποιητικών Ποινικού Μητρώου.»
3. Μετά την υποπερίπτωση ι) της περίπτωσης Α) της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του νομοθετικού διατάγματος 1017/1971 (Α'209), όπως ισχύει, προστίθεται υποπερίπτωση ια) ως εξής:
- «ια) το παράβολο που κατατίθεται από το διάδικο ενώπιον κάθε δικαστηρίου κατά την υποβολή αιτήματος αναβολής, όπως αυτό υπολογίζεται σύμφωνα με τις αντίστοιχες ειδικές διατάξεις όπου αυτό προβλέπεται.»
4. Οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄**ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑ****Άρθρο 43**

1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστήνεται νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας για τα δικαστικά τέλη, τα παράβολα και, εν γένει, τη δικαστική δαπάνη ως προς όλες τις διαδικασίες όλων των δικαιοδοσιών.
2. Στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διατηρείται ηλεκτρονική εφαρμογή με την οποία δύναται να υπολογιστεί το κόστος των δικαστικών τελών, παραβόλων, μεγαροσήμων και λοιπών δαπανών ανά διαδικασία και είδος ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ή διαδικαστικής πράξης. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια σχετικά με τη διαχείριση και τη λειτουργία της ηλεκτρονικής εφαρμογής.
3. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι και οι Δικαστικές Αρχές οφείλουν να τηρούν στην επίσημη ιστοσελίδα τους ενημερωμένους πίνακες των δικαστικών τελών, παραβόλων, μεγαροσήμων και λοιπών δαπανών ανά διαδικασία και είδος ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ή διαδικαστικής πράξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄**ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ****Άρθρο 44****Μεταβατικές Διατάξεις**

Τα δικαστικά τέλη, τα παράβολα και τα άλλα καταβλητέα κατά τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου ποσά, όπως διαμορφώνονται σύμφωνα με τον τελευταίο, καταβάλλονται για τα ένδικα βοηθήματα, τα ένδικα μέσα, τις αιτήσεις και τα άλλα δικόγραφα που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, εκτός αν σε ειδικότερες διατάξεις του ορίζεται διαφορετικά.

Άρθρο 45**Έναρξη ισχύος μέρους τρίτου**

Χρόνος έναρξης ισχύος του παρόντος μέρους ορίζεται ένας μήνας μετά τη δημοσίευσή του, εκτός αν σε ειδικότερες διατάξεις του ορίζεται διαφορετικά.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ**ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ****Άρθρο 46****Κατάργηση του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου “Ινστιτούτο Κρητικού
Δικαίου”**

1. α. Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία “Ινστιτούτο Κρητικού Δικαίου” (Ι.Κ.Δ.), το οποίο συνεστήθη με τον ν. 1999/1991 (Α’ 206), με έδρα τα Χανιά και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καταργείται.
- β. Οι σκοποί και τα αντικείμενα έρευνας του Ι.Κ.Δ., όπως προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3 του ν. 1999/1991, περιέρχονται στον Δικηγορικό Σύλλογο Χανίων.
2. Το προσωπικό που υπηρετεί στο Ι.Κ.Δ. με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου μεταφέρεται αυτοδικαίως σε προσωποπαγείς θέσεις με την ίδια σχέση εργασίας, με τον βαθμό και το μισθολογικό κλιμάκιο που κατέχει, στον Δικηγορικό Σύλλογο Χανίων.
3. α. Ο Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων υπεισέρχεται στις απαιτήσεις, υποχρεώσεις και πάσης φύσεως εκκρεμείς υποθέσεις που υφίστανται κατά την κατάργηση του Ι.Κ.Δ. Ο Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων συνεχίζει και τις εκκρεμείς δίκες, χωρίς να επέρχεται βίαιη διακοπή τους και χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη διατύπωση για τη συνέχισή τους.

β. Η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί της κινητής περιουσίας του Ι.Κ.Δ. περιέρχονται στον Δικηγορικό Σύλλογο Χανίων, με την επιφύλαξη των συνταγματικών διατάξεων περί δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών, χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συγκροτείται, μέσα σε έναν μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, τριμελής επιτροπή αποτελούμενη από δύο υπαλλήλους της Κεντρικής Υπηρεσίας ή υπηρεσιών αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και έναν υπάλληλο του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων για τη διενέργεια απογραφής της κινητής περιουσίας του Ι.Κ.Δ. που κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου περιέρχεται στην κυριότητα του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων. Η έκθεση απογραφής εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

γ. Ταμειακά υπόλοιπα και υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών του Ι.Κ.Δ. και τυχόν αδιάθετο ποσό της κρατικής επιχορήγησης, μεταφέρονται μέσα σε έναν μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος, με εντολή του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε ξεχωριστό λογαριασμό του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων και αποτελούν πόρους του, χρησιμοποιούμενους αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των σκοπών του Ι.Κ.Δ. που περιέρχονται σε αυτόν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. β' της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

4. Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων υποβάλλει κάθε έτος στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προϋπολογισμό και απολογιστική έκθεση για τις δράσεις του που εντάσσονται στο πλαίσιο των σκοπών και αντικειμένων που αναφέρονται στην παρ. 1 περ. β' του παρόντος.

5. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μπορούν να ρυθμίζονται και ειδικότερα και λεπτομερειακά θέματα σχετικά με την κατάργηση του Ι.Κ.Δ. και την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων.

6. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 1 και 4 έως 8 του ν. 1999/1991.

Άρθρο 47**Τροποποιήσεις του νόμου για την παροχή νομικής βοήθειας**

Η παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 3226/2004 (Α' 24) αντικαθίσταται ως εξής:

«Αρμόδιο όργανο για τη συλλογή των δικαιολογητικών και των αιτήσεων των δικαιούχων δικηγόρων και άλλων προσώπων για τη διαβίβασή τους στο Ταμείο Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) είναι η διοίκηση του αρμόδιου Δικαστηρίου.»

Άρθρο 48**Τροποποιήσεις του Κώδικα Δικηγόρων**

1. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 20 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων» (Α' 208), αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού κάθε περιόδου συγκροτούνται οι ακόλουθες επιτροπές και Ομάδες, μαζί με τους αντίστοιχους γραμματείς, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.»

2. Η παρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 4194/2013, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζεται η αποζημίωση των μελών και των γραμματέων της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, των Οργανωτικών Επιτροπών των Εφετείων και των Ομάδων Βαθμολόγησης.»

Άρθρο 49**Τροποποίηση του Κώδικα Συμβολαιογράφων και κατάργηση της παρ. 6 του άρθρου 10 του ν.δ. 3082/1954**

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 2830/2000 (Α' 96) «Κώδικας Συμβολαιογράφων» προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Δεν επιτρέπεται μετάθεση συμβολαιογράφου εντός της ίδιας ειρηνοδικειακής περιφέρειας.»

2. Η παρ. 6 του άρθρου 10 του ν.δ. 3082/1954 (Α' 257) καταργείται.

Άρθρο 50

Τροποποιήσεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) για τις δημόσιες συμβάσεις

Οι παρ. 7 και 8 του άρθρου 379 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» αντικαθίστανται ως εξής:

«7. Οι διατάξεις του Βιβλίου IV (άρθρα 345 έως 374), για τη δικαιοδοσία και την καθ' ύλη αρμοδιότητα των δικαστηρίων αρχίζουν να εφαρμόζονται από την 31η Μαρτίου 2017.

8. Οι διατάξεις του Βιβλίου IV (άρθρα 345 έως 374), διέπουν τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες εκδίδονται ή συντελούνται μετά την 31η Μαρτίου 2017.»

Άρθρο 51

Τροποποιήσεις του ν.δ. 1017/1971 (Α' 209) για το ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ν.δ. 1017/1971 «Περί συστάσεως Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων» προστίθεται περίπτωση ιθ' ως εξής:

«για τις δαπάνες στέγασης και λειτουργίας του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου "Ινστιτούτο Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου" εποπτευομένου από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ετησίως.»

2. Η παράγραφος 5 του άρθρου 4 του ν.δ. 1017/1971 «Περί συστάσεως Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων» αντικαθίσταται ως εξής:

«Των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου μετέχει ως εισηγητής, άνευ ψήφου, ο Προϊστάμενος του Τμήματος Οικονομικού.»

Άρθρο 52

Συμμετοχή δικηγόρων ως δικαστικών αντιπροσώπων σε αρχαιρεσίες συλλογικών οργάνων

1. Η παρ. 5 του άρθρου 11 του ν. 1264/1982 (Α' 79) καταργείται και οι παράγραφοι 3 και 4 του ίδιου άρθρου αντικαθίστανται ως εξής:

«3. Δικαστικός αντιπρόσωπος ορίζεται δικηγόρος με επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστον τεσσάρων ετών, εφόσον πρόκειται για δευτεροβάθμιες και

τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις. Ο δικαστικός αντιπρόσωπος ορίζεται με αίτηση της οργάνωσης από τον Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της.

4. Εφόσον πρόκειται για σωματεία που έχουν την έδρα τους εντός της Περιφέρειας του Δικηγορικού Συλλόγου, δικαστικός αντιπρόσωπος ορίζεται δικηγόρος του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Τα εδάφια β' και γ' της παρ. 3 εφαρμόζονται ανάλογα.

2. Η παρ. 1 του άρθρου 8 του Π.Δ. 351/1983 (Α' 122) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι Εφορευτικές Επιτροπές διορίζονται από το απερχόμενο Διοικητικό Συμβούλιο και απαρτίζονται από δικηγόρους που ορίζονται από τον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο και μέλη του ΟΕΕΕ που προτάθηκαν από τους μεμονωμένους και τους συνδυασμούς υποψηφίων κατά τις διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 6 του παρόντος. Εφόσον οι μεμονωμένοι και οι συνδυασμοί υποψηφίων δεν έχουν προτείνει τον απαιτούμενο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9 και 10 του παρόντος, αριθμό μελών του ΟΕΕΕ για τη συγκρότηση των Εφορευτικών Επιτροπών, οι τελευταίες συμπληρώνονται με μέλη του Επιμελητηρίου που διορίζονται κατά την κρίση του Διοικητικού Συμβουλίου.»

3. Η παρ. 2 του άρθρου 9 του Π.Δ. 351/1983 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή προεδρεύει δικηγόρος με επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστον τεσσάρων ετών και συμμετέχουν υποχρεωτικά σε αυτή τα μέλη του ΟΕΕΕ που προτάθηκαν σαν τακτικά μέλη της ΚΕΕ από όλους τους συνδυασμούς που περιλαμβάνουν εξήντα (60) τουλάχιστον υποψηφίους. Για κάθε τακτικό μέλος της ΚΕΕ αυτής της κατηγορίας, διορίζονται και τα αντίστοιχα δύο (2) αναπληρωματικά εφόσον έχουν προταθεί από τον ίδιο συνδυασμό.»

4. Η παρ. 2 του άρθρου 10 του Π.Δ. 351/1983 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι ΤΕΕ προεδρεύονται από δικηγόρο και συγκροτούνται υποχρεωτικά από τα μέλη του ΟΕΕΕ που προτάθηκαν σαν τακτικά μέλη των ΤΕΕ, από όλους τους συνδυασμούς που περιλαμβάνουν εξήντα (60) τουλάχιστον υποψηφίους ο καθένας. Για κάθε τακτικό μέλος κάθε ΤΕΕ, διορίζεται και αντίστοιχο αναπληρωματικό, που έχει προταθεί από τον ίδιο συνδυασμό.»

5. Η παρ. 7 του άρθρου 5 του ν. 1667/1986 (Α' 196) αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Τις εκλογές για την ανάδειξη των μελών των οργάνων του συνεταιρισμού διενεργεί εφορευτική επιτροπή που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών

και αποτελείται από τρία τουλάχιστον Μέλη. Στις εκλογές συνεταιρισμών με πάνω από πεντακόσια Μέλη ορίζονται εκλογικά κέντρα, τα οποία μπορούν να βρίσκονται και στις έδρες των περιφερειακών εγκαταστάσεων και σε καθένα από αυτά παρίσταται δικηγόρος ως δικαστικός αντιπρόσωπος, διοριζόμενος από το Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας που λειτουργούν τα εκλογικά κέντρα.»

6. Η παρ. 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 372/1992 (Α' 187) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η εκλογική επιτροπή συγκροτείται έξι (6) τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου του Επιμελητηρίου με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης για τα Επιμελητήρια Αθηνών και Πειραιά και με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για τα λοιπά επιμελητήρια της χώρας και αποτελείται από τους εξής:

α. Ένα δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας του Επιμελητηρίου με τον αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, οι οποίοι διορίζονται από το Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας του Επιμελητηρίου.

β. Δύο υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης με τους αναπληρωτές τους ή δύο υπαλλήλους αντίστοιχα της Περιφερειακής Διοίκησης με τους αναπληρωτές τους, ως μέλη και

γ. Δύο εκπροσώπους του Επιμελητηρίου εκ των οποίων ο ένας μέλος και ο άλλος υπάλληλος του Επιμελητηρίου που προτείνονται με τους αναπληρωτές τους από το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Διοικητική Επιτροπή του Επιμελητηρίου αντίστοιχα.

Το οριζόμενο στην εκλογική επιτροπή μέλος του Επιμελητηρίου δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιος κατά τις εκλογές για την ανάδειξη εκπροσώπων του Δ.Σ. Χρέη γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Επιμελητηρίου, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τη Δ.Ε. Χρέη εισηγητή εκτελεί ο υπεύθυνος του τμήματος μητρώου του επιμελητηρίου.»

7. Η παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 4384/2016 (Α' 78) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου του Αγροτικού Συνεταιρισμού, καθώς και των αντιπροσώπων σε άλλα νομικά πρόσωπα που συμμετέχει ο Αγροτικός Συνεταιρισμός διενεργούνται από εφορευτική επιτροπή της οποίας προεδρεύει δικηγόρος που διορίζεται από το Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας του Αγροτικού Συνεταιρισμού. Αν τα μέλη του Αγροτικού Συνεταιρισμού είναι λιγότερα από τριάντα (30), οι εκλογές διενεργούνται

χωρίς την παρουσία δικηγόρου, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από το καταστατικό. Η διαδικασία εκλογής και ο αριθμός των μελών της εφορευτικής επιτροπής καθορίζονται από το καταστατικό. Για τις αρχαιρεσίες τηρείται από την εφορευτική επιτροπή πρακτικό. Το ποσοστό των γυναικών υποψηφίων να εκλεγούν μέλη του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου, αντιστοιχεί κατ' ελάχιστο στο ποσοστό των γυναικών μελών του Αγροτικού Συνεταιρισμού. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραια μονάδα.»

8. Η παρ. 1 του άρθρου 21 του ν. 4423/2016 (Α' 182) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι εκλογές στους Δασικούς Συνεταιρισμούς Εργασίας για την ανάδειξη των μελών του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου, καθώς και των αντιπροσώπων για την Ε.ΔΑ.Σ.Ε. διενεργούνται ταυτόχρονα από τριμελή εφορευτική επιτροπή, η οποία εκλέγεται από τη γενική συνέλευση. Της εφορευτικής επιτροπής προεδρεύει δικηγόρος, ο οποίος διορίζεται από το Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας του συνεταιρισμού.»

Άρθρο 53

Στην παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4320/2015 (Α' 29) προστίθενται περ. ε' και στ' ως εξής:

«ε. δέχεται καταγγελίες επί υποθέσεων διαφθοράς στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και καταγγελίες για υποθέσεις παρατυπιών, υπόνοιας απάτης και απάτης στα συγχρηματοδοτούμενα, διακρατικά και λοιπά προγράμματα, με την ιδιότητά της ως Αρμόδιας Αρχής (AFCOS), σύμφωνα με την περ. β' της παρούσας.

στ. προτείνει, επεξεργάζεται και σχεδιάζει δράσεις συγχρηματοδοτούμενων, διακρατικών και λοιπών προγραμμάτων, στα οποία συμμετέχει η Γενική Γραμματεία ή οι εποπτευόμενοι από αυτήν φορείς.»

Άρθρο 54

1. Στο τέλος της περ. α' του πρώτου εδαφίου του άρθρου 9 του ν. 4320/2015, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4325/2015 (Α' 47), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ο συντονισμός ερευνών και ελέγχων για την καταπολέμηση οικονομικών παραβάσεων, εγκλημάτων και λοιπών παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε διενεργείται από το παρόν γραφείο.»

2. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 9 του ν. 4320/2015, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4325/2015, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς στελεχώνεται: α) με μετατασσόμενους ή αποσπώμενους μόνιμους υπαλλήλους ή υπαλλήλους Ι.Δ.Α.Χ. του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., Ν.Π.Ι.Δ. και λοιπών φορέων του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με απόφαση των συναρμόδιων Υπουργών, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη νόμου και β) με τους ειδικούς συμβούλους και τους ειδικούς συνεργάτες που προβλέπονται στο άρθρο 17Α.»

3. Μετά την περ. γ' του έκτου εδαφίου του άρθρου 9 του ν. 4320/2015, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4325/2015, προστίθενται περιπτώσεις δ', ε' και στ' ως εξής:

«δ. Γραφείο καταγγελιών. Το Γραφείο καταγγελιών λαμβάνει καταγγελίες αναφορικά αα) με υποθέσεις διαφθοράς στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, ββ) με υποθέσεις απάτης στα συγχρηματοδοτούμενα, διακρατικά και λοιπά προγράμματα. Με εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα καθορίζεται η διαδικασία υποδοχής, καταχώρισης, επεξεργασίας, αξιολόγησης και διαβίβασης των καταγγελιών στα αρμόδια ελεγκτικά σώματα, όπως και ο τρόπος παρακολούθησης της πορείας αυτών. Στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς αποσπάται, ύστερα από απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, ένας εισαγγελικός λειτουργός με βαθμό Αντεισαγγελέα Εφετών ή Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Με όμοια απόφαση η απόσπαση μπορεί να παραταθεί για μία ακόμα τριετία. Ο εισαγγελικός λειτουργός εκτελεί τα καθήκοντά του με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση, ελέγχει τη νομιμότητα λειτουργίας του Γραφείου Καταγγελιών και εποπτεύει την διαδικασία καταχώρισης, επεξεργασίας, αξιολόγησης και διαβίβασης των καταγγελιών στους αρμόδιους φορείς. Σε περίπτωση προαγωγής, η απόσπαση του εισαγγελικού λειτουργού παραμένει σε ισχύ μέχρι τη λήξη της θητείας του.

ε. Γραφείο Εθνικού Στρατηγικού Σχεδιασμού Καταπολέμησης της Διαφθοράς με αρμοδιότητα την υλοποίηση των αναφερομένων στο άρθρο 10 προγραμμάτων.

στ. Γραφείο Συντονισμού Πολιτικών Καταπολέμησης της Απάτης. Το Γραφείο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, υλοποιεί δράσεις και συντονίζει τους εμπλεκόμενους εθνικούς φορείς και υπηρεσίες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ελλάδας σε σχέση με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, το Γραφείο συνεργάζεται και με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς και οργανισμούς στο πεδίο της αρμοδιότητας του.»

Άρθρο 55

1. Από την περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4320/2015 διαγράφεται η φράση «και διωκτικούς».
2. Από το πρώτο εδάφιο της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4320/2015 διαγράφεται η φράση «ή επιμέρους».

Άρθρο 56

1. Το άρθρο 17 του ν. 4320/2015 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Άρθρο 17

Το σύνολο των μετατασσόμενων, αποσπώμενων και διοριζόμενων υπαλλήλων στην αναφερόμενη στον παρόντα νόμο Γενική Γραμματεία ΚΥ.Σ.Οι.Π. δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τριάντα (30), εκ των οποίων ο αριθμός των μετακλητών ειδικών συμβούλων και συνεργατών δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δεκαπέντε (15).».

2. Το άρθρο 17Α του ν. 4320/2015, όπως προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 32 του ν. 4325/2015 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Άρθρο 17Α

Το σύνολο των μετατασσόμενων, αποσπώμενων και προσλαμβανόμενων υπαλλήλων στην αναφερόμενη στον παρόντα νόμο Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς δεν μπορεί να υπερβαίνει τους πενήντα (50), εκ των οποίων ο αριθμός των ειδικών συμβούλων και συνεργατών που προσλαμβάνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 14 του άρθρου 55 του Π.Δ. 63/2005, όπως ισχύει, δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δεκαπέντε (15).».

Άρθρο 56 Α

Ο τίτλος και η παράγραφος 1 του άρθρου 93 του ν. 4129/2013 τροποποιούνται ως εξής:

«Άρθρο 93

Παραγραφή αξίωσης για αναπλήρωση ελλείμματος

Καταστροφή δικαιολογητικών και λοιπών εγγράφων – Διαδικασία

1. α. Η αξίωση του δικαιούχου να απαιτήσει την αναπλήρωση του διαχειριστικού ελλείμματος με την έκδοση καταλογιστικής πράξης εις βάρος του υποχρέου παραγράφεται μετά την πάροδο 10 ετών από τη λήξη του οικονομικού έτους εντός του οποίου δημιουργήθηκε το έλλειμμα.

β. Τα δικαιολογητικά ενταλμάτων πληρωμής και κάθε διαχείρισης φυλάσσονται για χρονικό διάστημα 10 ετών, το οποίο, εφόσον εντός του χρόνου αυτού έχουν συνταχθεί Φύλλα Μεταβολών και Ελλείψεων και εκκρεμεί διαδικασία καταλογισμού, παρατείνεται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης για τη δημοσιονομική διαφορά.»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΟΙΚΕΙΟΘΕΛΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΕΤΩΝ

Άρθρο 57

Ρύθμιση για την υποβολή δηλώσεων

1. Φορολογούμενοι, οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει δήλωση ή έχουν υποβάλει ελλιπή ή ανακριβή δήλωση, μπορούν από τη δημοσίευση του παρόντος μέχρι και τις 31.5.2017 να υποβάλουν αρχικές ή τροποποιητικές, χρεωστικές ή μηδενικές, δηλώσεις, ανεξαρτήτως αν προκύπτει φόρος για καταβολή. Η ρύθμιση του ανωτέρω εδαφίου καταλαμβάνει κάθε υποχρέωση από φόρο, τέλος ή εισφορά εκ των αναφερομένων στο άρθρο 2 και στο Παράρτημα του ν. 4174/2013 (Α΄ 170) καθώς και

οποιαδήποτε δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα, υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία για την υποβολή της αρχικής δήλωσης είχε λήξει μέχρι την 30.9.2016.

2. Οι δηλώσεις υποβάλλονται, κατά περίπτωση, ηλεκτρονικά ή χειρόγραφα. Με την υποβολή της δήλωσης διενεργείται, κατά περίπτωση, άμεσος, διοικητικός ή διορθωτικός προσδιορισμός του οφειλόμενου κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς, καθώς και του πρόσθετου φόρου εκπρόθεσμης υποβολής των άρθρων 1 και 2 του ν. 2523/1997 (Α' 179), ή του προστίμου εκπρόθεσμης υποβολής του άρθρου 54 του ν. 4174/2013, κατά περίπτωση, και υπολογισμός του τόκου του άρθρου 53 του ν. 4174/2013.

Εάν από τις ανωτέρω δηλώσεις δεν προκύπτει φόρος, δεν επιβάλλεται το πρόστιμο του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 2523/1997 ή του άρθρου 54 του ν. 4174/2013.

3. Για αρχικές και τροποποιητικές δηλώσεις που υποβάλλονται κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου μέχρι και την 31.3.2017, ο τυχόν οφειλόμενος πρόσθετος φόρος κατά τα άρθρα 1 και 2 του ν. 2523/1997 (Α' 179) ορίζεται στο οκτώ τοις εκατό (8%) του κυρίου φόρου.

Για αρχικές ή τροποποιητικές δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την 31.3.2017 και μέχρι το πέρας της προθεσμίας της παρ. 1, ο τυχόν οφειλόμενος πρόσθετος φόρος ορίζεται στο δέκα τοις εκατό (10%) του κυρίου φόρου.

4. Ο κατά τα ανωτέρω προσδιορισθείς πρόσθετος φόρος αναπροσαρμόζεται περαιτέρω βάσει των συντελεστών αναπροσαρμογής του κατωτέρω πίνακα αναλόγως του έτους εντός του οποίου έληξε η προθεσμία υποβολής της αρχικής δήλωσης, ως ακολούθως:

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ
Έως 2001	25,00%
2002	23,00%
2003	20,00%

2004	16,00%
2005	15,00%
2006	12,00%
2007	10,00%
2008	6,00%
2009	5,00%
2010 και μετά	0,00%

Άρθρο 58

Λοιπές περιπτώσεις υπαγωγής στη ρύθμιση

1. Κατά παρέκκλιση των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 18 και της παρ. 3 του άρθρου 19 του ν. 4174/2013, στις διατάξεις του άρθρου 57 μπορούν να υπαχθούν και φορολογούμενοι για τους οποίους έχει εκδοθεί ή θα εκδοθεί εντολή ελέγχου μέχρι το πέρας της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 57, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.
2. Στην περίπτωση που έχει εκδοθεί ή θα εκδοθεί εντολή ελέγχου μέχρι το πέρας της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 57, ο φορολογούμενος δύναται να υποβάλει τις σχετικές δηλώσεις με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 57, οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση της εντολής ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του ν. 4174/2013. Μετά την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών εφαρμόζεται η επόμενη παράγραφος.
- 3.α. Στην περίπτωση που η εντολή ελέγχου ή η πρόσκληση παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του ν. 4174/2013 κοινοποιείται μετά την κατάθεση του παρόντος στη Βουλή και έως το πέρας της προθεσμίας της παρ. 1 του άρθρου 57, οι φορολογούμενοι μπορούν να υποβάλουν δηλώσεις της παρ. 1 του άρθρου 57 για

φορολογικά αντικείμενα που αναφέρονται στην εντολή. Οι σχετικές δηλώσεις υποβάλλονται εντός προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών στον φορολογούμενο, εφαρμοζομένων των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 57.

β. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κοινοποιήσει προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου ή προστίμων μόνο μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των ενενήντα (90) ημερών. Ο φορολογούμενος δύναται να υποβάλει δηλώσεις για τα φορολογικά αντικείμενα που αναφέρονται στη σχετική εντολή και μετά την πάροδο των ενενήντα (90) ημερών και μέχρι το πέρας της προθεσμίας της παρ. 1 του άρθρου 57. Για δηλώσεις υποβαλλόμενες σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ο πρόσθετος φόρος ορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του κύριου φόρου, εάν πριν την υποβληθείσα δήλωση δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο προσωρινός προσδιορισμός φόρου ή προστίμων και σε τριάντα τοις εκατό (30%) του κύριου φόρου, εάν στο μεταξύ έχει κοινοποιηθεί προσωρινός προσδιορισμός.

4.α. Στην περίπτωση που κατά την κατάθεση του παρόντος στη Βουλή έχει ήδη κοινοποιηθεί εντολή ελέγχου ή πρόσκληση παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του ν. 4174/2013, οι φορολογούμενοι μπορούν να υποβάλουν δηλώσεις της παρ. 1 του άρθρου 57, για φορολογικά αντικείμενα που αναφέρονται στην εντολή. Οι σχετικές δηλώσεις υποβάλλονται εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. Το ποσοστό πρόσθετου φόρου ορίζεται σε δέκα τρία τοις εκατό (13%) του κυρίου φόρου.

β. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κοινοποιήσει προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου ή προστίμων μόνο μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των εξήντα (60) ημερών. Ο φορολογούμενος δύναται να υποβάλει δηλώσεις για τα φορολογικά αντικείμενα που αναφέρονται στην εντολή και μετά την πάροδο των εξήντα (60) ημερών και μέχρι το πέρας της προθεσμίας της παρ. 1 του άρθρου 57. Για δηλώσεις υποβαλλόμενες σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ο πρόσθετος φόρος ορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του κύριου φόρου, εάν πριν την υποβληθείσα δήλωση δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο προσωρινός προσδιορισμός

φόρου ή προστίμων και σε τριάντα τοις εκατό (30%) του κύριου φόρου, εάν στο μεταξύ έχει κοινοποιηθεί προσωρινός προσδιορισμός.

5. Στην περίπτωση που κατά την κατάθεση του παρόντος στη Βουλή έχει ήδη κοινοποιηθεί προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου ή προστίμων, ο φορολογούμενος δύναται να υποβάλει τις δηλώσεις της παρ. 1 του άρθρου 57 εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κοινοποιήσει πράξεις οριστικού διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή επιβολής προστίμων μόνο μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας. Οριστικές πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή επιβολής προστίμων που κατά την κατάθεση του παρόντος στη Βουλή δεν έχουν κοινοποιηθεί, κοινοποιούνται μόνο μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των τριάντα (30) ημερών, αφού τροποποιηθούν, με πράξη του οργάνου που τις εξέδωσε, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο τυχόν υποβληθείσας δήλωσης κατά τον παρόντα νόμο. Το ποσοστό πρόσθετου φόρου ορίζεται σε είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του κυρίου φόρου.

6. Για τις υποβαλλόμενες δηλώσεις σύμφωνα με το παρόν άρθρο ισχύουν τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 57 και οι συντελεστές πρόσθετου φόρου του παρόντος άρθρου αναπροσαρμόζονται περαιτέρω κατά τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 57.

7. Δηλώσεις για φορολογητέα ύλη και αντικείμενα που δεν έχουν περιληφθεί σε εντολή ελέγχου, προσωρινό προσδιορισμό ή οριστικό προσδιορισμό φόρου ή πράξη επιβολής προστίμων υποβάλλονται οποτεδήποτε μέχρι το πέρας της προθεσμίας της παρ. 1 του άρθρου 57, με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 57.

Άρθρο 59

Ευεργετήματα από την υπαγωγή στη ρύθμιση

1. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις δεν επιβάλλονται τα πρόστιμα των άρθρων 58, 58Α και 59 του ν. 4174/2013 ή του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 (Α' 129) ή του άρθρου 6 του ν. 2523/1997 ή άλλων διατάξεων, ούτε άλλες φορολογικές, διοικητικές ή ποινικές κυρώσεις και μέτρα τόσο για τη φορολογητέα ύλη που προκύπτει από τις ως άνω υποβαλλόμενες δηλώσεις όσο και για τις φορολογικές παραβάσεις που

αποκαθίστανται με τις δηλώσεις αυτές. Ειδικώς, τυχόν επιβληθέντα διασφαλιστικά μέτρα αίρονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 46 του ν. 4174/2013, και στην περίπτωση που από τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου δεν προκύπτει διαφοροποίηση της φορολογικής οφειλής σε σχέση με τις υποβληθείσες κατά τα ανωτέρω δηλώσεις, τα μέτρα αίρονται μετά την καταβολή της οφειλής κατά τα οριζόμενα στις ως άνω διατάξεις.

2. Η υποβολή δηλώσεων κατά τις ανωτέρω διατάξεις δεν συνιστά από μόνη της κριτήριο επιλογής προς έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4174/2013.

Άρθρο 60

Εξαιρέσεις από την υπαγωγή στη ρύθμιση

1. Οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων του κεφαλαίου αυτού δεν έχουν εφαρμογή:

α) Στις περιπτώσεις στις οποίες, μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος στη Βουλή έχουν κοινοποιηθεί πράξεις οριστικού διορθωτικού προσδιορισμού φόρων ή επιβολής προστίμων ή αντίστοιχες πράξεις επιβολής φόρων ή προστίμων με βάση τις, προϊσχύσασες του ν. 4174/2013, διατάξεις, ως προς φορολογητέα ύλη που έχει περιληφθεί σε αυτές.

β) Στις φορολογικές δηλώσεις που υποβάλλονται με επιφύλαξη ή σε φορολογικές δηλώσεις από τις οποίες προκύπτει επιστροφή φόρου και κατά το μέρος αυτό.

γ) Στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος με τις οποίες δηλώνεται ζημία της χρήσης στην οποία αφορά η δήλωση.

δ) Στις περιπτώσεις που δηλώνονται ποσά προερχόμενα από εγκληματικές δραστηριότητες του άρθρου 3 του ν. 3691/2008 (Α' 166), εκτός του αδικήματος της υποπερίπτωσης α' της περίπτωσης ιη' του ίδιου άρθρου και νόμου.

2. Στις ανωτέρω ρυθμίσεις δεν δύνανται να υπαχθούν πρόσωπα που διατελούν ή έχουν διατελέσει:

- (i) πρωθυπουργοί,
- (ii) αρχηγοί πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται ή εκπροσωπούντο στο Εθνικό ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
- (iii) υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί και υφυπουργοί,
- (iv) βουλευτές και ευρωβουλευτές,
- (v) διαχειριστές των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων,
- (vi) γενικοί και ειδικοί γραμματείς της Βουλής και της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και
- (vii) οι σύζυγοι ή συγγενείς των προσώπων του παρόντος άρθρου, εξ αίματος ή και εξ αγχιστείας μέχρι και β' βαθμού, σε ευθεία γραμμή και εκ πλαγίου.

Άρθρο 61

Λοιπά ζητήματα

1. Φόροι, τέλη και εισφορές που καταβάλλονται δυνάμει δηλώσεων που υποβάλλονται κατά τις διατάξεις των προηγούμενων άρθρων δεν επιστρέφονται ούτε συμψηφίζονται με άλλες υποχρεώσεις του φορολογουμένου, για οποιονδήποτε λόγο και οι σχετικές δηλώσεις δεν ανακαλούνται.
2. Η καταβολή της οφειλής γίνεται εφάπαξ, εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της δήλωσης, ενώ ο οφειλέτης μπορεί να υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών κατά τις κείμενες διατάξεις. Σε περίπτωση μη καταβολής κατά τα ανωτέρω ή απώλειας της ρύθμισης, ο φορολογούμενος εκπίπτει των ευνοϊκών ρυθμίσεων του παρόντος κεφαλαίου και διενεργείται, κατά περίπτωση, νέος άμεσος, διοικητικός ή διορθωτικός προσδιορισμός, δυνάμει του οποίου επιβάλλονται σε βάρος του η διαφορά πρόσθετου φόρου, καθώς και τα πρόστιμα εκπρόθεσμης δήλωσης, που δεν κατέβαλε λόγω υπαγωγής του στις διατάξεις του παρόντος. Ως προς την επιβολή των προστίμων των άρθρων 58, 58Α και 59 του ν. 4174/2013 ή του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 ή του άρθρου 6 του ν. 2523/1997, ή άλλων διοικητικών ή ποινικών κυρώσεων, η δήλωση θεωρείται ως μηδέποτε υποβληθείσα, εφαρμοζομένων, κατά

τα λοιπά, των διατάξεων του ν. 4174/2013. Το δικαίωμα του Δημοσίου να εκδώσει τις πράξεις της παραγράφου αυτής δεν παραγράφεται πριν την πάροδο τριών ετών από την ημερομηνία απώλειας της ρύθμισης.

3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων μπορεί να ρυθμίζεται ο τρόπος και η διαδικασία υποβολής δηλώσεων και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των άρθρων 57 έως 61.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Μέτρα για την προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και την καταπολέμηση της απόκρυψης εσόδων

ΤΜΗΜΑ Α΄

Μέτρα για την προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών

Άρθρο 62

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος νοούνται ως:

α. «καταναλωτής», κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, ή επαγγελματική του δραστηριότητα σύμφωνα με την περίπτ. 3 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

β. «πληρωτής», το φυσικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και επιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτόν τον λογαριασμό ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το φυσικό πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του ν. 3862/2010 (Α΄ 113).

γ. «δικαιούχος πληρωμής», το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο τελικός αποδέκτης των χρηματικών ποσών τα οποία αποτελούν αντικείμενο της πράξης πληρωμής, σύμφωνα με με την περίπτ. 13 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

δ. «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών» οι επιχειρήσεις που δύνανται να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών και οι οποίες διακρίνονται στις ακόλουθες έξι κατηγορίες:

(α) πιστωτικά ιδρύματα,

(β) ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος,

(γ) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών,

(δ) ιδρύματα πληρωμών,

(ε) η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές Κεντρικές Τράπεζες, όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητά τους ως νομισματικές ή άλλες δημόσιες αρχές,

(στ) το Ελληνικό Δημόσιο ή τα άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του ν. 3862/2010.

ε. «σύστημα πληρωμών», το σύστημα μεταφοράς χρηματικών ποσών το οποίο διέπεται από επίσημες τυποποιημένες διαδικασίες και κοινούς κανόνες για την επεξεργασία, το συμψηφισμό ή/και το διακανονισμό πράξεων πληρωμών, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 4 του ν. 3862/2010.

στ. «σύστημα καρτών πληρωμής», ένα ενιαίο σύνολο κανόνων, πρακτικών, προτύπων και/ή κατευθυντήριων γραμμών εφαρμογής για την εκτέλεση πράξεων πληρωμής με κάρτα και το οποίο είναι διαχωρισμένο από κάθε υποδομή ή σύστημα πληρωμής που υποστηρίζει τη λειτουργία του και συμπεριλαμβάνει οποιοδήποτε ειδικό όργανο, οργανισμό ή οντότητα λήψης αποφάσεων που φέρει την ευθύνη λειτουργίας του συστήματος, σύμφωνα με την περίπτ. 16 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

ζ. «τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής», ένα σύστημα καρτών πληρωμής στο οποίο οι πράξεις πληρωμών με κάρτα πραγματοποιούνται από τον λογαριασμό πληρωμών ενός πληρωτή στον λογαριασμό πληρωμών δικαιούχου πληρωμής μέσω της διαμεσολάβησης του συστήματος, ενός εκδότη (από την πλευρά του πληρωτή)

και ενός αποδέκτη (από την πλευρά του δικαιούχου πληρωμής) , σύμφωνα με την περίπτ. 17 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

η. «τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής», ένα σύστημα καρτών πληρωμής στο οποίο το ίδιο το σύστημα παρέχει υπηρεσίες απόκτησης και έκδοσης και οι πράξεις πληρωμής με κάρτα πραγματοποιούνται από τον λογαριασμό πληρωμής ενός πληρωτή στον λογαριασμό πληρωμής ενός δικαιούχου πληρωμής στο πλαίσιο του συστήματος, σύμφωνα με την περίπτ. 18 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

θ. «χρεωστική κάρτα», μια κατηγορία μέσου πληρωμής που επιτρέπει στον πληρωτή να κινήσει συναλλαγή με χρεωστική κάρτα με εξαίρεση των συναλλαγών με προπληρωμένες κάρτες, σύμφωνα με την περίπτ. 33 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

ι. «πιστωτική κάρτα», μια κατηγορία μέσου πληρωμής που επιτρέπει στον πληρωτή να κινήσει συναλλαγή με πιστωτική κάρτα, σύμφωνα με την περίπτ. 34 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

ια. «προπληρωμένη κάρτα», μια κατηγορία μέσου πληρωμής στην οποία είναι αποθηκευμένο το ηλεκτρονικό χρήμα, όπως ορίζεται στην περίπτ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4021/2011 (Α' 218).

ιβ. «εταιρική κάρτα», μια κατηγορία εργαλείου πληρωμής που εκδίδεται σε επιχειρήσεις ή οντότητες του δημόσιου τομέα ή αυτοαπασχολούμενα φυσικά πρόσωπα και έχει περιορισμένη χρήση για επαγγελματικά έξοδα, όταν οι εν λόγω πληρωμές χρεώνονται άμεσα στον λογαριασμό της επιχείρησης ή οντότητας του δημόσιου τομέα ή του αυτοαπασχολούμενου φυσικού προσώπου.

ιγ. «ηλεκτρονικό χρήμα», οποιαδήποτε αποθηκευμένη – σε ηλεκτρονικό και μαγνητικό υπόθεμα – νομισματική αξία αντιπροσωπευόμενη από απαίτηση έναντι του εκδότη ηλεκτρονικού χρήματος, η οποία έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού για τον σκοπό της πραγματοποίησης πράξεων πληρωμής και η οποία καθίσταται αποδεκτή από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πέραν του εκδότη, σύμφωνα με την περίπτ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4021/2011 (Α' 218).

ιδ. «μέσο πληρωμών», κάθε εξατομικευμένος μηχανισμός ή/και σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και τα οποία χρησιμοποιεί ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών προκειμένου να κινήσει εντολή πληρωμής, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 4 του ν. 3862/2010.

ιε. «μέσο πληρωμής με κάρτα» νοείται οποιοδήποτε μέσο πληρωμής, συμπεριλαμβανομένης της κάρτας (πιστωτικής, χρεωστικής, προπληρωμένης), κινητού τηλεφώνου, ηλεκτρονικού υπολογιστή ή άλλης τεχνολογικής συσκευής που περιλαμβάνει την κατάλληλη εφαρμογή πληρωμής διά της οποίας παρέχεται η δυνατότητα στον πληρωτή να κινήσει πράξη πληρωμής με κάρτα (πιστωτική, χρεωστική, προπληρωμένη), η οποία δεν αποτελεί μεταφορά πίστωσης ή άμεση χρέωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 260/2012.

ιστ. «εφαρμογή πληρωμών» νοείται λογισμικό ηλεκτρονικού υπολογιστή ή αντίστοιχο, το οποίο χρησιμοποιείται σε μια συσκευή παρέχοντας τη δυνατότητα της κίνησης πράξεων πληρωμής με κάρτα και επιτρέποντας στον πληρωτή να εκδίδει εντολές πληρωμών.

ιζ. «τερματικό αποδοχής καρτών πληρωμών και μέσων πληρωμής με κάρτα» στις οποίες κινείται η πράξη πληρωμής, το οποίο περιλαμβάνει όλες τις διαθέσιμες συσκευές, μεθόδους και Εφαρμογές Πληρωμών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αποδοχή καρτών, τόσο με φυσική παρουσία κάρτας, όσο και χωρίς φυσική παρουσία κάρτας (πωλήσεις εξ' αποστάσεως).

Ειδικά:

(α) στην περίπτωση των πωλήσεων εξ αποστάσεως ή των συμβάσεων εξ αποστάσεως, το τερματικό αποδοχής είναι η διεύθυνση του σταθερού τόπου επιχειρηματικής δραστηριότητας, στον οποίο ο δικαιούχος ασκεί τις εμπορικές δραστηριότητές του ανεξάρτητα από τις τοποθεσίες του ιστοτόπου ή του εξυπηρετητή, μέσω των οποίων πραγματοποιείται η πράξη πληρωμής,

(β) στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει μόνιμη επιχειρηματική εγκατάσταση, το τερματικό αποδοχής είναι η διεύθυνση για την οποία ο δικαιούχος

διαθέτει έγκυρη άδεια άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας και μέσω της οποίας πραγματοποιείται η πράξη πληρωμής,

(γ) στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει μόνιμη εγκατάσταση ούτε έγκυρη άδεια άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, το τερματικό αποδοχής είναι η διεύθυνση για την αλληλογραφία που συνδέεται με την καταβολή των φόρων για την εμπορική δραστηριότητα, μέσω της οποίας πραγματοποιείται η πράξη πληρωμής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751.

ιη) Ως «Επαγγελματικός Λογαριασμός» ορίζεται ο λογαριασμός που τηρείται σε Πάροχο Υπηρεσιών Πληρωμών του Ν. 3862/2010, μέσω του οποίου διενεργούνται συναλλαγές που αφορούν αποκλειστικά την επιχειρηματική δραστηριότητα του κατόχου.

Άρθρο 63

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του Τμήματος Α' εφαρμόζονται σε πράξεις πληρωμής με κάρτα και μέσα πληρωμής με κάρτα που έχουν εκδοθεί από τετραμερές σύστημα πληρωμής, καθώς και στις ηλεκτρονικές πληρωμές εν γένει, όταν ο πληρωτής ενεργεί στο πλαίσιο της συναλλαγής με την ιδιότητα του καταναλωτή.

Άρθρο 64

Εξαιρέσεις

1. Οι διατάξεις του Τμήματος Α' δεν εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α. συναλλαγές με εταιρικές κάρτες,

β. αναλήψεις μετρητών σε αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές («ΑΤΜ») ή στο ταμείο του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών,

γ. συναλλαγές με κάρτες πληρωμής που έχουν εκδοθεί από τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής,

δ. λόγω περιορισμών που αποσκοπούν στη διασφάλιση των συναλλαγών, όπως επιβάλλονται από τα τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής στους φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών που αποδέχονται μέσα πληρωμής με κάρτες, όπως αυτοί εκάστοτε ισχύουν

2. Όταν ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής αδειοδοτεί άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσων πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα ή και για τα δύο ή εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, θεωρείται τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής.

3. Κάθε τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής που εμπίπτει στην κατηγορία της προηγούμενης παραγράφου εξαιρείται από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα Τμήματα Α' και Β' του παρόντος Κεφαλαίου, μέχρι τις 9 Δεκεμβρίου 2018 εφόσον:

α. εφαρμόζεται αποκλειστικά για τις εγχώριες πράξεις πληρωμής και

β. το σύνολο των πράξεων εγχώριων πληρωμών με κάρτα που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του αντίστοιχου συστήματος δεν υπερβαίνει ετησίως το 3 % της αξίας όλων των πράξεων εγχώριων πληρωμών με κάρτα.

Άρθρο 65

Υποχρέωση αποδοχής μέσων πληρωμής με κάρτα

1. Οι δικαιούχοι πληρωμής, στο πλαίσιο των συναλλαγών τους με καταναλωτές, υποχρεούνται, εντός ορισμένης προθεσμίας και ανάλογα με τον κύριο Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητάς τους (ΚΑΔ), να αποδέχονται μέσα πληρωμής με κάρτα για την ολοκλήρωση των πράξεων πληρωμής.

2. Για την αποδοχή μέσων πληρωμής με κάρτα, οι δικαιούχοι πληρωμής συμβάλλονται υποχρεωτικά με νομίμως αδειοδοτημένους Παρόχους Υπηρεσιών Πληρωμών, κατά το οριζόμενα στο ν. 3862/2010 (Α' 113). Για την αποδοχή μέσων πληρωμής με κάρτα και μετρητά, καθώς και την είσπραξη για λογαριασμό τρίτου εν

γένει, οι δικαιούχοι πληρωμής απαγορεύεται να συμβάλλονται με οντότητες οι οποίες δεν αποτελούν νομίμως αδειοδοτημένους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών ή Αντιπροσώπους αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται ρητά στην οικεία ισχύουσα νομοθεσία.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Οικονομικών, ορίζονται τα εξής:

- α. οι υπόχρεοι συμμόρφωσης βάσει των κύριων ΚΑΔ,
- β. η προθεσμία συμμόρφωσης,
- γ. Οι διαδικασίες δήλωσης και τροποποίησης των τηρούμενων Επαγγελματικών Λογαριασμών στους Παρόχους Υπηρεσιών Πληρωμών του ν. 3862/2010,
- δ. οι διαδικασίες και τα δεδομένα παρακολούθησης καθώς και η σύνταξη αναφορών, που καταγράφουν τη συμμόρφωση με τις προβλέψεις του Νόμου,
- ε. οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης των ανωτέρω υπό Α' έως δ' υποχρεώσεων,
- στ. η επέκταση της υποχρέωσης της παραγράφου 1 και σε άλλα μέσα πληρωμής, και
- ζ. οι αρμόδιες αρχές και τα μέσα προσφυγής και δικαστικής προστασίας κατά την εφαρμογή των διατάξεων του Τμήματος Α'.

Άρθρο 66

Υποχρέωση ενημέρωσης καταναλωτή

1. Οι δικαιούχοι πληρωμής, οι οποίοι αποδέχονται κάρτες πληρωμών ενημερώνουν τους καταναλωτές σχετικά με την αποδοχή καρτών και μέσων πληρωμής του συστήματος καρτών πληρωμής, με σαφή τρόπο που δεν επιδέχεται παρερμηνείας. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς στην είσοδο του καταστήματος και στο ταμείο.
2. Στους παραβάτες των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000) ευρώ.

3. Οι καταναλωτές και οι ενώσεις καταναλωτών δύνανται να υποβάλλουν καταγγελίες για παραβάσεις της παραγράφου 1, οι οποίες υποβάλλονται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

4. Αρμόδια αρχή για τη διενέργεια του ελέγχου και την επιβολή του προστίμου της παραγράφου 2 ορίζεται η Διεύθυνση Θεσμικών Ρυθμίσεων και Εποπτείας Αγοράς Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή και τα Τμήματα Εμπορίου των Διευθύνσεων Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.

5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα σχετικά με τη διενέργεια του ελέγχου, τον τρόπο επιβολής των προστίμων που επιβάλλονται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα κατά τη διαπίστωση της παράβασης, σε εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος.

6. Τα διοικητικά πρόστιμα του παρόντος εισπράττονται, σύμφωνα με τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε. - ν.δ. 356/1974, Α'90), και αποδίδονται, με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 2946/ 2001 (Α' 224), στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

7. Η απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου του παρόντος υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της, η οποία ασκείται ενώπιον του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης εφόσον οι διοικητικές κυρώσεις έχουν εκδοθεί από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου, και ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην περιφέρεια του οποίου διαπιστώθηκε η παράβαση, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις. Η απόφαση επί της προσφυγής εκδίδεται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κατάθεση της προσφυγής.

8. Η απόφαση επί της ενδικοφανούς προσφυγής υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου του τόπου όπου εδρεύει το όργανο που εξέδωσε την απόφαση επιβολής προστίμου, μέσα στην προθεσμία της παραγράφου 1 του άρθρου 66 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Η εμπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής και η

τυχόν υποβολή αίτησης αναστολής δεν αναστέλλουν την είσπραξη του είκοσι τοις εκατό (20%) του προστίμου. Μετά την έκδοση απόφασης από το Διοικητικό Πρωτοδικείο το ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) που εισπράχθηκε συμψηφίζεται ή επιστρέφεται ολικά ή μερικά στον διοικούμενο, ανάλογα με την περίπτωση.

9. Το ύψος του επιβληθέντος διοικητικού προστίμου μειώνεται στο ήμισυ εάν ο υπόχρεος εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτόν της σχετικής πράξης και σε κάθε περίπτωση πριν την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής της παραγράφου 1, προβεί σε καταβολή του προστίμου. Η καταβολή αυτή συνεπάγεται την αυτοδίκαιη παραίτηση του υπόχρεου από κάθε δικαίωμα προσβολής ή αμφισβήτησης της πράξης επιβολής προστίμου.

Άρθρο 67

Υποχρεώσεις παρόχων υπηρεσιών πληρωμών προς τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή σχετικά με τιμολογιακά δεδομένα

1. Κάθε αδειοδοτημένος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, ημεδαπός ή αλλοδαπός, υποχρεούται να γνωστοποιεί στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή τιμολογιακά στοιχεία για ορισμένα βασικά προϊόντα και υπηρεσίες που αυτός προσφέρει.
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών, ορίζεται:
  - α. Το ακριβές περιεχόμενο των στοιχείων που γνωστοποιούνται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή.
  - β. Η διαδικασία και η περιοδικότητα γνωστοποίησης των στοιχείων.
  - γ. Οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης γνωστοποίησης.

ΤΜΗΜΑ Β΄

Φορολογικές και λοιπές ρυθμίσεις

Άρθρο 68

Μειώσεις φόρου μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών

1. Στο άρθρο 16 του ν. 4172/2013 (Α' 167) προστίθεται νέα παράγραφος 3, ως εξής:
 «3. α) Κατά τον υπολογισμό του φόρου σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι δαπάνες απόκτησης αγαθών και λήψης υπηρεσιών για συναλλαγές στην ημεδαπή ή σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ε.Ο.Χ., απαιτείται να έχουν πραγματοποιηθεί με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, όπως ενδεικτικά αλλά όχι περιοριστικά κάρτες και μέσα πληρωμής με κάρτες, πληρωμή μέσω λογαριασμού πληρωμών Παρόχων Υπηρεσιών Πληρωμών του Ν. 3862/2010, χρήση ηλεκτρονικού πορτοφολιού, κατ' ελάχιστον σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Εισόδημα (σε ευρώ)	Ποσοστό ελάχιστης δαπάνης με ηλεκτρονική συναλλαγή και μέσα πληρωμής με κάρτα (Προοδευτική εφαρμογή)
1-10.000	10%
10.000,01-30.000	15%
30.000,01 και άνω	20% και μέχρι 30.000 ευρώ

β) Για τους φορολογούμενους που εξαιρούνται από την υποχρέωση χρήσης ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής για την πραγματοποίηση των δαπανών της περίπτωσης Α', απαιτείται η προσκόμιση αποδείξεων ίσης αξίας, σύμφωνα με την κλίμακα της προηγούμενης περίπτωσης.

γ) Αν δεν καλύπτεται το ελάχιστο απαιτούμενο ποσό της παραπάνω κλίμακας, τότε ο φόρος προσαυξάνεται κατά το ποσό που προκύπτει από τη θετική διαφορά μεταξύ του απαιτούμενου και του δηλωθέντος ποσού, πολλαπλασιαζόμενης με συντελεστή 22%.

δ) Εξαιρούνται από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικών ηλεκτρονικών συναλλαγών, οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών, οι στρατιωτικοί, εφόσον υπηρετούν στην αλλοδαπή, οι υπηρετούντες στη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας και σε ψυχιατρικό κατάστημα και οι φυλακισμένοι.

ε) Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζεται η διαδικασία συγκέντρωσης των απαραίτητων δεδομένων από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών.

στ) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι εξαιρούμενες δαπάνες, οι κατηγορίες των φορολογούμενων που εξαιρούνται από την υποχρέωση πραγματοποίησης των δαπανών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, τα επιπλέον κίνητρα για φορολογούμενους που υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα ποσοστά ελάχιστης δαπάνης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.»

2. Η προηγούμενη παράγραφος ισχύει από το φορολογικό έτος 2017 και μετά.

3. Στο άρθρο 18 του ν. 4172/2013 (Α' 167) προστίθεται νέα παράγραφος 4, ως εξής:

«4. Οι ως άνω αναφερόμενες ιατρικές δαπάνες συνυπολογίζονται για τον προσδιορισμό του ποσού μείωσης φόρου, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν πραγματοποιηθεί με τη χρήση μέσων πληρωμής με κάρτα ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι εξαιρέσεις και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας».

Άρθρο 69

Διασφάλιση και έλεγχος συναλλαγών

1. Η παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58), αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τα υποκείμενα σε φόρο φυσικά και νομικά πρόσωπα των άρθρων 3 και 45 αντίστοιχα του ν. 4172/2013 (Α' 167) υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά σε βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, τα δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων - στοιχείων, ανεξαρτήτως της μεθόδου έκδοσης αυτών».

2. Η παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Τα φορολογικά στοιχεία συνολικής αξίας πεντακοσίων (500) ευρώ και άνω, που εκδίδονται για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, εξοφλούνται από τους λήπτες τους, αγοραστές των αγαθών ή των υπηρεσιών, αποκλειστικώς με τη

χρήση μέσων πληρωμής με κάρτα ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής, όπως ενδεικτικά άλλα όχι περιοριστικά τραπεζικό έμβασμα, πληρωμή μέσω λογαριασμού πληρωμών, χρήση ηλεκτρονικού πορτοφολιού. Δεν επιτρέπεται εξόφληση των στοιχείων αυτών με μετρητά.»

3. Η παρ. 6 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται η έκταση εφαρμογής και οι ειδικότερες υποχρεώσεις των φορολογούμενων της παρ. 1, οι εξαιρέσεις, η διαδικασία και οι τεχνικές προδιαγραφές για τη διαβίβαση, την ασφάλεια και την επεξεργασία των δεδομένων της παρ. 1, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαβίβασή τους.»

Άρθρο 70

Πρόγραμμα Δημοσίων Κληρώσεων (Λοταρία)

1. Οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται με τη χρήση μέσων πληρωμής με κάρτα ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής, για την αγορά αγαθών ή την λήψη υπηρεσιών, λαμβάνονται υπόψη για τη συμμετοχή σε πρόγραμμα δημοσίων κληρώσεων (Λοταρίες), μέσω του οποίου, οι τυχεροί, επιβραβεύονται με χρηματικά ή και σε είδος έπαθλα. Το συνολικό διανεμόμενο χρηματικό ποσό κατά τις διενεργούμενες κληρώσεις επιβαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό και δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των δώδεκα (12) εκατομμυρίων ευρώ κατ' έτος.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ρυθμίζεται οποιοδήποτε σχετικό θέμα και αναγκαία λεπτομέρεια αναφορικά με το ως άνω πρόγραμμα κληρώσεων, όπως ενδεικτικά η διάρκεια του προγράμματος, η διαδικασία και η συχνότητα των κληρώσεων, τα κριτήρια και η διαδικασία συμμετοχής, τα μέσα καταχώρισης των συναλλαγών που συμμετέχουν στις κληρώσεις, ο καθορισμός των χρηματικών ή και σε είδος βραβείων, καθώς και κάθε άλλη σχετική με την εφαρμογή της παρούσας διάταξης λεπτομέρεια.

Άρθρο 71

**Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών στη
Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών
και λοιπές διατάξεις**

1. Η παρ. 1 του άρθρου 62 του Ν. 4170/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συστήνεται «Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών» (Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π.) των πιστωτικών ιδρυμάτων, των ιδρυμάτων πληρωμών και των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος που λειτουργούν στην Ελλάδα, καθώς και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών που αποδέχονται συναλλαγές καρτών πληρωμών ('card acquirers') με έδρα το εξωτερικό και οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, εξυπηρετώντας επιχειρήσεις στην Ελληνική επικράτεια, με σκοπό τη διευκόλυνση της διαβίβασης των αιτημάτων παροχής πληροφοριών από το σύνολο των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων και του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος του Υπουργείου Οικονομικών, την Οικονομική Αστυνομία, τον Οικονομικό εισαγγελέα, τον Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, την Αρχή Καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης. Τα αιτήματα παροχής πληροφοριών αφορούν σε κάθε στοιχείο και πληροφορία για φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που τηρούνται στους ως άνω αναφερόμενους Παρόχους, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για την άρση του τραπεζικού και επαγγελματικού απορρήτου, καθώς και του απορρήτου των στοιχείων έναντι των παραπάνω αρχών και υπηρεσιών του δημοσίου και της αυτοματοποιημένης πρόσβασής τους σε αυτό.

Για τους σκοπούς της παρούσας διάταξης ορίζονται ως υπόχρεα πρόσωπα τα πιστωτικά ιδρύματα του ν. 4261/2014, συμπεριλαμβανομένων και των υποκαταστημάτων αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων, τα ιδρύματα πληρωμών του ν. 3862/2010 και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος του ν. 4021/2011, τα οποία δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια, με ή χωρίς φυσική εγκατάσταση, και τηρούνται στο Μητρώο της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και οι φορείς αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών με τη χρήση καρτών πληρωμών (card acquirers) που δραστηριοποιούνται με έδρα το εξωτερικό ή την Ελλάδα και εξυπηρετούν

επιχειρήσεις στην Ελληνική επικράτεια. Οι αρχές και υπηρεσίες του Δημοσίου του πρώτου εδαφίου φέρουν την ευθύνη επιβεβαίωσης της νομιμότητας και σκοπιμότητας των διαβιβαζόμενων αιτημάτων παροχής πληροφοριών. Η πρόσβαση των λοιπών αρχών, υπηρεσιών και φορέων του Δημοσίου στο Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π. επιτρέπεται μόνο αν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία η άρση του απορρήτου του πρώτου εδαφίου της παρούσας.

Τα στοιχεία και οι πληροφορίες που διαβιβάζονται από τα υπόχρεα πρόσωπα της παρ. 1 μέσω του Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π. αφορούν τις υποχρεώσεις των παρόχων αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3691/2008 κατά την τελευταία δεκαετία από την ημερομηνία υποβολής κάθε αιτήματος παροχής πληροφοριών προς το Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π.»

2. Στο άρθρο 62 του ν. 4170/2013, προστίθενται νέες παράγραφοι 7, 8, 9 και 10 ως εξής:

«7. Δημιουργείται στην Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, δημόσιο μητρώο που περιλαμβάνει τα υπόχρεα πρόσωπα της παρ. 1, τα οποία έχουν ενεργοποιήσει την πρόσβασή τους στο Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π. Το μητρώο είναι προσβάσιμο ηλεκτρονικά μέσω του συστήματος TAXISNET.

8. Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική επικράτεια και είναι τελικοί αποδέκτες χρηματικών ποσών, τα οποία αποτελούν αντικείμενο πράξης πληρωμής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2, σημείο 13 του Κανονισμού 2015/751, υποχρεούνται στην δήλωση του συνόλου των υπόχρεων προσώπων της παρ. 1 με τα οποία συνεργάζονται, εντός τριάντα (30) ημερών από την δημιουργία του μητρώου της παρ. 7 ή την εκκίνηση της όποιας νέας συνεργασίας τους. Η δήλωση των σχετικών στοιχείων γίνεται ηλεκτρονικά μέσω TAXISNET.

9. Για το σκοπό της συνεκτικής και ορθής αποτύπωσης των δεδομένων των συναλλαγών των φυσικών και νομικών προσώπων της παρ. 8, με ενιαίο τρόπο, τα υπόχρεα πρόσωπα της παρ. 1, που αποκτούν πρόσβαση στο Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π. αποκτούν πρόσβαση στα δεδομένα της «Υπηρεσίας Διαδικτύου Πληροφοριών Μητρώου για Φυσικά και Μη Φυσικά Πρόσωπα» όπως εκάστοτε ισχύει, το οποίο

τηρείται στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, στο πλαίσιο εφαρμογής του ν. 3979/2011.»

3. Μετά το άρθρο 62 του ν. 4170/2013 προστίθεται νέο άρθρο 62Α που έχει ως εξής:

«Αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

1. Στις περιπτώσεις συναλλαγών με χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής, όπως ενδεικτικά μέσω μεταφοράς από λογαριασμό ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking), μέσω χρήσης κάρτας πληρωμής καθώς και μέσω οποιουδήποτε άλλου ηλεκτρονικού μέσου πληρωμών, όπως ενδεικτικά αλλά όχι περιοριστικά, ηλεκτρονικό πορτοφόλι, ηλεκτρονικό χρήμα, κουπόνι, voucher, καθίσταται υποχρεωτική η ονομαστικοποίηση του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής, με ταυτοποίηση του κατόχου του, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3691/2008 για την «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» όπως ισχύει, και της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η χρήση μη-ονομαστικοποιημένων, μη-ταυτοποιημένων ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής κατά την πραγματοποίηση συναλλαγών με οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα δεν επιτρέπεται, λαμβανομένης υπόψη της παρ. 2 του παρόντος.

Η παρ. αυτή εφαρμόζεται στο σύνολο των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα με οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4261/2014 (Α' 107), τα ιδρύματα πληρωμών του ν. 3862/2010 (Α' 113), και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος του ν. 4021/2011 (Α' 218) που είτε έχουν αδειοδοτηθεί και εδρεύουν στην Ελλάδα είτε αποτελούν αλλοδαπά ιδρύματα κράτους μέλους του ΕΟΧ και παρέχουν υπηρεσίες στην Ελλάδα.

2. Με απόφασή του, ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να εξαιρεί από την απαγόρευση χρήσης μη-ταυτοποιημένων και μη-ονομαστικοποιημένων

ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής κατά την πραγματοποίηση συναλλαγών, δραστηριότητες δικαιούχων που κατηγοριοποιούνται σε συγκεκριμένους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας, και οι οποίες δεν παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, φοροδιαφυγή και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως οι παράγοντες κινδύνου αυτοί ορίζονται στο Κεφάλαιο II, Άρθρο 16, Παράγραφος 3, Παραρτήματος III της «ΟΔΗΓΙΑΣ (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Μαΐου 2015»

3. Απαγορεύεται ρητά η διανομή και η καθ' οιονδήποτε τρόπο διάθεση ηλεκτρονικού χρήματος καθώς και η είσπραξη έναντι τρίτου εν γένει, με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής και μετρητά, από παντός είδους οντότητες του ν. 4308/2014, που δεν αποτελούν νομίμως αδειοδοτημένους Παρόχους Υπηρεσιών Πληρωμών ή Αντιπροσώπους ή υποκαταστήματα αυτών, βάσει των οριζόμενων στο ν. 3862/2010 και το ν. 4021/2011. Η Αντιπροσώπευση Παρόχου Υπηρεσιών Πληρωμών αφορά μόνο στα Ιδρύματα Πληρωμών και στα Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος, εξαιρουμένων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, όπως προβλέπεται στον ν. 3862/2010 και ν. 4021/2011.

4. Απαγορεύεται σε οντότητες του ν. 4308/2014 που ασκούν δραστηριότητες στους τομείς των τυχερών παιγνίων και του στοιχηματισμού, όπως οι τομείς αυτοί ορίζονται στο άρθρο 25 του Κεφαλαίου Η' του Δ' Μέρους' του ν. 4002/2011, καθώς και στους τομείς της διάθεσης και εμπορίας όπλων, να παρέχουν υπηρεσίες Αντιπροσώπου Παρόχων Υπηρεσιών Πληρωμών των ν. 3862/2010 και ν. 4021/2011.

5. Στην περίπτωση ακύρωσης, επιστροφής, αποζημίωσης ή απόδοσης κέρδους που προκύπτει ως αποτέλεσμα μιας συναλλαγής με ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής, η πίστωση του πληρωτή διενεργείται από την οντότητα του ν. 4308/2014 υποχρεωτικά στο ίδιο ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής και δια μέσου του ιδίου Παρόχου Υπηρεσιών Πληρωμών, από το οποίο πραγματοποιήθηκε η αρχική συναλλαγή.

6. Οντότητες του ν. 4308/2014 με υποχρεώσεις αυξημένης δέουσας επιμέλειας των πελατών τους, σύμφωνα με τους ν. 3691/2008 και ν. 3932/2011, κατά την πραγματοποίηση συναλλαγών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, συλλέγουν τα στοιχεία ταυτοποίησης και δέουσας επιμέλειας των πληρωτών ανά συναλλαγή,

υποχρεωτικώς δια μέσου των συνεργαζόμενων Παρόχων Υπηρεσιών Πληρωμών του ν. 3862/2010.»

4. Η ισχύς των παραγράφων 1 ως 3 του άρθρου 62Α του ν. 4170/2013 αρχίζει 3 μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 72

Μη εκπιπόμενες επιχειρηματικές δαπάνες

Στο άρθρο 23 του ν. 4172/2013, προστίθεται νέα παράγραφος ιδ') ως εξής:

«ιδ) Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4172/2013, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.»

Άρθρο 73

Τροποποίηση διατάξεων του Ν. 4174/2013 (Α' 170)

1. Στην παρ. 1 του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 όπως ισχύει, προστίθενται νέες περιπτώσεις ιγ' και ιδ', ως εξής:

«ιγ) δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58).

ιδ) δεν υποβάλει ή υποβάλλει ανακριβή στοιχεία, αναφορικά με τις κατά την παρ. 8 του άρθρου 62 του ν. 4170/2013 υποχρεώσεις του.»

2. Η περιπτ. ε') της παρ. 2 του άρθρου 54 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

"ε) δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ, στις περιπτ. ε', ι, ζ', η' και ιδ' της παρ. 1"

3. Στην περιπτ. Α' της παρ. 2 του άρθρου 54 του ν. 4174/2013, η φράση «και στ' της παραγράφου 1,» αντικαθίσταται με τη φράση «στ' και ιγ' της παραγράφου 1,».

Άρθρο 74**Τροποποίηση διατάξεων του Ν. 4308/2014 (Α' 251)**

1. Η παρ. 13 του άρθρου 12 του ν. 4308/2014 αντικαθίσταται ως εξής:

«13. Η οντότητα μπορεί να εκδίδει παραστατικά λιανικής πώλησης με χειρόγραφο τρόπο στην περίπτωση διακοπής του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ή διακοπής της λειτουργίας του μέσου έκδοσης παραστατικών, λόγω τεχνικού προβλήματος. Σε περίπτωση μη λειτουργίας του εξοπλισμού έκδοσης παραστατικών λόγω τεχνικού προβλήματος, η οντότητα λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποκατάσταση της λειτουργίας του εξοπλισμού χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και για την αποτροπή επαναλήψεων του προβλήματος. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων της παραγράφου 9 δύναται να ρυθμίζονται θέματα εφαρμογής της παραγράφου αυτής, καθώς και να επιβάλλεται υποχρέωση ενημέρωσης της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων.»

2. Στο άρθρο 12 του ν. 4308/2014 προστίθεται παράγραφος 16, ως εξής:

«16. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των Παρόχων Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης, καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου των τιμολογίων και των στοιχείων λιανικής πώλησης που εκδίδονται και αυθεντικοποιούνται με την χρήση υπηρεσιών των Παρόχων Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης.»

Άρθρο 75**Εξουσιοδοτικές διατάξεις**

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, παρέχεται η δυνατότητα θέσπισης επιπλέον μέτρων, κινήτρων, καθώς και οποιασδήποτε λεπτομέρειας για την εφαρμογή των μέτρων αυτών, στο πλαίσιο εφαρμογής της παρούσας, με σκοπό την περαιτέρω προώθηση των ηλεκτρονικών πληρωμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Έλεγχος, εκκαθάριση και πληρωμή δαπανών Δημοσίου**Άρθρο 76****Έλεγχος δαπανών από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων**

1. Ο έλεγχος των δαπανών του Δημοσίου, που προβλέπεται από τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 91 του ν. 4270/2014 (Α' 143) και ασκείται από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων σύμφωνα με την παρ. β του άρθρου 69Γ του ίδιου νόμου, συνίσταται στην εξέταση από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων των νομίμων δικαιολογητικών και αποβλέπει στη διακρίβωση του κατά πόσον η δαπάνη:

α. προβλέπεται από διάταξη νόμου ή εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες της Υπηρεσίας ή συντελεί στην εκπλήρωση των σκοπών της, όπως αυτοί προσδιορίζονται από τις καταστατικές και οργανωτικές διατάξεις του φορέα και υπάρχει γι' αυτή διαθέσιμη πίστωση (έλεγχος νομιμότητας),

β. έχει νόμιμα αναληφθεί, η σχετική απαίτηση δεν έχει παραγραφεί και επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά (έλεγχος κανονικότητας) και

Κατά τον ασκούμενο έλεγχο εξετάζονται και τα παρεμπιπτόντως αναφερόμενα ζητήματα επιφυλασσομένων των διατάξεων για το δεδικασμένο και το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (παρεμπίπτων έλεγχος).

2. Ως νόμιμα δικαιολογητικά θεωρούνται τα προβλεπόμενα, κατά περίπτωση, από τις κείμενες διατάξεις, τις εκδιδόμενες κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και τις οδηγίες του Υπουργού Οικονομικών. Τα εν λόγω δικαιολογητικά πρέπει να είναι πρωτότυπα και χωρίς αλλοιώσεις. Ειδικά για τη δικαιολόγηση απορρήτων δαπανών ισχύουν οι προβλεπόμενες, κατά περίπτωση, ειδικές διατάξεις. Κατ' εξαίρεση όταν τα πρωτότυπα υποβάλλονται υποχρεωτικά ή φυλάσσονται σε άλλη δημόσια αρχή, γίνονται δεκτά αντίγραφα επικυρωμένα από την αρχή αυτή.

3. Τα οριζόμενα δικαιολογητικά για κάθε δαπάνη συγκεντρώνονται με ευθύνη των αρμοδίων υπηρεσιών και διαβιβάζονται στην αρμόδια για τον έλεγχο υπηρεσία του φορέα με έγγραφο, στο οποίο αναγράφεται το όνομα του δικαιούχου, ο αριθμός της πράξης ανάληψης υποχρέωσης, ο ειδικός φορέας και ο Κωδικός Αριθμός Εξόδου

(ΚΑΕ), το ποσό για το οποίο ζητείται η έκδοση του σχετικού χρηματικού εντάλματος (ΧΕ) και πλήρης κατάλογος με τα συνημμένα δικαιολογητικά. Κατά τη διενέργεια του ελέγχου δύναται η αρμόδια για τον έλεγχο υπηρεσία του φορέα να ζητεί κάθε αναγκαία πληροφορία ή στοιχείο.

4. Εάν κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών διαπιστώνονται θεραπεύσιμες ελλείψεις, καλείται η κατά περίπτωση αρμόδια υπηρεσία που τα απέστειλε να τις συμπληρώσει σε εύλογη προθεσμία.

5. Αν προκύψει διάσταση απόψεων μεταξύ διατάκτη και προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών ως προς τη συνδρομή εν όλω ή εν μέρει των προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 26 του ν. 4270/2014.

6. Αν κατά τον ασκούμενο έλεγχο γεννηθούν βάσιμες αμφιβολίες ως προς το ουσιαστικό μέρος της δαπάνης, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 88 και επόμενα του παρόντος κεφαλαίου.

Άρθρο 77

Εκκαθάριση δαπανών

1. Αν από τον έλεγχο του προηγούμενου άρθρου δεν διαπιστωθούν ελλείψεις στα δικαιολογητικά ή παρατυπίες ή δοθεί εντολή από την αρμόδια αρχή για εκτέλεση της δαπάνης κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4270/2014, συντάσσεται επί των δικαιολογητικών πράξη εκκαθάρισης, στην οποία αναγράφεται ολογράφως και αριθμητικώς το εκκαθαριζόμενο υπέρ του πιστωτή του Δημοσίου χρηματικό ποσό. Η πράξη αυτή μονογράφεται από το υπηρεσιακό όργανο που συνέπραξε στον έλεγχο και υπογράφεται από τους κατά περίπτωση αρμόδιους για την εκκαθάριση προϊσταμένους/επικεφαλής γραφείων.

2. Σε περίπτωση διορθώσεων στην πράξη εκκαθάρισης, οι διορθωτέοι αριθμοί διαγράφονται με μία και μόνη ερυθρά γραμμή και η αναγραφή του ορθού αριθμού γίνεται με παραπομπή ή παρεγγραφή. Οι διορθώσεις αυτές μονογράφονται από τον υπάλληλο που εκκαθαρίζει τη δαπάνη.

3. Στην περίπτωση ενιαίας εκκαθάρισης για περισσότερες των μια απαιτήσεων, ενός ή περισσότερων δικαιούχων, και μόνο για δαπάνες που εξοφλούνται μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής (ΕΑΠ), επισυνάπτεται στα δικαιολογητικά συγκεντρωτική κατάσταση με τα αναλυτικά κατά περίπτωση και στο σύνολο ποσά. Στην κατάσταση αυτή συντάσσεται η πράξη της εκκαθάρισης.

4. Η εκκαθάριση και εντολή πληρωμής των δαπανών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας ενεργείται σύμφωνα με τη νομοθεσία που το διέπει.

Άρθρο 78

Έκδοση Χρηματικών Ενταλμάτων

1. Μετά τον έλεγχο και την εκκαθάριση των δαπανών εκδίδονται από την αρμόδια οικονομική υπηρεσία του φορέα χρηματικά εντάλματα (ΧΕ) για την πληρωμή τους.

2. Τα ΧΕ εκδίδονται με ηλεκτρονικό τρόπο, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΟΠΣΔΠ), σε τρία (3) αντίτυπα, το πρώτο (ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ), στο οποίο επισυνάπτονται τα δικαιολογητικά εξόφλησης, το δεύτερο (ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ), στο οποίο επισυνάπτονται τα δικαιολογητικά που υποστηρίζουν τη δαπάνη και το τρίτο (ΣΤΕΛΕΧΟΣ), το οποίο παραμένει στην εκκαθαρίζουσα υπηρεσία συνοδευόμενο από πλήρη φάκελο με αντίγραφα όλων των ανωτέρω δικαιολογητικών της δαπάνης και της εξόφλησης.

3. Στα ΧΕ αναγράφονται:

α. Ο αύξων αριθμός του εντάλματος και ο αριθμός πρωτοκόλλου του διαβιβαστικού της παρ. 3 του άρθρου 76 του παρόντος.

β. Το οικονομικό έτος.

γ. Ο τίτλος και ο κωδικός αριθμός του φορέα και του ειδικού φορέα, σε βάρος του προϋπολογισμού του οποίου εκδίδονται και ο κωδικός αριθμός εξόδου στον οποίο καταλογίζεται η δαπάνη.

δ. Η υπηρεσία που εκδίδει το ΧΕ.

ε. Ο αύξων αριθμός της αναληφθείσας υποχρέωσης.

στ. Το πληρωτέο ποσό ολογράφως και αριθμητικώς.

ζ. Το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου, η διεύθυνση, το επάγγελμα, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου αυτού και όταν ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο, η ακριβής επωνυμία και η έδρα του.

η. Πλήρης αιτιολογία της πληρωμής και ο αριθμός του τιμολογίου ή ισοδύναμου εγγράφου.

θ. Ο τόπος και η χρονολογία έκδοσης.

ι. Το καθαρό πληρωτέο ποσό στο δικαιούχο και η ανάλυση των σχετικών κρατήσεων και φόρων.

ια. Ο τίτλος της θέσεως και το ονοματεπώνυμο των αρμόδιων οργάνων που υπογράφουν.

4. Στα Χρηματικά Εντάλματα Προπληρωμής (ΧΕΠ), όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 100 του ν. 4270/2014, αναγράφονται τα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου, πλην της περίπτωσης ι' και η προθεσμία απόδοσης λογαριασμού. Στα προσωρινά Χρηματικά Εντάλματα (ΧΕ) αναγράφονται τα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 105 του ν. 4270/2014, πλην των περιπτώσεων γ, ε και ι.

5. Στα ΧΕ δεν επιτρέπονται προσθήκες, αλλοιώσεις, διαγραφές και παρεγγραφές.

6. Επιτρέπεται η έκδοση ενός μόνο ΧΕ για κοινές ομοειδείς απαιτήσεις περισσοτέρων του ενός δικαιούχων, μόνο στην περίπτωση που αυτό εξοφλείται μέσω της ΕΑΠ.

7. Επιτρέπεται η έκδοση ΧΕ βάσει δικαιολογητικών που έχουν επισυναφθεί σε άλλο. Στην περίπτωση αυτή γίνεται σημείωση παραπομπής στο ΧΕ στο οποίο επισυνάφθηκαν τα δικαιολογητικά.

8. Τα ΧΕ εκδίδονται από τα αρμόδια υπηρεσιακά όργανα που διενήργησαν τον έλεγχο και την εκκαθάριση της δαπάνης, μονογράφονται από αυτά και υπογράφονται από τους κατά περίπτωση αρμόδιους προϊσταμένους/επικεφαλής γραφείων. Για την

αναπλήρωση των προϊσταμένων των αρμόδιων για την εκκαθάριση και ενταλματοποίηση δαπανών υπηρεσιακών μονάδων της οικονομικής υπηρεσίας, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 87 του ν. 3528/2007 (Α'26), τηρουμένων και των σχετικών κανόνων περί ασυμβίβαστων καθηκόντων. Τα ΧΕ αριθμούνται και καταχωρούνται στα βιβλία της οικονομικής υπηρεσίας.

Άρθρο 79

Αποστολή ΧΕ στο Ελεγκτικό Συνέδριο

1.α. Για τα ΧΕ που δεν εξοφλούνται μέσω της ΕΑΠ απαιτείται, μετά την πληρωμή της δαπάνης, η αποστολή του πρωτοτύπου και των δικαιολογητικών εξόφλησης στην αρμόδια Υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου μέσα στο τελευταίο δεκαήμερο του επόμενου από την εξόφληση μήνα, για την άσκηση του κατασταλτικού ελέγχου. Τα ΧΕ συνοδεύονται από κατάσταση στην οποία περιλαμβάνονται ιδίως τα εξής:

αα) Αριθμός χρηματικού εντάλματος.

ββ) Ονοματεπώνυμο δικαιούχου.

γγ) Ποσό χρηματικού εντάλματος.

β. Για τα ΧΕ που εξοφλούνται μέσω της ΕΑΠ, εφαρμόζεται η διαδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία της Αρχής.

2. Τα αντίγραφα των τακτικών ΧΕ, όπως αυτά ορίζονται στην περιπτ. γ' του άρθρου 92 του ν. 4270/2014, μαζί με τα συνημμένα σ' αυτά δικαιολογητικά αποστέλλονται στην αρμόδια Υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου μέσα στο τελευταίο δεκαήμερο του επόμενου από την εξόφλησή τους μήνα και συνοδεύονται από κατάσταση, στην οποία αναγράφονται, κατά φορέα και ειδικό φορέα, ο αριθμός ΧΕ, το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου και το ποσό του ΧΕ.

3. Τα πρωτότυπα και αντίγραφα των ΧΕΠ και τα αντίγραφα των Επιτροπικών Ενταλμάτων (ΕΕ), όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 82 του παρόντος, μαζί με τις εγκριτικές αποφάσεις του διατάκτη, αποστέλλονται στην αρμόδια Υπηρεσία του

Ελεγκτικού Συνεδρίου μέσα στην προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου από την εξόφληση των ΧΕΠ και την ολοκλήρωση μεταφοράς της πίστωσης, αντίστοιχα, και συνοδεύονται από κατάσταση, στην οποία αναγράφονται για μεν τα ΧΕΠ τα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου και η προθεσμία απόδοσης λογαριασμού, για δε τα ΕΕ ο αριθμός του επιτροπικού, ο δευτερεύων διατάκτης και το ποσό.

4. Οι καταστάσεις των προηγούμενων παραγράφων συντάσσονται σε δύο (2) αντίτυπα και παραδίδονται στην αρμόδια Υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρατά το ένα αντίτυπο και επιστρέφει το δεύτερο στην αποστέλλουσα υπηρεσία αυθημερόν, με πράξη επί της κατάστασης που βεβαιώνει την παραλαβή των τακτικών ΧΕ, των ΧΕΠ και των ΕΕ.

5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύναται να ρυθμίζονται επιμέρους θέματα, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 80

Ακύρωση ΧΕ

Τα ΧΕ ακυρώνονται ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣΔΠ Τα αντίτυπα των ακυρωθέντων ΧΕ παραμένουν στο αρχείο της υπηρεσίας, με την χειρόγραφη ένδειξη «ΑΚΥΡΟ» και επισημειωματική πράξη του Προϊστάμενου της αρμόδιας για την εκκαθάριση της δαπάνης οργανικής μονάδας. Δεν επιτρέπεται η ακύρωση ΧΕ μετά την αποστολή αιτήματος στη ΔΟΥ για διενέργεια συμψηφισμού απαιτήσεων – οφειλών.

Άρθρο 81

Εξόφληση Χρηματικών Ενταλμάτων

1. α. Μετά την έκδοση του ΧΕ δίνεται από την αρμόδια για την εξόφληση του ΧΕ οργανική/υπηρεσιακή μονάδα της οικείας οικονομικής υπηρεσίας του φορέα, ηλεκτρονική εντολή μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού προς την Τράπεζα της

Ελλάδος (ΤτΕ) για την εξόφληση του οικείου ΧΕ, με πίστωση του δηλωθέντος τραπεζικού λογαριασμού του δικαιούχου και χρέωση του τηρούμενου στην ΤτΕ λογαριασμού του Δημοσίου «Ελληνικό Δημόσιο, Συγκέντρωση Εισπράξεων - Πληρωμών».

β. Σε περίπτωση οφειλών του δικαιούχου προς το Δημόσιο ή/και προς ασφαλιστικό φορέα διενεργείται αυτοδικαίως συμψηφισμός απαίτησης - οφειλών μέσω ηλεκτρονικών διεπαφών, για μεν τις οφειλές προς το Δημόσιο από την οικεία ΔΟΥ, για δε τις οφειλές προς τον ασφαλιστικό φορέα από την αρμόδια για την εξόφληση υπηρεσία. Αν μετά τον συμψηφισμό απομένει υπόλοιπο της απαίτησης δίνεται εντολή μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού προς την ΤτΕ. Μετά τον προαναφερόμενο συμψηφισμό τα χρηματικά εντάλματα δεν ακυρώνονται.

γ. Σε περίπτωση μη χορήγησης αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας ή βεβαίωσης οφειλής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν.1882/1990 (Α 43) και της ΠΟΛ 1274/2013 (Β' 3398), όπως ισχύουν, τα χρηματικά εντάλματα δεν εξοφλούνται.

2. α. Σε περίπτωση κατάσχεσης χρηματικής απαίτησης εις χείρας του Δημοσίου ως τρίτου και σε περίπτωση εκχώρησης απαίτησης κατά του Δημοσίου, η πληρωμή του οικείου χρηματικού εντάλματος διενεργείται σύμφωνα με την παράγραφο 1 με πίστωση του τραπεζικού λογαριασμού του κατάσχοντος ή του υπέρ ου η εκχώρηση (εκδοχέα) κατά περίπτωση, τηρούμενης της παρ. 9 του άρθρου 26 του ν. 1882/1990, όπως ισχύει.

β. Κατασχέσεις και εκχωρήσεις δεν εκτελούνται μετά την αποστολή των στοιχείων του εντάλματος στην οικεία ΔΟΥ για τυχόν συμψηφισμούς.

3. Η απόδοση των κρατήσεων στους δικαιούχους διενεργείται ανά ΧΕ με την ίδια εντολή μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού, με την οποία εξοφλείται το ΧΕ.

4. Η ΤτΕ για την πιστοποίηση της εκτέλεσης της εντολής μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού, αποστέλλει ηλεκτρονικά αρχεία επιβεβαίωσης στο ΟΠΣΔΠ μέσω του οποίου εκτυπώνεται σχετικό αποδεικτικό.

5. Οι δικαιούχοι των χρηματικών ενταλμάτων ενημερώνονται, μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής, για την πίστωση του τραπεζικού λογαριασμού τους και την εξόφληση των οικείων ΧΕ.

Άρθρο 82

Έκδοση και θεώρηση Επιτροπικών Ενταλμάτων

1. Η μεταβίβαση στους δευτερεύοντες διατάκτες, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση του κύριου διατάκτη, των αναγκαίων κάθε φορά πιστώσεων, ενεργείται από τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες των Υπουργείων και λοιπών φορέων Κεντρικής Διοίκησης, με Επιτροπικά Εντάματα (ΕΕ) που εκδίδονται ύστερα από εγκριτική απόφαση του κύριου διατάκτη μέσω ΟΠΣΔΠ και στα οποία αναγράφονται:

- α. Ο αύξων αριθμός.
- β. Το οικονομικό έτος.
- γ. Ο τίτλος και ο κωδικός αριθμός του φορέα σε βάρος του προϋπολογισμού του οποίου εκδίδονται.
- δ. Η υπηρεσία που εκδίδει το ΕΕ.
- ε. Ο δευτερεύων διατάκτης στον οποίο μεταβιβάζεται η πίστωση.
- στ. Ο τίτλος και ο κωδικός αριθμός του ειδικού φορέα, καθώς και ο κωδικός αριθμός εξόδου και η κατονομασία της πίστωσης που μεταβιβάζεται.
- ζ. Ο τόπος και η χρονολογία έκδοσης και
- η. Ο τίτλος της θέσης και το ονοματεπώνυμο των αρμοδίων οργάνων που υπογράφουν.

2. Τα ΕΕ συντάσσονται σε τέσσερα αντίτυπα ειδικού εντύπου ομοιόμορφου για όλα τα Υπουργεία και μονογράφονται και υπογράφονται από τα υπηρεσιακά όργανα της παραγράφου 8 του άρθρου 78 του παρόντος νόμου.

3. Το πρώτο αντίτυπο, που θεωρείται ως πρωτότυπο, του ΕΕ, αποστέλλεται στον δευτερεύοντα διατάκτη, το δεύτερο και τρίτο αντίτυπο αποστέλλονται στις αρμόδιες

Υπηρεσίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου του δευτερεύοντα και κύριου διατάκτη αντίστοιχα, για κατασταλτικό έλεγχο σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 79 του παρόντος και το τέταρτο παραμένει στο αρχείο της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας του φορέα που το εκδίδει. Όταν με την ίδια εντολή κατανέμονται πιστώσεις σε περισσότερους του ενός δευτερεύοντες διατάκτες τα ανωτέρω αντίτυπα συνοδεύονται από αριθμημένο διανεμητικό πίνακα.

Άρθρο 83

ΧΕ δευτερεύοντα διατάκτη – Μηνιαίες καταστάσεις

1. Για την πληρωμή δαπανών του Δημοσίου που διενεργούνται με εντολή του δευτερεύοντα διατάκτη, η αρμόδια οικονομική υπηρεσία εκδίδει ΧΕ σε βάρος των πιστώσεων που μεταβιβάστηκαν στους διατάκτες αυτούς μέσω ΟΠΣΔΠ, μετά από εγκριτική απόφαση του κύριου διατάκτη.
2. Οι πιστώσεις που μεταβιβάζονται διαδοχικά στον δευτερεύοντα διατάκτη για το ίδιο οικονομικό έτος και τον ίδιο φορέα και ΚΑΕ, αθροίζονται και αποτελούν μία και την αυτή πίστωση.
3. Οι οικονομικές υπηρεσίες των Υπουργείων παρακολουθούν μέσω του ΟΠΣΔΠ την πορεία των πιστώσεων, οι οποίες μεταβιβάζονται στους δευτερεύοντες διατάκτες που έχουν έδρα σε νομό.

Μέσα στο πρώτο δεκαήμερο κάθε μήνα η αρμόδια οικονομική υπηρεσία του φορέα στο νομό καταρτίζει και αποστέλλει κατάσταση στην κατά περίπτωση αρμόδια οικονομική υπηρεσία των Υπουργείων και λοιπών φορέων Κεντρικής Διοίκησης, με βάση τις εγγραφές που έγιναν τον προηγούμενο μήνα στα βιβλία του δευτερεύοντα διατάκτη, στην οποία αναγράφονται σε ιδιαίτερες στήλες τα εξής στοιχεία:

- α. Οι κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου πιστώσεις που μεταβιβάστηκαν αναλυτικά κατά ΕΕ.
- β. Το σύνολο των πιστώσεων που μεταβιβάστηκαν.

- γ. Το σύνολο των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν.
- δ. Το υπόλοιπο των πιστώσεων που μεταβιβάστηκαν.
- ε. Τα ποσά για τα οποία εκδόθηκαν εντάλματα μέσα στο μήνα, κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου.
- στ. Ο αριθμός του ΧΕ του δευτερεύοντα διατάκτη.
- ζ. Το σύνολο των ποσών για τα οποία εκδόθηκαν εντάλματα μέσα στο μήνα, κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου.
- η. Το σύνολο των ποσών για τα οποία εκδόθηκαν εντάλματα μέχρι το τέλος του προηγούμενου μήνα, κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου.
- θ. Το γενικό σύνολο των ποσών για τα οποία εκδόθηκαν εντάλματα, κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου.
- ι. Τα ποσά που έχουν ακυρωθεί μέσα στο μήνα κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου.
- ια. Τα ποσά για τα οποία εκδόθηκαν εντάλματα κατά φορέα και κωδικό αριθμό εξόδου, μετά την αφαίρεση των ποσών που έχουν ακυρωθεί και
- ιβ. Το σύνολο των ποσών για τα οποία εκδόθηκαν εντάλματα κατά ειδικό φορέα.
4. Κάθε αριθμητικό λάθος το οποίο διαπιστώνεται στα βιβλία της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας του φορέα στο νομό, μετά την αποστολή της μηνιαίας κατάστασης της προηγούμενης παραγράφου, διορθώνεται με την ανάλογη εγγραφή, την ημέρα που διαπιστώθηκε και ενημερώνεται σχετικά η αρμόδια Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών (ΓΔΟΥ) του Υπουργείου.

Άρθρο 84

Ανάκληση Επιτροπικών Ενταλμάτων

1. Κάθε πίστωση που μεταβιβάζεται σε δευτερεύοντα διατάκτη, αν δεν ανακληθεί, ισχύει μέχρι 31 Δεκεμβρίου του έτους, στο οποίο αναφέρεται.
2. Μέσα στο πρώτο δεκαήμερο από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, η αρμόδια οικονομική υπηρεσία του φορέα στο νομό περιορίζει τις πιστώσεις που έχουν μεταβιβασθεί στο δευτερεύοντα διατάκτη με σχετικές πράξεις της, τις οποίες καταχωρίζει στα βιβλία της, στο ύψος των ποσών για τα οποία εκδόθηκαν και εξοφλήθηκαν εντάλματα. Στη συνέχεια συντάσσει και αποστέλλει στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία του φορέα την ετήσια απολογιστική κατάσταση για ενημέρωση των βιβλίων τους.
3. Αν για οποιαδήποτε αιτία δεν πρόκειται να γίνει χρήση του συνόλου ή μέρους της πίστωσης που μεταβιβάσθηκε, αυτή ανακαλείται πριν τη λήξη του οικονομικού έτους, με έκδοση ανακλητικού ΕΕ, μετά από πρόταση του κύριου ή του δευτερεύοντα διατάκτη.
4. Τα ανακλητικά επιτροπικά εντάλματα συντάσσονται και εκδίδονται με τον ίδιο τρόπο, όπως και τα επιτροπικά. Σε περίπτωση μη ανάκλησης κατά τη διάρκεια του έτους η ανάκληση διενεργείται αυτομάτως στις 31 Δεκεμβρίου χωρίς καμία διατύπωση ή περαιτέρω ενέργεια.

Άρθρο 85

Τηρούμενα βιβλία από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων

1. Οι οικονομικές υπηρεσίες των φορέων τηρούν υποχρεωτικά τα παρακάτω βιβλία μέσω του ΟΠΣΔΠ:
  - α. Βιβλίο εγκρίσεων και εντολών πληρωμής, στο οποίο καταχωρίζονται σε ιδιαίτερες στήλες κατά ειδικό φορέα και ΚΑΕ, οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται από τους διατάκτες, τα εκδιδόμενα ΧΕ, τα ΕΕ και οι ενεργούμενες πληρωμές βάσει άλλων τίτλων.

β. Ημερολόγιο, στο οποίο καταχωρίζονται κατ' αύξοντα αριθμό και χρονολογική σειρά τα εκδιδόμενα ΧΕ και ΕΕ και οι ενεργούμενες κατά μήνα πληρωμές.

γ. Βιβλίο λογαριασμού δευτερευόντων διατακτών, στο οποίο καταχωρίζονται κατά διατάκτη και κατά ειδικό φορέα και ΚΑΕ οι μεταβιβαζόμενες σ' αυτούς πιστώσεις, τα κατά μήνα εκδιδόμενα ΧΕ και οι εξοφλήσεις τους.

δ. Βιβλίο υπολόγων ΧΕΠ και προσωρινών ΧΕ, στο οποίο καταχωρίζονται κατά υπόλογο τα εκδιδόμενα ΧΕΠ

ε. Ημερολόγιο εκδιδόμενων προσωρινών ΧΕ

στ. Ημερολόγιο ΧΕ που εκδίδονται σε βάρος λογαριασμών εκτός προϋπολογισμού.

ζ. Βιβλίο προκαταβολών που χορηγούνται από τον Υπουργό Οικονομικών, βάσει των διατάξεων του άρθρου 114 του ν. 4270/2014.

η. Ημερολόγιο Εντολών Μεταφοράς και Πίστωσης λογαριασμού των εξοφλουμένων, μέσω της ΤτΕ, χρηματικών ενταλμάτων.

θ. Μητρώο Δικαιούχων.

2. Επιπρόσθετα τηρούνται από τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες χειρόγραφα ή ηλεκτρονικά και τα ακόλουθα:

α. Μητρώο Κατασχέσεων.

β. Μητρώο Εκχωρήσεων.

γ. Μητρώο, που εμφανίζει αριθμητικά το πάσης φύσεως προσωπικό κατά κατηγορία, κλάδο και ιδιότητα.

3. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύναται να ρυθμίζονται επιμέρους θέματα, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Αρμόδια Όργανα και Ευθύνη αυτών

1. Αρμόδια όργανα για τον έλεγχο, την εκκαθάριση, την ενταλματοποίηση των δαπανών, καθώς και την τήρηση των βιβλίων είναι κατά περίπτωση:

α. Ο Προϊστάμενος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας.

β. Ο Προϊστάμενος/Επικεφαλής του αρμοδίου τμήματος/γραφείου.

γ. Οι υπάλληλοι που ασχολούνται με τον έλεγχο, την εκκαθάριση, την έκδοση των σχετικών ενταλμάτων, καθώς και την τήρηση των βιβλίων.

Αν προκύψει διαφωνία μεταξύ των ανωτέρω συναρμοδίων οργάνων ως προς τη νομιμότητα και την κανονικότητα της δαπάνης, αυτή διατυπώνεται εγγράφως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του ΥΚ, όπως κάθε φορά ισχύει.

2. Αρμόδια όργανα για την εξόφληση και συμψηφισμό των ΧΕ είναι:

α. Ο Προϊστάμενος/Επικεφαλής του αρμοδίου για την εξόφληση των ΧΕ Τμήματος /Γραφείου της οικείας οικονομικής υπηρεσίας, κατά το μέρος που αφορά στην πιστή και ακριβή τήρηση των στοιχείων των πιστωτών του Δημοσίου, των κατασχέσεων και εκχωρήσεων.

β. Ο Προϊστάμενος της οικείας ΔΟΥ και του Τμήματος εσόδων αυτής, κατά το μέρος που αφορά στον έλεγχο φορολογικής ενημερότητας και στη διαδικασία συμψηφισμού της απαιτήσεως του δικαιούχου με οφειλές αυτού προς το ελληνικό δημόσιο, που λαμβάνει χώρα στη ΔΟΥ.

γ. Ο Προϊστάμενος/Επικεφαλής του αρμοδίου για την εξόφληση των ΧΕ Τμήματος/Γραφείου της οικείας οικονομικής υπηρεσίας για τη διενέργεια κατασχέσεων, εκχωρήσεων και συμψηφισμών (αποστολή στοιχείων ΧΕ στη ΔΟΥ για τη διενέργεια του συμψηφισμού) και για την ορθή έκδοση των εντολών μεταφοράς προς την ΤτΕ, καθώς και για την τήρηση του Ημερολογίου Εντολών Μεταφοράς και Πίστωσης Λογαριασμού.

δ. Οι υπάλληλοι των οικονομικών υπηρεσιών και των ΔΟΥ που εμπλέκονται στην όλη διαδικασία εξόφλησης και συμψηφισμού του ΧΕ κατά λόγο αρμοδιότητας.

ε. Η ΤτΕ για την εκτέλεση των Εντολών Μεταφοράς και Πίστωσης Λογαριασμού και για την πίστωση των τραπεζικών λογαριασμών των δικαιούχων.

3. Τα όργανα της προηγούμενης παραγράφου ευθύνονται ως εξής:

α. Ο Προϊστάμενος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας και οι συνυπογράφωντες την εκκαθάριση και τα ΧΕ ευθύνονται σε ολόκληρο έναντι του Δημοσίου μαζί με τους αχρεωστήτως λαβόντες για κάθε θετική ζημία που προκαλείται από ενέργεια ή παράλειψη τους κατά τον έλεγχο, την εκκαθάριση και την έκδοση των σχετικών ενταλμάτων, εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια.

Παράλληλα, υπέχουν ποινική και πειθαρχική ευθύνη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

β. Ο Προϊστάμενος/Επικεφαλής του αρμόδιου για την εξόφληση των ΧΕ Τμήματος/Γραφείου της οικείας οικονομικής υπηρεσίας, καθώς και οι συμπράττοντες στην όλη διαδικασία εξόφλησης του ΧΕ ευθύνονται εις ολόκληρο έναντι του Δημοσίου μαζί με τους αχρεωστήτως λαβόντες για κάθε θετική ζημία που προκαλείται από ενέργεια ή παράλειψή τους κατά την εξόφληση των σχετικών ενταλμάτων, εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια. Παράλληλα υπέχουν ποινική και πειθαρχική ευθύνη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

γ. Ομοίως ευθύνονται και τα αρμόδια όργανα των ΔΟΥ.

δ. Η ΤτΕ ευθύνεται αποκλειστικά και μόνο για τη σωστή εκτέλεση των εντολών μεταφοράς και την πίστωση των εντελλόμενων ποσών στους τραπεζικούς λογαριασμούς των δικαιούχων.

Άρθρο 87

Έννοια και αντικείμενο επιτόπου ελέγχου

1. Αν από τον έλεγχο που διενεργούν οι οικονομικές υπηρεσίες των φορέων επί της νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης, σύμφωνα με τα προηγούμενα άρθρα ή βάσει των ισχυουσών διατάξεων για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, ανακύψουν σοβαρές αμφιβολίες για το ουσιαστικό μέρος αυτής, δύναται να ζητηθεί η διενέργεια

επιτόπου ελέγχου. Ο έλεγχος αυτός συνίσταται σε συλλογή αποδεικτικού υλικού ή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου με κάθε πρόσφορο τρόπο και κυρίως με αυτοψία ή/και και πραγματογνωμοσύνη στο αντικείμενο της δαπάνης.

2. Ο επιτόπου έλεγχος ασκείται σε δαπάνες που αφορούν σε:

α. Δημόσια έργα, για εξακρίβωση ιδίως της κατασκευής τους σύμφωνα με τους τεχνικούς όρους, τη μελέτη και τις προδιαγραφές, την ακρίβεια των πρωτοκόλλων, των επιμετρήσεων, των ανακεφαλαιωτικών πινάκων εργασιών και λοιπών σχετικών στοιχείων, τη συμφωνία των μεγεθών κάθε λογαριασμού, και μάλιστα του τελικού, προς τα αναγραφόμενα στις επιμετρήσεις.

β. Προμήθειες/υπηρεσίες, για διαπίστωση αν αυτές έχουν πράγματι παραληφθεί και εάν είναι σύμφωνες με τις τεχνικές προδιαγραφές και τους όρους της σχετικής σύμβασης.

γ. Δαπάνες που αφορούν μετακινήσεις εκτός έδρας, υπερωριακή εργασία κ.λπ., για διαπίστωση της πραγματοποίησης αυτών σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα σχετικά δικαιολογητικά και σε

δ. κάθε άλλη περίπτωση, όταν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες για την πραγματοποίηση της δαπάνης.

3. Η άσκηση του επιτόπου ελέγχου αναστέλλει την πληρωμή των συγκεκριμένων δαπανών, εκτός αν δοθεί εντολή για την πληρωμή τους από τον αρμόδιο Υπουργό, ή αντιστοίχως από το κατά νόμο αρμόδιο όργανο διοίκησης για τους λοιπούς φορείς της Κεντρικής Διοίκησης και Γενικής Κυβέρνησης, με αιτιολογημένη απόφασή του. Η αρμοδιότητα αυτή είναι μη μεταβιβάσιμη.

Άρθρο 88

Ανάθεση του επιτόπου ελέγχου – αρμόδια όργανα

1. Η ανάθεση του επιτόπου ελέγχου διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από έκθεση του Προϊσταμένου της οικείας οικονομικής υπηρεσίας προς την Διεύθυνση Συντονισμού και Ελέγχου Εφαρμογής

Δημοσιολογιστικών Διατάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ), εφόσον ανακύψουν σοβαρές αμφιβολίες για το ουσιαστικό μέρος των δαπανών κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου. Ελεγκτικά όργανα για την άσκηση του επιτόπου ελέγχου είναι οι υπάλληλοι των Δημοσιονομικών Υπηρεσιών Εποπτείας και Ελέγχου (ΔΥΕΕ) και, σε περίπτωση που δεν επαρκούν, λοιτοί υπάλληλοι του ΓΛΚ.

2. Με την απόφαση της παραγράφου 1, που αναρτάται στο Πρόγραμμα «Διαύγεια» και δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται αναλυτικά το αντικείμενο του ελέγχου, ο χρόνος διάρκειας αυτού, τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα, το ύψος της αποζημίωσής τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Για ζητήματα τεχνικής φύσης δύναται με την ίδια απόφαση να ορίζεται η συμμετοχή εμπειρογνώμονα υπαλλήλου του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα της οικείας ειδικότητας ή εμπειρίας, ο οποίος δεν σχετίζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο με τη διαδικασία πραγματοποίησης της δαπάνης.

3. Η ως άνω απόφαση εκδίδεται μέσα σε εύλογη προθεσμία που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 30 ημέρες από την ημερομηνία πρωτοκόλλησης της έκθεσης της παρ. 1 στο ΓΛΚ.

Άρθρο 89

Έκθεση ελέγχου

1. Τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του προηγούμενου άρθρου τεκμηριώνουν τις παρατηρήσεις και το πόρισμά τους σε έκθεση ελέγχου που συντάσσουν. Η έκθεση μαζί με το σχετικό φάκελο της υπόθεσης υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών και κοινοποιείται στον ελεγχόμενο, στον Προϊστάμενο της οικείας οικονομικής υπηρεσίας και στο οικείο όργανο διοίκησης.

2. Στην έκθεση ελέγχου περιλαμβάνονται οι διαπιστώσεις και προσδιορίζεται η ευθύνη των ελεγχθέντων οργάνων και των φερομένων ως δικαιούχων, αν συντρέχει περίπτωση.

3. Αν κατά την πρόοδο της διαδικασίας του ελέγχου διαπιστωθούν παρατυπίες ή απάτες, τα ελεγκτικά όργανα προβαίνουν σε πρόταση καταλογισμού, το δε πόρισμα

του ελέγχου ανακοινώνεται στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή, στη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του ΓΛΚ, στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και στο Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Άρθρο 90

Ειδικές διατάξεις

1. Όταν πρόκειται για τις Αρχές Εξωτερικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών, γίνονται δεκτά και επικυρωμένα από αυτές αντίγραφα δικαιολογητικών δαπανών, εφόσον τα πρωτότυπα δικαιολογητικά έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες του Κράτους διαπίστευσης για την επιστροφή του ΦΠΑ και δεν έχουν επιστραφεί από αυτές εντός τριμήνου από της υποβολής τους. Η υποβολή των επικυρωμένων αντιγράφων συνοδεύεται από βεβαίωση του Προϊσταμένου της Αρχής περί καταθέσεως των πρωτοτύπων παραστατικών προς επιστροφή ΦΠΑ, καθώς και βεβαίωση της Γενικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Εξωτερικών περί των προϋποθέσεων που ισχύουν στο Κράτος διαπίστευσης για την επιστροφή του ΦΠΑ.
2. α. Οι δαπάνες αποδοχών του προσωπικού όλων των κλάδων, μονίμων και με σύμβαση, του Υπουργείου Εξωτερικών, που υπηρετούν στην αλλοδαπή, ελέγχονται και εκκαθαρίζονται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, η οποία εκδίδει τα σχετικά Χ.Ε. το προϊόν των οποίων μετατρέπεται σε συνάλλαγμα, κατά τις ισχύουσες διατάξεις.
- β. Η πληρωμή των απορρήτων εθνικών δαπανών του Υπουργείου Εξωτερικών, διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 39 και 164 του ν. 3566/2007 «Κύρωση ως Κώδικα του Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών» (Α'117), με την έκδοση από την οικονομική υπηρεσία ΧΕΠ με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του π.δ. 136/1998 (Α'107). Ο έλεγχος των δικαιολογητικών πληρωμής των δαπανών αυτών γίνεται σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις. Για την τακτοποίηση των υπολόγων των ΧΕΠ αποστέλλονται στην οικονομική υπηρεσία.: α) η απόφαση που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 164 του ν. 3566/2007 και β) πρακτικό τριμελούς επιτροπής ή σε περίπτωση αδυναμίας σύστασης επιτροπής,

βεβαίωση του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας ή Αρχής που προκάλεσε την απόρρητη δαπάνη, για το ύψος του ποσού που διατέθηκε. Με την αποστολή των εν λόγω δικαιολογητικών ο υπόλογος απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη.

3. α. Η υπ' αριθ. 2/107929/0026/1.12.2013 ΚΥΑ (Β'3172), όπως έχει τροποποιηθεί, με την οποία ρυθμίζονται η διαδικασία και οι τεχνικές λεπτομέρειες για την πληρωμή των δημόσιων δαπανών από τις Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου (εφεξής ΥΔΕ), εξακολουθεί να ισχύει και μετά την 1^η.1.2017, για την πληρωμή των δημόσιων δαπανών που διενεργείται από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης, πλην του άρθρου 7 αυτής το οποίο και καταργείται από την ίδια ημερομηνία.

β. Όπου στην ανωτέρω απόφαση αναφέρονται «Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου», «Τμήμα/Γραφείο Λογιστικού» και «λογιστής», νοούνται «η Οικονομική Υπηρεσία του φορέα», «το αρμόδιο για την εξόφληση Τμήμα/Γραφείο αυτής» και «ο υπάλληλος του αρμόδιου για την εξόφληση Τμήματος/Γραφείου», αντίστοιχα.

γ. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύναται να ρυθμίζονται επιμέρους θέματα για την πληρωμή των δημόσιων δαπανών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

4. Διατάξεις που αφορούν την διαδικασία πληρωμής δαπανών που διενεργείται από Κεντρικές Υπηρεσίες του ΓΛΚ και του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 91

Μεταβατικές διατάξεις

1. Είναι δυνατή η χειρόγραφη προσθήκη επί των αντιτύπων του ΧΕ ενός επιπλέον τίτλου θέσης και ονοματεπώνυμου αρμοδίου οργάνου, για την υπογραφή αυτών, όπου αυτό προβλέπεται, μέχρι την ολοκλήρωση σχετικής προσαρμογής του ΟΠΣΔΠ.

2. Μέχρι την ολοκλήρωση των σχετικών ηλεκτρονικών διεπαφών του ΟΠΣΔΠ με τα πληροφοριακά συστήματα των ασφαλιστικών φορέων πλην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ η διαδικασία της παρ. 1β του άρθρου 81 του παρόντος εφαρμόζεται μόνο για οφειλές του δικαιούχου προς το δημόσιο και το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Άρθρο 92

Καταργούμενες διατάξεις

Οι διατάξεις των π.δ. 151/1998 (Α' 116) και 155/2013 (Α' 245) καταργούνται.

Άρθρο 93

Αναδιοργάνωση Αποκεντρωμένων Διοικήσεων

1. Αντικαθίστανται οι υποπεριπτώσεις (α), (γ) και (δ) της περίπτ. 2 της παρ. Β του άρθρου 8 των π.δ 135/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής» (Α' 228), 136/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης» (Α' 229), 138/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας» (Α' 231), 139/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου» (Α' 232), 141/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας» (Α' 234), και 142/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης» (Α' 235), ως εξής:

«α) Τμήμα Προϋπολογισμού, Δημοσιονομικών Αναφορών και Πληρωμών, το οποίο είναι αρμόδιο ιδίως για:

αα) την κατάρτιση του τακτικού προϋπολογισμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, την παρακολούθηση και εποπτεία των οικονομικών μεγεθών από όλες τις πηγές χρηματοδότησης,

ββ) την αποτελεσματική διαχείριση και το συντονισμό των ενεργειών που αφορούν και έχουν επίπτωση στην κατάρτιση, αναθεώρηση και υλοποίηση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) που περιλαμβάνει τις ετήσιες και μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές προβλέψεις,

γγ) την παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων και την τήρηση όλων των οδηγιών του Υπουργείου Οικονομικών και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους σχετικά με την κατάρτιση και αναθεώρηση του ΜΠΔΣ και του προϋπολογισμού σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή κατά τη διάρκεια του έτους,

δδ) θέματα πληρωμών όπως την παραγωγή στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΟΠΣΔΠ) ηλεκτρονικών εντολών μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού προς την Τράπεζα της Ελλάδος για την εξόφληση των εκδιδόμενων χρηματικών ενταλμάτων με πίστωση των τραπεζικών λογαριασμών των δικαιούχων και την απόδοση των διενεργούμενων κρατήσεων υπέρ τρίτων σε αυτούς, τη μέριμνα για τη διενέργεια συμψηφισμών και απόδοση στο Δημόσιο και στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία των οφειλών των δικαιούχων που αναγράφονται στις σχετικές βεβαιώσεις φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών, την ενημέρωση των δικαιούχων και των φορέων για την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων και την πληρωμή των δικαιούχων, την καταχώρηση στοιχείων και τήρηση των Μητρώων Κατασχέσεων και Εκχωρήσεων.»

«γ) Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης, το οποίο είναι αρμόδιο ιδίως για:

αα) τη διενέργεια των δημοσιονομικών δεσμεύσεων και την τήρηση του μητρώου δεσμεύσεων,

ββ) τον έλεγχο, εκκαθάριση και έκδοση εντολής πληρωμής των δαπανών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας από το ευρωπαϊκό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο, την καταχώρηση των στοιχείων των δικαιούχων δαπανών και την τήρηση του μητρώου αυτών,

γγ) την τακτοποίηση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής και την έκδοση εντολών προς τους οικείους εκκαθαριστές αποδοχών για την επίσχεση των αποδοχών δημόσιων υπολόγων που καθυστερούν την απόδοση λογαριασμού, καθώς και την εισήγηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τον καταλογισμό του υπερήμερου υπολόγου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις,

δδ) την τήρηση των λογιστικών βιβλίων και

εε) τη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης την εφαρμογή των κατάλληλων ελέγχων και δικλείδων ασφαλείας σχετικά με τα έσοδα, τις δαπάνες, τις προμήθειες και τα περιουσιακά στοιχεία του φορέα.»

«δ) Τμήμα Προμηθειών, Διαχείρισης Υλικού και Κρατικών Οχημάτων, το οποίο είναι αρμόδιο ιδίως για την κατάρτιση και παρακολούθηση εκτέλεσης του προγράμματος προμηθειών, καθώς και για λοιπά ζητήματα προμηθειών αρμοδιότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, την έγκριση για εγκατάσταση τηλεφωνικών συνδέσεων, τη μέριμνα για τη στέγαση και μεταστέγαση των Υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και την εξασφάλιση όλων των απαραίτητων λειτουργικών υποδομών τους, για θέματα που αφορούν στην κυκλοφορία των αυτοκινήτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην κατ' εξαίρεση έγκριση οδήγησης αυτοκινήτων από υπαλλήλους που έχουν την απαιτούμενη κατά περίπτωση άδεια οδήγησης, θέματα που αφορούν σε τροχαία ατυχήματα προκαλούμενα από μηχανοκίνητα οχήματα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, την τήρηση μητρώου για όλα τα οχήματα και αυτοκινούμενα μηχανήματα των Υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τη μέριμνα για την κίνηση των οχημάτων αυτής.»

2. Αντικαθίστανται οι περιπτ. (α) έως (δ) της παρ. 2 του άρθρου 21 των π. δ. 136/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης» (Α' 229), 139/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου» (Α' 232) και οι περιπτ. (α) έως (δ) της παρ. 2 του άρθρου 22 των π. δ. 135/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής» (Α' 228), 138/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας» (Α' 231), 141/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας» (Α' 234) και 142/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης» (Α' 235), ως εξής:

«2. Προϊστάμενοι Τμημάτων της Διεύθυνσης Οικονομικού

α. Στο Τμήμα Προϋπολογισμού, Δημοσιονομικών Αναφορών και Πληρωμών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

β. Στο Τμήμα Εκκαθάρισης Αποδοχών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

γ. Στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

δ. Στο Τμήμα Προμηθειών, Διαχείρισης Υλικού και Κρατικών Οχημάτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού ή ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων.»

3. Το άρθρο 8 του π.δ 143/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου» (Α' 236) τροποποιείται ως εξής:

α) Η υποπερίπτωση (δ) των περιπτ.2 και 3 της παρ. Α καταργείται.

β) Οι οργανικές μονάδες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι αρμόδιες για την ανάρτηση των αποφάσεων που εκδίδουν στο διαδίκτυο («πρόγραμμα Διαύγεια») στο πλαίσιο της ενίσχυσης της διαφάνειας στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Το Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου είναι αρμόδιο για τη μελέτη και παρακολούθηση της εφαρμογής μέτρων για την απλούστευση των διαδικασιών και την ταχεία διεκπεραίωση των διοικητικών ενεργειών στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου και στους φορείς που εποπτεύονται από αυτή. Το Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Πληροφοριακών Συστημάτων της Διεύθυνσης Εσωτερικών είναι αρμόδιο για να σχεδιάζει, αναπτύσσει και υποστηρίζει νέες ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του διαδικτύου στον πολίτη, οργανώνει και αναπαριστά τα πληροφοριακά δεδομένα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που είναι αναγκαία ή ζητούνται από άλλους δημόσιους φορείς, παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες μίας στάσης στον πολίτη και τις επιχειρήσεις, μεριμνά σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες Διευθύνσεις για τη βέλτιστη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο μετασχηματισμό και την απλούστευση διοικητικών διαδικασιών, μέσω των οποίων παρέχονται προβλεπόμενες από το νόμο υπηρεσίες και παροχές προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις. Επίσης, έχει την ευθύνη εκπλήρωσης του έργου των «Κομβικών

Σημείων Επαφής» (ΚΟΣΕ) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου όπως προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις και σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες Διευθύνσεις της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

γ) η υποπερίπτωση (δ) της περίπτ. 2 της παρ. Β καταργείται.

δ) Οι αρμοδιότητες τήρησης μητρώου κληροδοτημάτων, ιδρυμάτων, διαθηκών και σχολαζουσών κληρονομιών, τήρησης του πρωτοκόλλου της Διεύθυνσης Κοινοφελών Περιουσιών, διεκπεραίωσης της αλληλογραφίας της Διεύθυνσης Κοινοφελών Περιουσιών, τήρησης και ενημέρωσης του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου της Διεύθυνσης Κοινοφελών Περιουσιών και ενημέρωσης των πολιτών για θέματα αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Κοινοφελών Περιουσιών ασκούνται από το Τμήμα Γραμματείας και Πληροφόρησης Πολιτών της Διεύθυνσης Εσωτερικών.

ε) Η περιπτ. 2 της παρ. Α αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η Διεύθυνση Εσωτερικών έχει έδρα τον Πειραιά και συγκροτείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

α) Τμήμα Προσωπικού

β) Τμήμα Προϋπολογισμού, Δημοσιονομικών Αναφορών και Πληρωμών

γ) Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης

δ) Τμήμα Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού

ε) Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Πληροφοριακών Συστημάτων

στ) Τμήμα Γραμματείας και Πληροφόρησης Πολιτών».

στ) Η υποπερίπτωση (β) της περίπτ. 3 της παρ. Α αντικαθίσταται ως εξής:

«β) Τμήμα Προϋπολογισμού, Δημοσιονομικών Αναφορών και Πληρωμών, το οποίο είναι αρμόδιο ιδίως για:

αα) την κατάρτιση του τακτικού προϋπολογισμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, την παρακολούθηση και εποπτεία των οικονομικών μεγεθών από όλες τις πηγές χρηματοδότησης,

ββ) την αποτελεσματική διαχείριση και το συντονισμό των ενεργειών που αφορούν και έχουν επίπτωση στην κατάρτιση, αναθεώρηση και υλοποίηση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) που περιλαμβάνει τις ετήσιες και μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές προβλέψεις,

γγ) την παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων και την τήρηση όλων των οδηγιών του Υπ. Οικονομικών και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους σχετικά με την κατάρτιση και αναθεώρηση του ΜΠΔΣ και του προϋπολογισμού σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή κατά τη διάρκεια του έτους,

δδ) Αρμοδιότητες πληρωμών όπως την παραγωγή στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΟΠΣΔΠ) ηλεκτρονικών εντολών μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού προς την Τράπεζα της Ελλάδος για την εξόφληση των εκδιδόμενων χρηματικών ενταλμάτων με πίστωση των τραπεζικών λογαριασμών των δικαιούχων και την απόδοση των διενεργούμενων κρατήσεων υπέρ τρίτων σε αυτούς, τη μέριμνα για τη διενέργεια συμψηφισμών και απόδοση στο Δημόσιο και στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία των οφειλών των δικαιούχων που αναγράφονται στις σχετικές βεβαιώσεις φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών, την ενημέρωση των δικαιούχων και των φορέων για την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων και την πληρωμή των δικαιούχων, την καταχώρηση στοιχείων και τήρηση των Μητρώων Κατασχέσεων και Εκχωρήσεων.»

ζ) Στην περίπτ. 3 της παρ. Α προστίθενται υποπεριπτώσεις (γ) και (δ) ως εξής:

«γ) Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης, το οποίο είναι αρμόδιο ιδίως για:

αα) τη διενέργεια των δημοσιονομικών δεσμεύσεων και την τήρηση του μητρώου δεσμεύσεων,

ββ) τον έλεγχο, εκκαθάριση και έκδοση εντολής πληρωμής των δαπανών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας από το ευρωπαϊκό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο, την καταχώρηση των στοιχείων των δικαιούχων δαπανών και την τήρηση του μητρώου αυτών,

γγ) την εκκαθάριση των αποδοχών και κάθε είδους αποζημιώσεων για το τακτικό και έκτακτο προσωπικό της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και την έκδοση σχετικών βεβαιώσεων,

δδ) την τακτοποίηση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής και την έκδοση εντολών προς τους οικείους εκκαθαριστές αποδοχών για την επίσχεση των αποδοχών δημόσιων υπολόγων που καθυστερούν την απόδοση λογαριασμού, καθώς και την εισήγηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τον καταλογισμό του υπερήμερου υπολόγου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις,

εε) την τήρηση των λογιστικών βιβλίων,

στστ) τη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης την εφαρμογή των κατάλληλων ελέγχων και δικλείδων ασφαλείας σχετικά με τα έσοδα, τις δαπάνες, τις προμήθειες και τα περιουσιακά στοιχεία του φορέα.

δ) Τμήμα Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού, το οποίο είναι αρμόδιο ιδίως για την κατάρτιση και παρακολούθηση εκτέλεσης του προγράμματος προμηθειών, καθώς και για λοιπά ζητήματα προμηθειών αρμοδιότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, την έγκριση για εγκατάσταση τηλεφωνικών συνδέσεων, τη μέριμνα για τη στέγαση και μεταστέγαση των Υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και την εξασφάλιση όλων των απαραίτητων λειτουργικών υποδομών τους».

η) Οι υποπεριπτώσεις (γ) και (ε) της περίπτ.3 της παρ. Α αναριθμούνται σε (ε) και (στ).

4. Η παρ. 1 του άρθρου 22 του π.δ. 143/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Προϊστάμενοι Τμημάτων της Διεύθυνσης Εσωτερικών

α. Στο Τμήμα Προσωπικού προϊστάται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

β. Στο Τμήμα Προϋπολογισμού, Δημοσιονομικών Αναφορών και Πληρωμών προϊστάται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

γ. Στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

δ. Στο Τμήμα Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

ε. Στο Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Πληροφοριακών Συστημάτων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής ή ΤΕ Πληροφορικής.

στ. Στο Τμήμα Γραμματείας και Πληροφόρησης Πολιτών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού, ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων ή ΔΕ Προσωπικού Η/Υ.»

Άρθρο 94

Ανάκληση δέσμευσης πίστωσης και λοιπές τακτοποιητικές ενέργειες οικονομικού έτους 2016

1. Όσον αφορά το κλείσιμο του οικονομικού έτους 2016, οι Δημοσιονομικές Υπηρεσίες Εποπτείας και Ελέγχου (Δ.Υ.Ε.Ε.) σύμφωνα και με το εδάφιο β' υποπεριπτ. α', περιπτ. α' του άρθρου 31 του ν. 4270/2014, διενεργούν όλες τις απαραίτητες πράξεις και παραλαμβάνουν τα σχετικά δικαιολογητικά για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 79 παρ. 3, περιπτ. ε' και ι', 103 παρ. 1, 104 παρ. 1, 2 και 4, 114, 115 και 161 παρ. 1 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει, καθώς και του άρθρου 31, παρ. 1 του ν. 4325/2015 (Α.47).
2. Επιπρόσθετα, η προθεσμία του άρθρου 161 παρ. 1 του ν. 4270/2014, σχετικά με τη διενέργεια τακτοποιητικών λογιστικών εγγραφών για την εμφάνιση εσόδων και εξόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού, που πραγματοποιήθηκαν κατά το οικονομικό έτος 2016, παρατείνεται κατά ένα μήνα.
3. Ειδικά, οι πράξεις ανατροπής ανάληψης υποχρέωσης (ανακλητικές πράξεις) που εκδίδονται με ημερομηνία την 31^η Δεκεμβρίου 2016 και οι οποίες ισχύουν από την ημερομηνία αυτή και αναρτώνται στο Πρόγραμμα «Διαύγεια» το αργότερο έως την

31^η Ιανουαρίου 2017, διενεργούνται κατά τις διατάξεις του άρθρου 66, παρ. 4 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει.

4. Για την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων οι Δ.Υ.Ε.Ε. έχουν την ίδια καθ' ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα που έχουν οι Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου (Υ.Δ.Ε.) μέχρι 31.12.2016.

5. Οι Δ.Υ.Ε.Ε. εντός του πρώτου δεκαημέρου μηνός Ιανουαρίου 2017 αποστέλλουν στις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων, καταστάσεις με τα ανεκτέλεστα υπόλοιπα εκχωρήσεων και κατασχέσεων εις χείρας του Δημοσίου ως τρίτου, καθώς και αντίγραφα των αναγγελιών εκχωρήσεων και κατασχετηρίων.

6. Οι διενεργηθείσες κατά το έτος 2016 κάθε είδους δαπάνες του Υπουργείου Οικονομικών ή δαπάνες που βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και του ειδικού φορέα 23760, θεωρούνται νόμιμες, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί ανάληψης υποχρεώσεων και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης και δύνανται να καταβάλλονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών του τρέχοντος και του επομένου οικονομικού έτους.

7. Δαπάνες για τις οποίες οι σχετικές αποφάσεις ανάκλησης πιστώσεων του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών, οικονομικού έτους 2014, δεν κατέστη δυνατό να εκδοθούν μέχρι 31.12.2014, δύνανται να πληρωθούν σε βάρος των πιστώσεων του τρέχοντος ή και του επόμενου οικονομικού έτους κατά την προβλεπόμενη διαδικασία, τηρουμένων των λοιπών προϋποθέσεων νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών αυτών.

Άρθρο 95

Διαδικασία πληρωμής αποδοχών ετών 2016 & 2017

1. Οι Υπηρεσίες των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης με αρμοδιότητα τη μέριμνα για την ανάληψη υποχρεώσεων για εκτέλεση δαπανών τακτικής μισθοδοσίας του προσωπικού που πληρώνεται με τη διαδικασία του άρθρου 10 της υπ' αριθ.

2/37345/0004/4.6.2010 ΚΥΑ (Β'784) αποκτούν πλήρη πρόσβαση στο ΟΠΣΔΠ εντός μηνός Δεκεμβρίου 2016, προκειμένου να εκτελέσουν τις απαιτούμενες ενέργειες και πράξεις για την πληρωμή των ανωτέρω δαπανών που αφορούν στον προϋπολογισμό του 2017.

2. Για υποχρεώσεις που αφορούν δαπάνες για υπερωριακή εργασία, αμοιβή για εργασία κατά τις εξαιρέσιμες ημέρες και νυχτερινές ώρες, ειδική αποζημίωση για απασχόληση πλέον του πενθημέρου την εβδομάδα, υπερωριακή αποζημίωση εκπαιδευτικών, οι οποίες πραγματοποιούνται εντός του τελευταίου διμήνου του οικονομικού έτους 2016 και για την πληρωμή τους έχουν προβλεφθεί πιστώσεις στον προϋπολογισμό του επομένου οικονομικού έτους, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 3β του άρθρου 58 του ν. 4438/2016 (Α'220), εφόσον η ανωτέρω πρόβλεψη εγγραφής των πιστώσεων στο επόμενο οικονομικό έτος βεβαιώνεται ειδικά από τον οικείο Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών ή τον Προϊστάμενο Οικονομικών Υπηρεσιών.

Άρθρο 96

Κύριοι διατάκτες προϋπολογισμού Υπουργείου Οικονομικών

1. α. Οι προϊστάμενοι των ΔΥΕΕ που εδρεύουν σε έδρα περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 3852/2010 (Α'87), καθίστανται κύριοι διατάκτες κατά την έννοια του άρθρου 65 του ν. 4270/2014 και για τις πιστώσεις που διατίθενται από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών στις ΔΥΕΕ που λειτουργούν στους λοιπούς νομούς οι οποίοι ανήκουν στα γεωγραφικά όρια της οικείας περιφέρειας.

β. Ειδικά για τις πιστώσεις που αφορούν στις ΔΥΕΕ στις νομαρχίες Ανατολικής και Δυτικής Αττικής κύριοι διατάκτες καθίστανται οι προϊστάμενοι των ΔΥΕΕ στις νομαρχίες Αθηνών και Πειραιά αντίστοιχα.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύναται να καθορίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος.

Άρθρο 97**Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς των διατάξεων των άρθρων 76-93 αρχίζει από 1.1.2017, ενώ των άρθρων 94-96 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ '**ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ****Άρθρο 98**

Παράταση προθεσμιών παραγραφής δικαιώματος Δημοσίου για έκδοση πράξης

1. Στο τέλος της παρ. 8 του άρθρου 61 του ν. 4410/2016 (Α' 141) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει και για τις λοιπές υποθέσεις της Ε.Γ. ΣΔΟΕ που περιέρχονται στην αρμοδιότητα της Γ.Γ.Δ.Ε. με οποιοδήποτε τρόπο, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης 1α της υποπαραγράφου Δ7 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94)».

2. Οι προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και κάθε άλλης πράξης επιβολής φόρων, τελών, προστίμων ή εισφορών, που λήγουν την 31.12.2016 παρατείνονται κατά ένα (1) έτος από τη λήξη τους για υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί, κατά τη δημοσίευση του παρόντος, ή θα εκδοθούν μέχρι την 31.12.2016 εισαγγελικές παραγγελίες, εντολές ελέγχου, έρευνας ή επεξεργασίας ή εντολές και αιτήματα διερεύνησης από δικαστική ή φορολογική ή ελεγκτική αρχή, καθώς και από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.

Άρθρο 99

Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

Στο άρθρο 72 του ν. 4174/2013 (Α' 170) προστίθεται παράγραφος 49 ως εξής:

«49. Οι διατάξεις των παρ. 5 και 6 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997 εφαρμόζονται και για ενδοομιλικές συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν σε περιόδους που άρχισαν πριν από την 1.1.2012, εφόσον η υπόθεση είναι εκκρεμής κατά τη δημοσίευση του παρόντος ενώπιον της Φορολογικής Διοίκησης ή των τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων ή του ΣτΕ.

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον οι διατάξεις του άρθρου 56 ή της παραγράφου 19 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013 είναι ευνοϊκότερες για τον υπόχρεο, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές, ανεξάρτητα από τον χρόνο πραγματοποίησης των ενδοομιλικών συναλλαγών».

Άρθρο 100

Τροποποιήσεις διατάξεων Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013)

1. Η παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 4172/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 44 του ν. 4389/2016 (Α' 94), αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η αξία της παραχώρησης ενός οχήματος σε εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα εντός του φορολογικού έτους, υπολογίζεται ως ποσοστό της Λιανικής Τιμής Προ Φόρων (ΛΤΠΦ) του οχήματος ως εξής:

- α) για ΛΤΠΦ από 0 έως 12.000 ευρώ ως ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%) της ΛΤΠΦ ως επιπλέον ετήσιο εισόδημα,
- β) για ΛΤΠΦ από 12.001 έως 17.000 ευρώ ως ποσοστό επτά τοις εκατό (7%) της ΛΤΠΦ ως επιπλέον ετήσιο εισόδημα,
- γ) για ΛΤΠΦ από 17.001 έως 20.000 ευρώ ως ποσοστό δεκατέσσερα τοις εκατό (14%) της ΛΤΠΦ ως επιπλέον ετήσιο εισόδημα,
- δ) για ΛΤΠΦ από 20.001 έως 25.000 ευρώ ως ποσοστό δεκαοκτώ τοις εκατό (18%) της ΛΤΠΦ ως επιπλέον ετήσιο εισόδημα,
- ε) για ΛΤΠΦ πλέον των 25.001 ευρώ ως ποσοστό είκοσι δύο τοις εκατό (22%) της ΛΤΠΦ ως επιπλέον ετήσιο εισόδημα, ανεξάρτητα αν το όχημα ανήκει στην επιχείρηση ή είναι μισθωμένο με οποιονδήποτε τρόπο στα ανωτέρω πρόσωπα. Το ανωτέρω ποσοστό καθενός οχήματος δεν επιμερίζεται σε περισσότερα του ενός πρόσωπα.

Η αξία της παραχώρησης του οχήματος μειώνεται βάσει παλαιότητας ως εξής:

- i) 0-2 έτη καμία μείωση
- ii) 3-5 έτη μείωση δέκα τοις εκατό (10%)
- iii) 6-9 έτη μείωση εικοσιπέντε τοις εκατό (25%)
- iv) Από 10 έτη και μετά μείωση πενήντα τοις εκατό (50%)

Από τις διατάξεις του παρόντος εξαιρούνται τα οχήματα που παραχωρούνται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς και έχουν Λιανική Τιμή Πώλησης προ Φόρων έως 12.000 ευρώ.»

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 2016 και μετά.

2. α. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 47 του ν. 4172/2013 αντικαθίσταται ως εξής: «Σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης ή διανομής κερδών για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων, το ποσό που διανέμεται ή κεφαλαιοποιείται φορολογείται σε κάθε περίπτωση ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από την ύπαρξη φορολογικών ζημιών».

β. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή για φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1^η Ιανουαρίου 2017 και μετά.

3. Στην παρ. 3 του άρθρου 52 του ν. 4172/2013 η φράση «της λογιστικής αξίας τους» αντικαθίσταται με τη φράση «της φορολογητέας αξίας τους».

4.α. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4172/2013, όπως αυτό προστέθηκε με την περίπτωση α' της παρ. 4 του άρθρου 22 του ν. 4283/2014 (Α' 189), καταργείται.

β. Στο τέλος του άρθρου 60 του ν. 4172/2013 προστίθεται νέα παράγραφος 7 ως εξής: «7. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται για το εισόδημα από μισθωτή εργασία που καταβάλλουν η Ιερά Κοινότητα, οι Ιερές Μονές του Αγίου Όρους και τα εξαρτήματα αυτών.».

γ. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 61 του ν. 4172/2013, όπως αυτό προστέθηκε με την περίπτωση β' της παρ. 4 του άρθρου 22 του ν. 4283/2014, καταργείται.

δ. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτώνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1^η Ιανουαρίου 2014 και μετά.

5. Η περίπτ. α' της παρ. 33 του άρθρου 72 του ν. 4172/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«α. Η ισχύς του άρθρου 41 του παρόντος αναστέλλεται μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2017.»

6.α. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 278 του ν. 4364/2016 (Α' 13) προστίθεται νέο εδάφιο που έχει ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση για τις ανάγκες φορολογίας εισοδήματος παραμένουν σε ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 7 του ν.δ. 400/1970 (Α' 10) περί τήρησης επαρκών τεχνικών αποθεμάτων και οι κατ' εφαρμογή του εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις, οι οποίες τροποποιούνται με Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.»

β. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται από την 1^η Ιανουαρίου 2016 και μετά.

Άρθρο 101

Μετά την παράγραφο 35 του άρθρου 72 του ν. 4172/2013 (Α' 167) προστίθεται παράγραφος 35Α, ως εξής:

«35Α. Όταν το πραγματικό εισόδημα των φορολογουμένων κατά το φορολογικό έτος 2016 δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ και το τεκμαρτό τους εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των 9.500 ευρώ και εφόσον δεν ασκείται επιχειρηματική δραστηριότητα για την οποία απαιτείται η υποβολή δήλωση έναρξης εργασιών ή ατομική αγροτική δραστηριότητα, το εισόδημα αυτό, εξαιρουμένου του εισοδήματος από κεφάλαιο και από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, και η προστιθέμενη διαφορά τεκμηρίων, φορολογούνται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 15 και την παρ. 1 του άρθρου 16. Εάν το πραγματικό εισόδημα της προηγούμενης παραγράφου υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ, το υπερβάλλον ποσό φορολογείται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 29. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και για τους φορολογούμενους που διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, για το εισόδημα που απέκτησαν μετά τη διακοπή της.»

Άρθρο 102

Τροποποιήσεις διατάξεων του Κώδικα ΦΠΑ

1. Η παρ. 1 του άρθρου 39β του ν. 2859/2000 (Κύρωση του Κώδικα ΦΠΑ, Α' 248) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση των γενικών διατάξεων του παρόντος Κώδικα, οι υποκείμενοι των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, μπορούν να επιλέξουν την εφαρμογή του ειδικού καθεστώτος του παρόντος άρθρου. Για τους υποκείμενους που δεν έχουν λειτουργήσει επί ένα πλήρες φορολογικό έτος, ο ετήσιος κύκλος εργασιών υπολογίζεται με αναγωγή του ήδη πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών σε 12μηνη περίοδο.».

2. Στο άρθρο 39β προστίθεται παράγραφος 2α, ως εξής: «2α. Οι εφαρμοζόμενοι συντελεστές είναι, σε κάθε περίπτωση, οι ισχύοντες κατά το χρόνο που νομίμως εκδίδεται το φορολογικό στοιχείο».

3. Στην περίπτ. Α' της παρ. 4 του άρθρου 39β ο αριθμός «28β» αντικαθίσταται με τον αριθμό «28».

4. Η παρ. 5 του άρθρου 39β αντικαθίσταται ως εξής: «5. Η ένταξη στο καθεστώς πραγματοποιείται με υποβολή δήλωσης στην αρμόδια υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, ισχύει από την έναρξη της επόμενης φορολογικής περιόδου και δεν μπορεί να παύσει πριν το πέρας του επόμενου φορολογικού έτους. Η δήλωση ένταξης στο ειδικό καθεστώς μπορεί να ανακληθεί με υποβολή δήλωσης εξόδου, μέχρι την τελευταία ημέρα πριν την έναρξη της φορολογικής περιόδου για την οποία ισχύει».

5. Η παρ. 6 του άρθρου 39β αντικαθίσταται ως εξής:

«Στο ειδικό καθεστώς δεν μπορεί να ενταχθεί υποκείμενος στο φόρο, ο οποίος αποδεδειγμένα κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων φορολογικών ετών δεν έχει υποβάλλει δηλώσεις ΦΠΑ και εισοδήματος».

6. Η παρ. 9 του άρθρου 39β αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο υποκείμενος στον φόρο δεν μπορεί να παραμείνει στο ειδικό καθεστώς στην περίπτωση που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις, όπως ορίζονται από αυτό. Στην περίπτωση αυτή η Φορολογική Διοίκηση ενημερώνει αιτιολογημένα τον υποκείμενο για την έξοδό του από το καθεστώς καθώς και για την φορολογική περίοδο υπαγωγής του στους κανόνες του κανονικού καθεστώτος.»

Στην περίπτωση υπέρβασης του ορίου που προβλέπεται στην παράγραφο 1, ο υποκείμενος οφείλει να υποβάλλει στην Φορολογική Διοίκηση αίτηση εξόδου από το καθεστώς. Η ένταξη στο κανονικό καθεστώς θα ισχύει από το φορολογικό έτος που ακολουθεί το φορολογικό έτος εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η εν λόγω υπέρβαση.

Ο υποκείμενος στο φόρο μπορεί να ζητήσει την έξοδό του με δήλωση που υποβάλλει στη Φορολογική Διοίκηση και η έξοδος ισχύει από την φορολογική περίοδο που έπεται της φορολογικής περιόδου κατά την οποία υποβάλλεται η εν λόγω δήλωση εξόδου, υπό την προϋπόθεση ότι έχει εξαντληθεί το χρονικό διάστημα της υποχρεωτικής παραμονής στο ειδικό καθεστώς.

Οι υποκείμενοι στο φόρο που εξέρχονται από το ειδικό καθεστώς οφείλουν, με τη δήλωση της τελευταίας πριν την έξοδό τους, φορολογικής περιόδου, να αποδώσουν το φόρο για όλα τα ανεξόφλητα φορολογικά στοιχεία που έχουν εκδώσει, με αντίστοιχη άσκηση δικαιώματος έκπτωσης των ανεξόφλητων φορολογικών στοιχείων που έχουν λάβει από μη ενταγμένους στο ειδικό καθεστώς προμηθευτές τους. Κατά τον ίδιο χρόνο ασκείται το δικαίωμα έκπτωσης των πελατών των ανωτέρω προσώπων για τα ανεξόφλητα φορολογικά στοιχεία που έχουν λάβει από τα πρόσωπα αυτά, μέχρι το τέλος της φορολογικής αυτής περιόδου».

Άρθρο 103

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3091/2002

1. Η παρ. 8 του άρθρου 15 του ν. 3091/2002 (Α' 330) αντικαθίσταται ως εξής:
«8. Οι εξαιρέσεις των περιπτ. Α', β' και γ' της παρ. 3 εφαρμόζονται και στην περίπτωση που τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κατέχουν τις ονομαστικές μετοχές, μερίδια ή μερίδες εταιρειών, με καταστατική έδρα στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), εφόσον τα κράτη αυτά δεν ανήκουν στα μη συνεργάσιμα κράτη όπως ορίζονται στις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, οι οποίες είχαν αποκτήσει ακίνητα

μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2009, ήταν, κατά τον χρόνο φορολογίας, φορολογικοί κάτοικοι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), εφόσον τα κράτη αυτά δεν ανήκουν στα μη συνεργάσιμα κράτη, όπως ορίζονται στις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος και διέθεταν αριθμό φορολογικού μητρώου του κράτους αυτού. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται εφόσον τα πρόσωπα αυτά απέκτησαν αριθμό φορολογικού μητρώου στην Ελλάδα μετά το χρόνο φορολογίας και εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και για υποθέσεις οι οποίες κατά την κατάθεση του παρόντος είναι εκκρεμείς ενώπιον της Φορολογικής Διοίκησης ή για υποθέσεις για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή ενδίκου μέσου καθώς και για υποθέσεις για τις οποίες οι σχετικές πράξεις έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν κοινοποιηθεί. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου οι εκδοθείσες πράξεις τροποποιούνται με πράξη του οργάνου που τις εξέδωσε.

Για τη χορήγηση της εξαίρεσης στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται το πρόστιμο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 για κάθε έτος καθυστέρησης απόκτησης του αριθμού φορολογικού μητρώου.

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται τα απαιτούμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού και κάθε άλλο σχετικό θέμα».

Άρθρο 104

Τροποποιήσεις διατάξεων του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα

1. Στο άρθρο 39 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001, Α' 265) προστίθεται νέα παράγραφος 8 ως εξής:

«8. α) Επιχειρήσεις ναυπήγησης και επισκευής πλοίων δύνανται να λειτουργούν ως Ελεύθερα Τελωνειακά Συγκροτήματα με τους όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται με Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.

β) Με Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζεται η διαδικασία για την τροποποίηση και επέκταση των λειτουργούντων στην Ελλάδα Ελεύθερων Τελωνειακών Συγκροτημάτων, Ελεύθερων Τελωνειακών Χώρων και Χώρων Τελωνειακής Επίβλεψης».

2. Η παρ. 1 του άρθρου 109 του ν. 2960/2001 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η βεβαίωση και η είσπραξη του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.), που αναλογεί στα προϊόντα του άρθρου 53 του παρόντα Κώδικα, ενεργείται από την αρμόδια Αρχή κατά τη θέση των προϊόντων σε ανάλωση, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 8 του παρόντος άρθρου και των άρθρων 110 και 111 του παρόντα Κώδικα.»

3. α. Μετά την παρ. 7 του άρθρου 109 του ν. 2960/2001 προστίθεται νέα παρ. 8 ως εξής:

«8. Στις περιπτώσεις εφοδιασμού αεροσκαφών με καύσιμα τα οποία εξέρχονται από φορολογικές αποθήκες και δεν παρέχεται απαλλαγή είτε από Ε.Φ.Κ. είτε από Φ.Π.Α., οι αναλογούντες κατά περίπτωση φόροι βεβαιώνονται και εισπράττονται έως την εικοστή (20η) ημέρα του επόμενου μήνα από το μήνα παράδοσης των καυσίμων.»

β. Η παρ. 8 αναριθμείται σε 9.

Άρθρο 105

Τροποποίηση διάταξης του ν. 2960/2001 (Α' 265)

Το δεύτερο εδάφιο του σημείου στ) της παραγράφου 7 του άρθρου 25 του Ν. 2960/2001 (Α' 265) «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» καταργείται.

Άρθρο 106

Ρυθμίσεις ζητημάτων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων

1. Μετατρέπεται μία (1) κενή θέση του κλάδου Διοικητικού - Οικονομικού, κατηγορίας ΠΕ της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών σε θέση δικηγόρου με έμμισθη εντολή, η οποία πληρούται από δικηγόρο απασχολούμενο με πάγια αντιμισθία στο Δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου του δημοσίου τομέα, με επιστημονική εξειδίκευση και τουλάχιστον δεκαετή εμπειρία στο φορολογικό δίκαιο, για την υποβοήθηση του γραφείου του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων και την ενασχόληση εν γένει με τα ζητήματα των λειτουργικών αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, διατηρουμένης σε κάθε περίπτωση της αρμοδιότητας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Ο δικηγόρος τοποθετείται στην αντίστοιχη θέση για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, με Κοινή Απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων (ΓΓΔΕ), κατά παρέκκλιση των ισχυουσών γενικών και ειδικών διατάξεων. Σε περίπτωση πλήρωσης της θέσης για ορισμένο χρόνο, μετά την παρέλευση αυτού, ο δικηγόρος επανέρχεται αυτοδίκαια στην αρχική θέση από την οποία προήλθε. Σε περίπτωση τοποθέτησης για αόριστο χρόνο, ο δικηγόρος επανέρχεται στην αρχική θέση από την οποία προήλθε, είτε κατόπιν αιτήσεώς του ιδίου είτε κατόπιν ειδικής και αιτιολογημένης απόφασης του ΓΓΔΕ που λαμβάνεται για σπουδαίο λόγο. Σε περίπτωση που η θέση στην υπηρεσία από την οποία προήλθε έχει ήδη πληρωθεί, συστήνεται προσωποπαγής θέση στην υπηρεσία αυτή για την επαναφορά του δικηγόρου στην αρχική του θέση.

2. α. Στο άρθρο 5 του ν. 3943/2011, προστίθεται παρ. 13 ως εξής: «Για τις ένορκες διοικητικές εξετάσεις (ΕΔΕ), που διενεργούνται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων του Υπουργείου Οικονομικών, δεν ισχύουν οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 126 του ν. 3528/2007».

β. Οι παρ. 13, 14, 15 και 16 του άρθρου 5 του ν. 3943/2011 αναριθμούνται σε 14, 15, 16 και 17, αντίστοιχα.

3. Η παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 4389/2016 (Α' 94) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Η Αρχή ενημερώνει περιοδικά τον Υπουργό Οικονομικών, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου. Ο Υπουργός δεν δύναται, για συγκεκριμένες υποθέσεις ή περιπτώσεις, να υποβάλει προς την Αρχή αίτημα παροχής πληροφοριών ή να παράσχει δεσμευτικές οδηγίες. Η Αρχή υποχρεούται να παρέχει στον Υπουργό Οικονομικών συγκεντρωτικά και αναλυτικά στοιχεία σε

επίπεδο Α.Φ.Μ. (μικροδεδομένα) στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του, μετά από διαδικασία ψευδωνυμοποίησής τους.»

4. Η υποπερίπτωση ββ' της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 14 του ν. 4389/2016 (Α' 94) αντικαθίσταται ως εξής:

«ββ) Καθορίζει ή ανακαθορίζει την κατά τόπον και την καθ' ύλην αρμοδιότητα των Υπηρεσιών της Αρχής, την περαιτέρω εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων τους, την έδρα και τον τίτλο αυτών, την ημερομηνία έναρξης ή παύσης λειτουργίας τους, καθώς και τις ιδιαίτερα σημαντικού ύψους οφειλές και τους οφειλέτες αυτών, ποια πρόσωπα θεωρούνται φορολογούμενοι μεγάλου πλούτου και ποιες θεωρούνται μεγάλες επιχειρήσεις.»

5. Οι διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 4389/2016 δεν θίγονται από τις διατάξεις του ν. 4440/2016 (Α' 224).

6. α. Στο πρώτο εδάφιο της περιπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 4389/2016 διαγράφονται οι λέξεις «σε πρώτο βαθμό».

β. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της περιπτ. α' της ως άνω παραγράφου 1 προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Για την αρμοδιότητα του Πειθαρχικού Συμβουλίου της Αρχής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 120 του ν. 3528/2007 (Α' 26), όπως εκάστοτε ισχύει.»

7. Στο άρθρο 36 του ν. 4389/2016 προστίθενται παρ. 3, 4, 5 και 6, ως εξής:

« 3. Στην αρμοδιότητα του ΕΝΓΔΕ περιλαμβάνονται, ιδίως:

α) Η εν γένει νομική υποστήριξη της ΑΑΔΕ, με την έκδοση γνωμοδοτήσεων σε ερωτήματα που υποβάλλονται από τον Διοικητή της και πρακτικών γνωμοδοτήσεων επί αιτήσεων εξωδίκου αναγνώρισεως απαιτήσεως, δικαστικού και εξωδίκου συμβιβασμού και επί της τηρητέας δικαστικής ή διοικητικής πορείας των υποθέσεων. Ερωτήματα που άπτονται της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας υποβάλλονται αποκλειστικώς από τον Διοικητή της ΑΑΔΕ, οπότε και μόνον οι επ' αυτών εκδιδόμενες και γενόμενες αποδεκτές γνωμοδοτήσεις δεσμεύουν τις αντίστοιχες αρχές, με εξαίρεση τα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 4389/2016 ερωτήματα, για τα οποία η ως άνω αρμοδιότητα ασκείται παράλληλα και από τον Υπουργό Οικονομικών. Επί των ερωτημάτων του προηγούμενου εδαφίου δεν χορηγείται αντίγραφο των εισηγήσεων. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο δεύτερο εδάφιο της περιπτ. β' της παρ. 1 του άρθρου

6 του Οργανισμού του ΝΣΚ (ν. 3086/2002, Α' 324) και στην παρ. 4, η αποδοχή ή μη των γνωμοδοτήσεων και η έγκριση ή μη των πρακτικών γίνεται με επισημειωματική πράξη του Διοικητή της ΑΑΔΕ.

β) Η παράσταση, υποστήριξη και υπεράσπιση των υποθέσεων, για τις οποίες είναι κατά νόμο υποχρεωτική η παράσταση με μέλος του ΝΣΚ, ενώπιον του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος, του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και όλων των διοικητικών, πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων των Αθηνών και ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων Πειραιώς για τις φορολογικές και τελωνειακές υποθέσεις, επιφυλασσόμενης της κατά την περίπτ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 8 του Οργανισμού του ΝΣΚ (ν. 3086/2002, Α' 324) αρμοδιότητας του Προέδρου του ΝΣΚ.

γ) Η απόφαση για την μη άσκηση ενδίκων μέσων κατά των ανέκκλητων δικαστικών αποφάσεων, αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις παραδεκτής ασκήσεως ή δεν παρέχονται βάσιμοι λόγοι, και η άσκηση των αιτήσεων, ενδίκων βοηθημάτων και μέσων ενώπιον του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου. Η απόφαση για την μη άσκηση ενδίκων μέσων κατά των δικαστικών αποφάσεων, αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις παραδεκτής ασκήσεως ή δεν παρέχονται βάσιμοι λόγοι και η άσκηση των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων ενώπιον των δικαστηρίων της ουσίας επί υποθέσεων για τις οποίες είναι κατά νόμο υποχρεωτική η παράσταση με μέλος του και ανήκουν στην αρμοδιότητα του Γραφείου.

δ) Η νομική υποστήριξη κατά την κατάρτιση των συμβάσεων στις οποίες συμβάλλεται η ΑΑΔΕ. Η νομοτεχνική υποστήριξη της ΑΑΔΕ κατά την κατάρτιση προτάσεων σχεδίων νόμων και κανονιστικών πράξεων, εφόσον παραπέμπονται αρμοδίως από τον Διοικητή της.

ε) Η εισήγηση προς τον Διοικητή της ΑΑΔΕ, για τη λήψη νομοθετικών μέτρων, τα οποία είναι αναγκαία για την άρση των προβλημάτων που παρατηρούνται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας και εν γένει για την προάσπιση των δικαιωμάτων και συμφερόντων του Δημοσίου και, γενικότερα, του δημόσιου συμφέροντος.

στ) Η άμεση ενημέρωση των αρμοδίων Κεντρικών Διευθύνσεων και υπηρεσιών που υπάγονται στην ΑΑΔΕ ή απ' ευθείας στον Διοικητή της, για τη

νομολογία των ανωτάτων δικαστηρίων επί των δικαστικών υποθέσεων αρμοδιότητας του Γραφείου.

ζ) Η σύνταξη και αποστολή σχεδίων δικογράφων ενδίκων μέσων και η αποστολή υπομνημάτων προς υποβοήθηση του έργου των φορολογικών και τελωνειακών αρχών και η υποβοήθηση του έργου των υπηρεσιών εν γένει της ΑΑΔΕ για τη σύνταξη της εκθέσεως απόψεως προς τα δικαστήρια, επί περίπλοκων και δυσχερών νομικών ζητημάτων.

η) Η συμμετοχή σε συλλογικά όργανα που συστήνονται για θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα της ΑΑΔΕ, κατόπιν υποβολής αιτήματος του Διοικητή.

4. Για τη μη άσκηση ενδίκων μέσων επί φορολογικών και τελωνειακών υποθέσεων και υποθέσεων εκτελέσεως (κοινής και διοικητικής), καθώς και για την εισαγωγή ή μη στο ακροατήριο των πάσης φύσεως υποθέσεων επί των οποίων έχουν εκδοθεί αποφάσεις σε συμβούλιο κατά τη διαδικασία των άρθρων 34Α και 34Β του π.δ. 18/1989, του άρθρου 126 Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ή κατ' άλλη παρόμοια διαδικασία, αποφαινεται η Τριμελής Επιτροπή του Γραφείου, ύστερα από προφορική εισήγηση του εισηγητή της υπόθεσης, με χρονολογημένη ενυπόγραφη επί του επισήμου αντιγράφου της αποφάσεως, πράξη των μελών της, στην οποία περιέχεται συνοπτική αιτιολογία. Για την άσκηση της αρμοδιότητάς της αυτής η Επιτροπή απαρτίζεται από έναν Αντιπρόεδρο ή έναν Νομικό Σύμβουλο, ένα Πάρεδρο και τον εισηγητή της υπόθεσης.

5. Το ΕΝΓΔΕ συντάσσει ετήσια έκθεση, η οποία υποβάλλεται στον Διοικητή της Αρχής μέχρι τέλους Μαρτίου κάθε έτους. Στην έκθεση αυτή γίνεται καταγραφή και αποτίμηση του έργου του Γραφείου του προηγούμενου έτους. Στην έκθεση περιλαμβάνονται συνοπτική παράθεση των δικαστικών αποφάσεων αρμοδιότητας της ΑΑΔΕ, που εκδόθηκαν από το ΑΕΔ και τα ανώτατα δικαστήρια, παρατηρήσεις και εισήγηση για τις ρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίζονται, με ειδικότερη επισήμανση των αιτίων ακυρώσεως κανονιστικών ή ατομικών πράξεων.

6. Οι διατάξεις των παρ. 1 έως και 5 του άρθρου 55 του ν. 2214/1994 (Α' 75) καταργούνται.»

8. Το δέκατο εδάφιο του άρθρου 37 του ν. 4389/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, παρέχεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών και σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους αυτών απευθείας πρόσβαση ή πρόσβαση κατόπιν αιτήματος, εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας πρόσβαση, στα συγκεντρωτικά και αναλυτικά στοιχεία που τηρούνται, σε επίπεδο Α.Φ.Μ. (μικροδεδομένα), στο Σύστημα Διοικητικής Πληροφόρησης της Αρχής (Management Information System – MIS) ή σε οποιοδήποτε άλλο πληροφοριακό σύστημα σε επίπεδο εφαρμογής, μετά από διαδικασία ψευδωνυμοποίησής τους. Η Αρχή είναι υπεύθυνη για την ομαλή λειτουργία, τη συντήρηση, την αναβάθμιση, καθώς και την έγκαιρη και διαρκή ενημέρωση, έως και την τελευταία εργάσιμη μέρα κάθε μήνα με τα δεδομένα του προηγούμενου μήνα, του Συστήματος Διοικητικής Πληροφόρησης της Αρχής (Management Information System - MIS) ή οποιουδήποτε άλλου πληροφοριακού συστήματος, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη παροχή των παραπάνω συγκεντρωτικών και αναλυτικών στοιχείων, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και Διοικητικής Υποστήριξης (Γ.Γ.Π.Σ. και Δ.Υ.). Η παρούσα διάταξη ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2017.»

9. Στο άρθρο 40 του ν. 4389/2016 (Α' 94) προστίθεται νέα παρ. 7, ως ακολούθως:

«7. Το τμήμα της πάγιας προκαταβολής του Υπουργείου Οικονομικών που αφορά τον ειδικό φορέα 23-180 όπως ισχύει, σύμφωνα με την αρ. Δ.Ο.Δ. Α 4013142 ΕΞ 2016/11.07.16 (Β' 2328) κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, ως προς το ύψος, το είδος και το ποσοστό δαπανών που πληρώνονται σε βάρος του προαναφερθέντος ειδικού φορέα, περιέρχεται στην Α.Α.Δ.Ε.. Με απόφαση του Διοικητή της Αρχής καθορίζεται ο υπόλογος διαχειριστής αυτής.»

10. Στο άρθρο 41 του ν. 4389/2016 (Α' 94) προστίθεται παρ. 12, ως εξής:

«12. Έντυπα που χρησιμοποιούνται από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (Γ.Γ.Δ.Ε.) θα χρησιμοποιούνται από 01-01-2017 και από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων αυτών.»

Άρθρο 107

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4410/2016

Οι παρ. 3 και 6 του άρθρου 6 του ν. 4410/16 (Α'141) αντικαθίστανται ως εξής:

«3. α) Το Συντονιστικό Επιχειρησιακό Κέντρο συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων. Το αναγκαίο για τη συγκρότησή του προσωπικό προέρχεται από τις κάτωθι αναφερόμενες υπηρεσίες, και συγκεκριμένα ένας υπάλληλος κατ' αντιστοιχία από:

αα) τη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ε.Φ.Κ. της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων ως Πρόεδρος

ββ) την Ελληνική Αστυνομία, ως Αντιπρόεδρος

γγ) τη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, ως Γραμματέας

δδ) τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, ως μέλος

εε) το Λιμενικό Σώμα, ως μέλος

στστ) την Ειδική Γραμματεία του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, ως μέλος

ζζ) τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ως μέλος.

β) Το προσωπικό του ΣΕΚ συνεπικουρείται στο έργο του από είκοσι (20) επιπλέον υπαλλήλους, οι οποίοι προέρχονται από τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην υποπαράγραφο Α' της παρούσας παραγράφου, καθώς και από τις λοιπές υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα.

γ) Το προσωπικό των υποπαρ. Α' και β', πλην αυτού που προέρχεται από Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς μετακινείται ή αποσπάται, κατά περίπτωση, στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων – Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ε.Φ.Κ. - Διεύθυνση Στρατηγικής Τελωνειακών Ελέγχων και Παραβάσεων. Ειδικότερα η απόσπαση, διενεργείται με κοινή απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και του Γενικού Γραμματέα της Γ.Γ.Δ.Ε., για δύο έτη, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη γνώμη των

οικείων Υπηρεσιακών Συμβουλίων. Με όμοια πράξη μπορεί να διακόπτεται η εν λόγω απόσπαση.

δ) Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου και κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης το προσωπικό της περίπτ. γγ' της υποπαρ. α' καθώς και αυτό της υποπαρ. β' που προέρχεται από την υπηρεσία της περίπτ. γγ', που έχει αποσπασθεί από άλλους φορείς στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θεωρούνται υπάλληλοι της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και υπηρετούν με κοινή απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων και του Γενικού Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, κατά αποκλειστική απασχόληση, στο ΣΕΚ, για την υλοποίηση του έργου αυτού, χωρίς να επηρεάζεται η απόσπασή τους στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Με όμοια πράξη μπορεί να διακόπτεται η εν λόγω αποκλειστική απασχόληση στο ΣΕΚ.

ε) Η κατά τα ανωτέρω υπηρεσία στο Συντονιστικό Επιχειρησιακό Κέντρο θεωρείται για κάθε συνέπεια, ως κανονική υπηρεσία στο Σώμα Ασφαλείας ή στην Υπηρεσία από την οποία προέρχεται το αποσπώμενο προσωπικό.

στ) Η γραμματειακή υποστήριξη του Συντονιστικού Επιχειρησιακού Κέντρου παρέχεται με μέριμνα της Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων και Ε.Φ.Κ.»

«6. Κάθε θέμα, αναφορικά με την οργάνωση, τη δομή, τη λειτουργία και τις υποδομές του Σ.Ε.Κ. καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Γ.Γ.Δ.Ε.»

Άρθρο 108

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 2969/2001

1. Η παρ. 8 της περίπτωσης Ε του άρθρου 7 του νόμου 2969/2001 «Αιθυλική αλκοόλη και αλκοολούχα προϊόντα» (Α' 281) αντικαθίσταται ως εξής:

«8.α) Κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παρ. 1α) του άρθρου 39 του ν. 4308/14 (Α'251) καθώς και κάθε άλλης διάταξης που ρυθμίζει κατά διάφορο τρόπο την έκδοση λογιστικών στοιχείων και την τήρηση λογιστικών αρχείων, η διάθεση του παραγόμενου έτοιμου προϊόντος απόσταξης από τα δικαιούχα παραγωγής πρόσωπα της παρ. 1 της παρούσας περίπτωσης πραγματοποιείται με την έκδοση λογιστικών στοιχείων, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις σχετικές διατάξεις του ν. 4308/14. Τα ως άνω αναφερόμενα πρόσωπα, έχουν υποχρέωση τήρησης και ενημέρωσης λογιστικών αρχείων. Για τη διακίνηση του ως άνω προϊόντος απόσταξης, εκδίδεται σχετικό παραστατικό κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 5 του ν. 4308/2014, το οποίο συνοδεύει το προϊόν μέχρι τον τελικό προορισμό του. Δεν απαιτείται έκδοση παραστατικού διακίνησης, εφόσον εκδίδεται άμεσα λογιστικό στοιχείο αξίας.»

β) Από τις διατάξεις της υποπαραγράφου α) της παρούσας εξαιρούνται τα δικαιούχα παραγωγής φυσικά πρόσωπα, τα οποία παράγουν το προϊόν αυτό, μέχρι το ανώτατο όριο των 120 κιλών ανά αποστακτική περίοδο και ανά πρόσωπο, αποκλειστικά για κατανάλωση από τα ίδια, τα μέλη της οικογενείας τους ή τους προσκεκλημένους τους, απαγορευομένης της εμπορίας. Σε περίπτωση διακίνησης του ως άνω προϊόντος από τα πρόσωπα αυτά ή για λογαριασμό τους, αυτό συνοδεύεται από αντίγραφο της αδείας απόσταξης καθώς και του αποδεικτικού είσπραξης των φορολογικών επιβαρύνσεων.

γ) Το εν λόγω προϊόν διατίθεται χύμα, χωρίς οποιασδήποτε μορφής τυποποίηση, σε δοχεία από γυαλί ή και άλλο κατάλληλο υλικό σύμφωνα με τους σχετικούς όρους χρήσης που προβλέπονται στην ισχύουσα ενωσιακή και εθνική νομοθεσία όσον αφορά τη μετανάστευση στα αλκοολούχα ποτά.»

2. Στην παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 2969/2001 προστίθεται περίπτωση ζ) ως εξής:

«ζ) Οι μικροί αποσταγματοποιοί (διήμεροι) οι οποίοι διαθέτουν ή διακινούν το προϊόν τους χωρίς τα προβλεπόμενα λογιστικά στοιχεία ή συνοδευτικά παραστατικά, κατά περίπτωση καθώς και οι μικροί αποσταγματοποιοί, οι οποίοι δεν τηρούν

λογιστικά αρχεία, κατά παράβαση των διατάξεων των υποπαραγράφων α) και β) της παραγράφου Ε8 του άρθρου 7.».

3. Η περίπτ. ιβ) της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 2969/2001 αναριθμείται σε ιγ) και προστίθεται περίπτ. ιβ) ως εξής:

«ιβ) Οι μικροί αποσταγματοποιοί (διήμεροι), οι οποίοι διαθέτουν το προϊόν τους στην κατανάλωση, κατά παράβαση των διατάξεων της υποπαραγράφου β) της παραγράφου Ε8 του άρθρου 7.».

4. Η περίπτ. ι) του άρθρου 12 του ν. 2969/2001 αντικαθίσταται ως εξής:

«ι) Όποιοι εμφιαλώνουν και τυποποιούν προϊόν απόσταξης μικρών αποσταγματοποιών (διημέρων) κατά παράβαση των διατάξεων της υποπαραγράφου γ) της παραγράφου Ε8 του άρθρου 7, καθώς και αυτοί που χρησιμοποιούν για την παρασκευή αλκοολούχων ποτών το εν λόγω προϊόν.».

5. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος άρθρου αρχίζει την 1.8.2017.

Άρθρο 109

Τροποποίηση διατάξεων ν. 4223/2013

Η περίπτωση γ' της παραγράφου 7 του άρθρου 27 του ν. 4223/2013 (Α' 287), όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1 του άρθρου 100 του ν. 4316/2014 (Α' 270), αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου του ειδικού επιστημονικού προσωπικού του ΟΔΔΗΧ που λήγουν εντός του 2016 παρατείνονται αυτοδικαίως από τη λήξη τους μέχρι την 31.12.2019. Οι συμβάσεις του προσωπικού του προηγούμενου εδαφίου σε καμία περίπτωση δεν μετατρέπονται σε συμβάσεις αορίστου χρόνου.»

Άρθρο 110

**Ρυθμίσεις για την χορήγηση άδειας καζίνο στο πρώην Διεθνές Αεροδρόμιο του
Ελληνικού**

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2206/1994 (Α' 62) προστίθεται εδάφιο ιβ' ως ακολούθως:

«ιβ. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών χορηγείται μία (1) άδεια λειτουργίας καζίνο εντός της περιοχής του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού – Αγίου Κοσμά, όπως η περιοχή αυτή ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ν. 4062/2012 (Α' 70). Για την χορήγηση της άδειας λαμβάνεται υπόψη το Σχέδιο Γενικής Διάταξης, όπως αυτό ορίζεται στην από 14 Νοεμβρίου 2014 Σύμβαση Αγοραπωλησίας Μετοχών μεταξύ του ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΕ, της HELLINIKON GLOBAL I SA, της LAMDA DEVELOPMENT ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ και του ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ως εκ τρίτου συμβαλλόμενου, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4422/2016 (Α' 181).».

2. Στο τέλος της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 2206/1994 προστίθεται το ακόλουθο εδάφιο:

«Για την χορήγηση άδειας λειτουργίας καζίνο εντός του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού – Αγίου Κοσμά διεξάγεται διεθνής πλειοδοτικός διαγωνισμός, με προκήρυξη του του Υπουργού Οικονομικών. Με όμοια απόφαση ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες διεξαγωγής του διαγωνισμού, όπως η σύσταση και συγκρότηση Επιτροπής Διαγωνισμού, ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης και άλλες λεπτομέρειες που αφορούν στην εν γένει διαδικασία, το χρονοδιάγραμμα, και την κατακύρωση. Η προκήρυξη του διαγωνισμού, και η άδεια περιλαμβάνει πλαίσιο τεχνικών προδιαγραφών για την ανάπτυξη και τη λειτουργία καζίνο, λαμβανομένων υπ' όψιν του Σχεδίου Γενικής Διάταξης και του χρόνου λειτουργίας του καζίνο.

3. Η παράγραφος 4 του άρθρου 1 του ν. 2206/1994 (Α 62) αντικαθίσταται ως εξής:

4. Η ακριβής θέση κάθε καζίνο, μέσα στα όρια των ανωτέρω περιοχών, η έγκριση των κτιριακών εγκαταστάσεων, η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό με τη άδεια λειτουργίας των καζίνο θέμα, ρυθμίζεται ή/και

τροποποιείται με απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π., κατά την κρίση της, εκτός εάν άλλως προβλέπεται στον παρόντα νόμο. Σε περίπτωση μετεγκατάστασης, με την ίδια απόφαση δύνανται να τροποποιούνται, πλέον των ανωτέρω, το ειδικό ετήσιο τέλος της παραγράφου 9 του άρθρου 2 καθώς και τα αντισταθμιστικά οφέλη, τα οποία συμβατικά έχουν αναλάβει να παρέχουν τα καζίνο προ της μετεγκατάστασής τους, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν υπεραξία που δημιουργείται για την επιχείρηση καζίνο από την μετεγκατάσταση αυτή. Οι χορηγούμενες άδειες είναι οριστικές και δεν επιτρέπεται η χορήγηση προσωρινών αδειών ή οποιαδήποτε λειτουργία της επιχείρησης κατά παρέκκλιση από τους όρους που ορίζονται στην άδεια.

Άρθρο 111

Διατάξεις για το Καζίνο Μον Παρνές Πάρνηθας

1. Στην παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 2206/1994 (Α' 62) προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής: «Εξαιρετικά επιτρέπεται, η μεταφορά της επιχείρησης καζίνο του Μον Παρνές από την Πάρνηθα σε θέση εκτός των ορίων του Δήμου Αθηναίων μετά την παρέλευση δέκα οχτώ μηνών από την δημοσίευση του παρόντος.»
2. Η μετεγκατάσταση της επιχείρησης του Καζίνο Πάρνηθας, η ακριβής θέση υλοποίησης της νέας επένδυσης, οι κτιριακές εγκαταστάσεις ορίζονται με απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π. που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως κατόπιν πρότασης της επιχείρησης. Με την πρόταση μετεγκατάστασης συνοποβάλλονται: α) Πλήρες Επιχειρηματικό Σχέδιο (business plan) για τη λειτουργία του καζίνο στη νέα του θέση, σε βάθος πενταετίας, β) οι απαιτούμενες τοπογραφικές, αρχιτεκτονικές, στατικές, ηλεκτρομηχανολογικές, περιβαλλοντικές και λοιπές μελέτες για τα νέα κτίρια και τις εγκαταστάσεις, γ) εφόσον η νέα θέση αφορά σε υφιστάμενα κτίρια, οι οικοδομικές άδειες και τα σχέδια ανέγερσης των κτιρίων αυτών, δ) οι πηγές και οι φορείς χρηματοδότησης της επένδυσης μετεγκατάστασης, ε) αναλυτική επιμέτρηση του κόστους μετεγκατάστασης, στ) αναλυτική εκτίμηση του άμεσου δημοσιονομικού οφέλους που προκύπτει από τη μετεγκατάσταση, του κοινωνικού κόστους/οφέλους που αυτή συνεπάγεται, καθώς και των ωφελειών που θα προκύψουν για την εθνική οικονομία, ζ) Μελέτη εκτίμησης του κατώτατου ορίου των νέων θέσεων εργασίας

που αναμένεται να προστεθούν στις υφιστάμενες, η) Αναφορά τήρησης και υλοποίησης όλων ανεξαιρέτως των συμβατικών υποχρεώσεων που ανέλαβε ο κάτοχος της άδειας για τη λειτουργία της επιχείρησης στην υφιστάμενη θέση, θ) αναλυτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και έναρξης λειτουργίας της επένδυσης στη νέα θέση, ι) ανάλυση κινδύνων που επηρεάζουν την έγκαιρη ολοκλήρωση της επένδυσης ια) κάθε άλλο στοιχείο, δεδομένο ή έγγραφο, που κρίνεται σκόπιμο να υποβληθεί στην Ε.Ε.Ε.Π. για τη διαμόρφωση της κρίσης της.

3. Με την ίδια απόφαση της Επιτροπής τροποποιούνται σύμφωνα προς τα ανωτέρω οι όροι της άδειας του Καζίνο της Πάρνηθας.

4. Η επιχείρηση καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας στη νέα της θέση, υποχρεούται να διατηρεί, τον αριθμό θέσεων εργασίας διά του οποίου τηρούνται, κατ' ελάχιστον, οι σχετικές συμβατικές δεσμεύσεις που ίσχυαν προ της μετεγκατάστασής της.

5. Στην απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π., λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις των άρθρων 1 παράγραφοι 4 και 5 του ν. 2206/1994 (Α' 62), 4 (περίπτ. 2 και 18), 5 (περίπτ. 14), 7 (περίπτ. 2) και 8 του π.δ. της 23.02./06.03.1987 (Δ' 166), 54 παράγραφος 15 του ν. 4002/2011 (Α' 180).

6. Από την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης στη νέα της θέση εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 3139/2003. Η μεταβίβαση προς το Δημόσιο γίνεται αυτοδικαίως και άνευ οιοδήποτε ανταλλάγματος.

7. Οι χρηματικές υποχρεώσεις του κατόχου της άδειας λειτουργίας της περίπτ. α) της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2206/1994, που προβλέπονται στην περίπτ. β) της παρ. 3 και στην περίπτ. β) της παρ. 5 του άρθρου 3 καθώς και στην περίπτ. α) της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3139/2003 (Α' 100), εξακολουθούν να τον βαρύνουν, χωρίς άλλη αναπροσαρμογή, μέχρι την περαιτέρω αξιοποίηση των αναφερόμενων στις περιπτ. α) έως γ) της παρ. 1 του άρθρου 3 του ίδιου νόμου κτιριακών εγκαταστάσεων. Ο κάτοχος της άδειας λειτουργίας αναλαμβάνει, επίσης, και την υποχρέωση προστασίας και φύλαξης των ανωτέρω κτιριακών εγκαταστάσεων καθώς και τη συντήρηση και λειτουργία του λειτουργούντος τελεφερίκ και των αναγκαίων για τη λειτουργία αυτού κτιριακών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων.

Άρθρο 112**Τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 33 του ν. 3697/2008.**

Η παρ. 7 του άρθρου 33 του ν. 3697/008 (Α' 194) καταργείται. Η διάταξη αυτή ισχύει από την 1.11.2016.

Άρθρο 113**Ρυθμίσεις για την βραχυπρόθεσμη μίσθωση ακινήτων στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού**

1. Για το σκοπό του παρόντος άρθρου ως ακίνητο νοείται α) το διαμέρισμα, β) η μονοκατοικία, εξαιρουμένων των μονοκατοικιών οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοιες λόγω της κατάργησης της σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας, γ) οποιαδήποτε άλλη μορφή οικήματος.

Ως οικονομία του διαμοιρασμού ορίζεται κάθε μοντέλο όπου κυρίως οι ψηφιακές πλατφόρμες δημιουργούν μια ανοικτή αγορά για την προσωρινή χρήση αγαθών ή υπηρεσιών που συχνά παρέχουν ιδιώτες.

Ως ψηφιακές ή επιγραμμικές πλατφόρμες ορίζονται οι ηλεκτρονικές, διμερείς ή πολυμερείς αγορές όπου δύο ή περισσότερες ομάδες χρηστών επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με την μεσολάβηση του διαχειριστή της πλατφόρμας προκειμένου να διευκολυνθεί μία συναλλαγή μεταξύ τους.

2. Προβλέπεται δυνατότητα βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτου, στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού υπό τις ακόλουθες, σωρευτικά, προϋποθέσεις:

α. Ο εκμισθωτής ή υπεκμισθωτής είναι φυσικό πρόσωπο, εγγεγραμμένος στο «Μητρώο Βραχυχρόνιας Μίσθωσης Ακινήτων» που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών. Ο αριθμός εγγραφής στο Μητρώο Βραχυχρόνιας Μίσθωσης Ακινήτων υποχρεωτικά συνοδεύει την ανάρτηση σε ψηφιακές πλατφόρμες, καθώς και σε κάθε μέσο προβολής.

β. Δεν επιτρέπεται η καταχώρηση περισσότερων των δύο (2) ακινήτων ανά ΑΦΜ δικαιούχου εισοδήματος.

γ. Το ακίνητο έχει εμβαδό τουλάχιστον εννέα (9) τετραγωνικών μέτρων και διαθέτει φυσικό φωτισμό, αερισμό και θέρμανση.

δ. Το ακίνητο έχει λάβει όλες τις νόμιμες οικοδομικές άδειες ή έχει διατηρηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3843/2010 (Α' 62) ή έχει υπαχθεί στις ρυθμίσεις του άρθρου 24 του ν. 4014/2011 (Α' 209).

ε. Η μίσθωση εκάστου ακινήτου δεν υπερβαίνει τις ενενήντα (90) ημέρες ανά ημερολογιακό έτος. Για νησιά κάτω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων η μίσθωση εκάστου ακινήτου δεν υπερβαίνει τις εξήντα (60) ημέρες ανά ημερολογιακό έτος. Υπέρβαση της διάρκειας του προηγούμενου εδαφίου, των 90 και 60 ημερών αντίστοιχα, επιτρέπεται εφόσον το συνολικό εισόδημα του εκμισθωτή ή υπεκμισθωτή, από το σύνολο των ακινήτων που διαθέτει προς εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος περί οικονομίας διαμοιρασμού, δεν ξεπερνά τις δώδεκα χιλιάδες ευρώ (€ 12.000) κατά το οικείο φορολογικό έτος.

στ. Τα ακίνητα εκμισθώνονται επιπλωμένα, χωρίς την παροχή οιασδήποτε υπηρεσίας πλην της παροχής κλινοσκεπασμάτων.

3. Σε περίπτωση μη τήρησης των προϋποθέσεων των περιπτώσεων α και β της παρ. 2, επιβάλλεται αυτοτελές διοικητικό πρόστιμο ύψους πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000) ευρώ. Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου από το Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών, ύστερα από εισήγηση και των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Τουρισμού, βεβαιώνεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. και εισπράττεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.. Από την διαπίστωση της παράβασης, ο εκμισθωτής ή υπεκμισθωτής της περίπτ. α της παρ. 2 του παρόντος άρθρου υποχρεούται εντός 15 ημερολογιακών ημερών να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες συμμόρφωσης. Σε περίπτωση μη τήρησης εκ νέου των προϋποθέσεων των περιπτώσεων α και β της παρ. 2, εντός του ιδίου φορολογικού έτους από την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου, το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται στο διπλάσιο, και στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης, στο τετραπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος.

Σε περίπτωση μη πλήρωσης των λοιπών προϋποθέσεων της παρ. 2 εφαρμόζεται κατά περίπτωση η κείμενη νομοθεσία.

4. Οι μισθώσεις, που δεν πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου, είναι νόμιμες, μόνον εφόσον αφορούν σε τουριστικά καταλύματα οιασδήποτε λειτουργικής μορφής, εφοδιασμένα με Ειδικό Σήμα Λειτουργίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 4 του ν. 4276/2014, (Α' 155),
5. α. Το εισόδημα που αποκτάται σύμφωνα με την παράγραφο 2, θεωρείται εισόδημα από ακίνητη περιουσία και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 39 και της παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 4172/2013 (Α' 167), όπως ισχύουν.
β. Ο εκμισθωτής ή υπεκμισθωτής του παρόντος άρθρου υποχρεούται στην υποβολή Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας.
6. Η μίσθωση ακινήτου του παρόντος απαλλάσσεται του ΦΠΑ.
7. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, διενεργούνται έλεγχοι από μικτά συνεργεία ελέγχου που αποτελούνται από υπαλλήλους των Υπουργείων Οικονομικών και Τουρισμού.
8. Το Υπουργείο Οικονομικών δύναται να ζητά από κάθε ψηφιακή πλατφόρμα, η οποία δραστηριοποιείται στην οικονομία του διαμοιρασμού, κάθε πληροφορία η οποία είναι απαραίτητη για την ταυτοποίηση του εκμισθωτή ή υπεκμισθωτή.
9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών, Οικονομίας και Ανάπτυξης, Οικονομικών και Τουρισμού ορίζονται οι όροι συνεργασίας του Ελληνικού Δημοσίου με την εκάστοτε ηλεκτρονική πλατφόρμα, οι ειδικότεροι όροι εφαρμογής των παραγράφων 2^α, 2^ε, 3, 8 και 9 του παρόντος άρθρου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.
10. Οι διατάξεις της παρόντος άρθρου ισχύουν από την 01/02/2017.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΑΛΛΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ

Άρθρο 114**Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**

1. Το άρθρο 4 και το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 5 του β.δ. της 16-3-1923 «Περί κανονισμού των μέτρων υγιεινής και καθαριότητας των σταφιδαποθηκών» (Α' 91) καταργούνται.

2. Το άρθρο 4 καθώς και το δεύτερο και τρίτο εδάφιο του άρθρου 5 του π.δ. της 30-10-1924 «Περί κανονισμού όρων εργασίας εν τοις εργαστηρίοις και αποθήκας σύκων» (Α' 275) καταργούνται.

Άρθρο 115**Τροποποίηση του άρθρου 4 του ν. 1565/1985 (Α' 164)**

Η περίπτωση β' της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του ν. 1565/1985 (Α' 164), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«β) Οι Βεβαιώσεις Συνδρομής των Νομίμων Προϋποθέσεων για την άσκηση εμπορίας λιπασμάτων τύπου Α ή τύπου Β, οι οποίες εκδίδονται μετά τη δημοσίευση της παρούσας διάταξης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ισχύουν για πέντε (5) έτη. Οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων η επιχείρηση νομίμως ασκεί εμπορία λιπασμάτων τύπου Α ή τύπου Β, επανεξετάζονται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου για επικαιροποίηση του φακέλου του».

Άρθρο 116**Τροποποίηση του ν. 4177/2013 «Κανόνες ρύθμισης της αγοράς προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 173)**

1. Η παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 4177/2013 (Α' 173) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ως τακτικές και ενδιάμεσες εκπρωτικές περιόδους, κατά τη διάρκεια των οποίων επιτρέπεται η πώληση εμπορευμάτων ή η παροχή υπηρεσιών με μειωμένες τιμές, ορίζονται οι εξής:

α) Τακτικές εκπτώσεις:

αα) από τη δεύτερη Δευτέρα του Ιανουαρίου μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου και

αβ) από τη δεύτερη Δευτέρα του Ιουλίου μέχρι το τέλος του Αυγούστου

β) Ενδιάμεσες εκπτώτικες περίοδοι:

Οι ενδιάμεσες εκπτώτικες περίοδοι διαρκούν συνολικά τριάντα (30) ημέρες ετησίως.

Με απόφαση του οικείου Αντιπεριφερειάρχη που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από γνώμη των εμπορικών συλλόγων και των επαγγελματικών οργανώσεων της Περιφερειακής Ενότητας, καθορίζεται ο αριθμός των ημερών καθώς και τα χρονικά σημεία έναρξης και λήξης κάθε ενδιάμεσης εκπτώτικης περιόδου στους δήμους της οικείας Περιφερειακής Ενότητας. Στις παραπάνω ημέρες περιλαμβάνονται τουλάχιστον δύο Κυριακές.

Η ανωτέρω απόφαση δύναται να τροποποιείται ετησίως έως και την 1η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της εφαρμογής των ενδιάμεσων εκπτώτικών περιόδων έτους.

Στις περιφερειακές ενότητες στις οποίες η απόφαση Αντιπεριφερειάρχη δεν εκδοθεί εντός της η ως άνω απόφαση εντός της οριζόμενης τρίμηνης προθεσμίας, οι ενδιάμεσες εκπτώτικες περίοδοι λαμβάνουν χώρα το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαΐου και το πρώτο δεκαπενθήμερο του Νοεμβρίου.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στις πωλήσεις αυτοκινήτων.»

2. Η περίπτ. α της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4177/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Την πρώτη Κυριακή κατά την έναρξη των τακτικών εκπτώσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του παρόντος νόμου. Σε περίπτωση που η πρώτη Κυριακή συμπίπτει με επίσημη αργία, η δυνατότητα μετατίθεται την επόμενη Κυριακή.»

3. Μετά την περίπτ. δ της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4177/2013 προστίθεται περίπτ. ε ως εξής:

«ε) Δύο Κυριακές κατά τη διάρκεια των ενδιάμεσων εκπτώτικών περιόδων, που καθορίζονται με απόφαση του οικείου Αντιπεριφερειάρχη σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 15 του παρόντος. Στις περιφερειακές ενότητες στις οποίες η ως άνω απόφαση δεν έχει εκδοθεί, επιτρέπεται η λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων την πρώτη Κυριακή του Μαΐου και την πρώτη Κυριακή του Νοεμβρίου. Σε περίπτωση που η πρώτη Κυριακή συμπίπτει με επίσημη αργία, η δυνατότητα μετατίθεται την επόμενη Κυριακή.»

Άρθρο 117

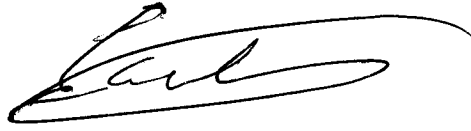
Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις του.

402

Αθήνα 12/12/2016

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

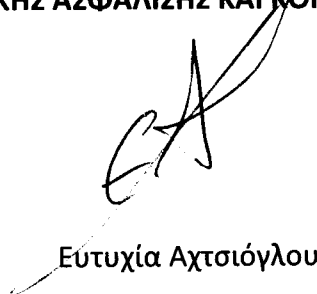
Παναγιώτης Σκουρλέτης

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δήμος Παπαδημητρίου

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗΣ

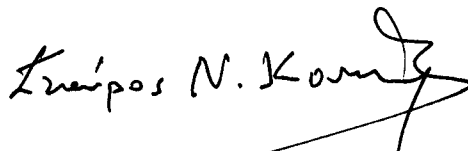
Ευτυχία Αχτσιόγλου

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Νικόλαος Κοτζιάς

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Σταύρος Κοντονής

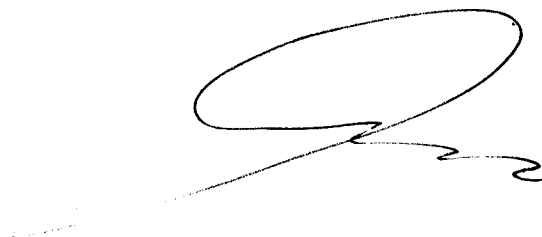
403

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

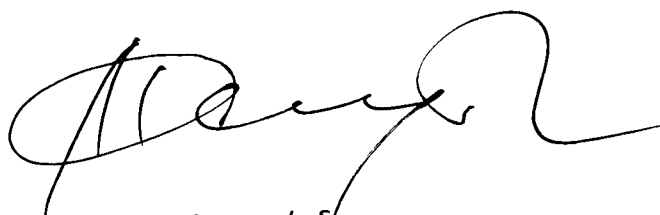
Ευκλείδης Τσακαλώτος

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

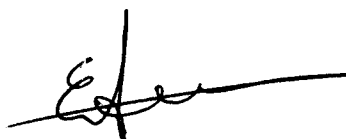
Όλγα Γεροβασίλη

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Λυδία Κονιόρδου

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ευάγγελος Αποστόλου

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Αλέξανδρος Χαρίσις

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

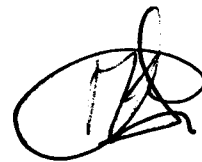

Ουρανία Αντωνοπούλου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γεώργιος Χουλιάρκης

Αικατερίνη Παπανάτσιου

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Δημήτρης Παπαγγελόπουλος

405

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Γ. Βασιλειάδης', written over a horizontal line.

Γεώργιος Βασιλειάδης